

**Józsefvárosi
Környezetvédelmi
Program**
Budapest Főváros VIII. kerület
Józsefváros

2024 – 2029

**A Program készítéséért felelős:
Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat**

**A Józsefvárosi Környezetvédelmi Programot készítette:
Pannon Natura Kft. (1112 Budapest, Törcsvár u. 16.)**

**Tervezési időszak:
2024-2029. közötti időszak**

Tárgyalja: Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete
Képviselő-testületi ülés: 2024. március 21.
A Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete a 104/2024.
(III.21) számú határozatával fogadta el.

1. Bevezetés	4
1.1. Környezetvédelmi Alapelv	6
2. A kerület általános jellemzése	7
2.1. A kerület fekvése és szerkezete	9
2.2. Városrészek	10
2.3. A kerület története	10
3. Környezeti elemek állapotának bemutatása	11
3.1. Levegőminőség	12
3.1.1. A kerület levegőminősége	15
3.1.2. Légszennyezettségi adatok értékelése	15
3.1.3. Józsefváros CO ₂ -kibocsátása	20
3.1.4. Allergén gyomnövények	21
3.2. Felszíni és felszín alatti vizek állapota	23
3.3. A talaj állapota	24
3.4. A természet és a táj állapota	27
3.4.1. Tájképi karakter	27
3.4.2. A természet védelme	28
3.5. Az épített környezet állapota	29
3.5.1. A területfelhasználás jellemzői	29
3.5.2. Barnamezős területek	30
3.5.3. Az épített örökség védelme	30
3.5.4. Közművek	32
3.5.5. Az épített környezet állapota	33
3.6. Klímavédelem és energetika	34
3.6.1. CO ₂ alap kibocsátási jegyzék	35
3.6.2. A kerület épületállománya és épületenergetikai helyzete	36
3.6.3. A kerület földgázfogyasztása	36
3.6.4. A kerület villamosenergia fogyasztása	37
3.6.5. Megújuló energiaforrások	39
3.6.6. A kerület teljes energiafogyasztása	41
3.6.7. Éghajlati problémák	43
3.7. Zöldfelület-gazdálkodás	46
3.7.1. Zöldfelületi ellátottság	47
3.7.2. Zöldfelületi intenzitás	48
3.7.3. Zöldfelületi rendszer bemutatása	49
3.7.4. A legjelentősebb zöldfelületek	52
3.7.5. Zöldfelület-kezelői feladatok megoszlása	54
3.7.6. Kerületi zöldfelület-gazdálkodás jellemzői	55
3.7.7. Kerületi zöldfelület-fenntartási feladatellátás	62
3.7.8. Közösségi kertek	63
3.7.9. Helyi zöld-pályázatok	64
3.7.10. Helyi környezetszépítő versenyek	65
3.7.11. Utcafásítási Program	66
3.7.12. Jelentősebb zöldfelületi fejlesztések a közelmúltból	66
3.8. Zaj- és rezgésvédelmi helyzet	69
3.8.1. A kerület általános leírása, bemutatása	69
3.8.2. A kerület jelenlegi zajhelyzetének értékelése	84
3.9. Települési hulladék-gazdálkodás	85
3.9.1. Lomtalanítás	86
3.9.2. Szelektív hulladékgyűjtés	86

3.9.3. Komposztálás	87
3.9.4. Hulladékudvarok	88
3.9.5. Hulladékgyűjtő szigetek	89
3.9.6. Illegális hulladéklerakás	90
3.10. Köztisztaság	90
3.11. Közlekedés	93
3.11.1. Józsefvárosi Mobilitási Charta	93
3.11.2. Parkolási helyzet	94
3.11.3. Józsefvárosi Parkolási Stratégia	94
3.11.4. Forgalomcsillapítási Program	95
3.11.5. Tömegközlekedés	95
3.11.6. Környezetbarát közlekedés támogatása	96
3.12. Környezettudatos gondolkodás, környezeti nevelés, szemléletformálás	97
3.12.1. Önkormányzati tájékoztatás és információ-szolgáltatás	98
3.12.2. Oktatási intézmények bevonása a tudatos környezetvédelmi nevelésbe	104
3.13. Kérdőívek kiértékelése	105
4. Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Környezetvédelmi Programja	112
4.1. Éghajlatváltozás, levegőtisztaság-védelem	113
4.2. Felszíni és felszín alatti vizek védelme és fenntartható használata	116
4.3. Klímavédelem és energiagazdálkodás	118
4.4. A környezetminőség	120
4.5. Hulladékgazdálkodás	123
4.6. Zaj és rezgés	125
4.7. Közlekedés	127
4.8. A környezettudatosság növelése, a környezeti nevelés és társadalmi részvétel, szemléletformálás	128
5. Összefoglalás	130
Felhasznált jogszabályok	131
Felhasznált források, irodalom	132

1. Bevezetés

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. Ennek alapvető oka egyrészt a hosszú távon nem fenntartható gazdálkodás következtében a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása és a klímaváltozás, másrészt a gazdasági tevékenységek hatásaként a környezetbe kibocsátott szennyező anyagok növekvő mennyisége. Mindezek eredményeképpen szinte minden környezeti elem állapota romlott, és ez már a környezet használatok egyértelmű korlátozásával is együtt jár. Ugyanakkor a megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek a jelen és a jövő nemzedékek jólétének, egészséges életének biztosításához.

A 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Stratégiai céljai: Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása. A természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata. Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése.

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Önkormányzatának (a továbbiakban: Önkormányzat) a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII törvény (Kvt.) 46. § (1) értelmében a környezet védelme érdekében a 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban és a Budapest Főváros Környezetvédelmi Programjában foglalt célokkal, feladatokkal és a kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiájával összhangban, illetékességi területére önálló Környezetvédelmi Programot kell elkészítenie.

Az Önkormányzat 2023 januárjában szerződésben bízta meg a Pannon Natura Kft.-t a feladat elvégzésével.

Tervezés báziséve:

**2023. év, de néhány esetben a korábbi évek adatait vettük figyelembe.
A Környezetvédelmi Program elkészítése során kérdőíves lakossági felmérésre és társadalmi egyeztetésre is sor került.**

A Pannon Natura Kft. részéről a Programot készítették:

Csigó Ernő
vezető tervező
Mérnöki Kamarai
nyilvántartási szám:
01-13637
SZKV-1.1; SZKV-1.2;
SZKV-1.3

Szabó Réka
Tájépítésmérnök
Környezetmérnök

Zsilinszki János
Zajvédelmi szakértő
Mérnöki Kamarai
nyilvántartási szám:
01-1342
SZKV-1.4.

A Környezetvédelmi Program tartalma a Kvt. előírásai alapján:

48/B. § (1) Átfogó környezetvédelmi terv az e törvényben szabályozott országos [40. §] és területi (regionális [48/C. §], vármegyei [48/D. §] és települési [48/E. §]) környezetvédelmi program.

(2) Az átfogó környezetvédelmi terv tartalmazza:

a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;

b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;

c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;

d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;

e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

48/E. §(1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl - tartalmaznia kell

a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,

b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,

c) a zöldfelület-gazdálkodással,

d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,

e) az ivóvízellátással,

f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,

g) a kommunális szennyvízkezeléssel,

h) a települési hulladék-gazdálkodással,

i) az energiagazdálkodással,

j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,

k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

Az elkészített Környezetvédelmi Programot Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) hagyja jóvá.

A 1995. évi LIII. törvény 48/E. § (3) bekezdés szerint a kerületi önkormányzatnak gondoskodni kell a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kell kísérnie az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint, de legalább a program megújítását, illetve felülvizsgálatát követően - a 48/A. § (2) bekezdésének figyelembevételével - felül kell vizsgálni.

48/F. § (1) A területi környezetvédelmi program kidolgozója a program tervezetét az illetékes

a) környezetvédelmi hatóságnak,

c) ingatlanügyi hatóságnak és

d) egészségügyi államigazgatási szervnek,

e) a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervnek (a továbbiakban: vízvédelmi hatóság), és

f) a vízügyi hatóságnak véleményezésre megküldi.

(2) A környezetvédelmi hatóság a véleményezésbe bevonja az illetékes környezetvédelmi igazgatási szervet, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervet, valamint a természetvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervet, amelyek 30 napon belül tájékoztatják véleményükről a hatóságot.

(3) A települési önálló vagy közös környezetvédelmi program tervezetét - az (1) bekezdésben meghatározott szerveken túl - az illetékes vármegyei önkormányzatnak, a vármegyei környezetvédelmi program tervezetét az illetékes regionális területfejlesztési konzultációs fórumnak is meg kell küldeni véleményezésre.

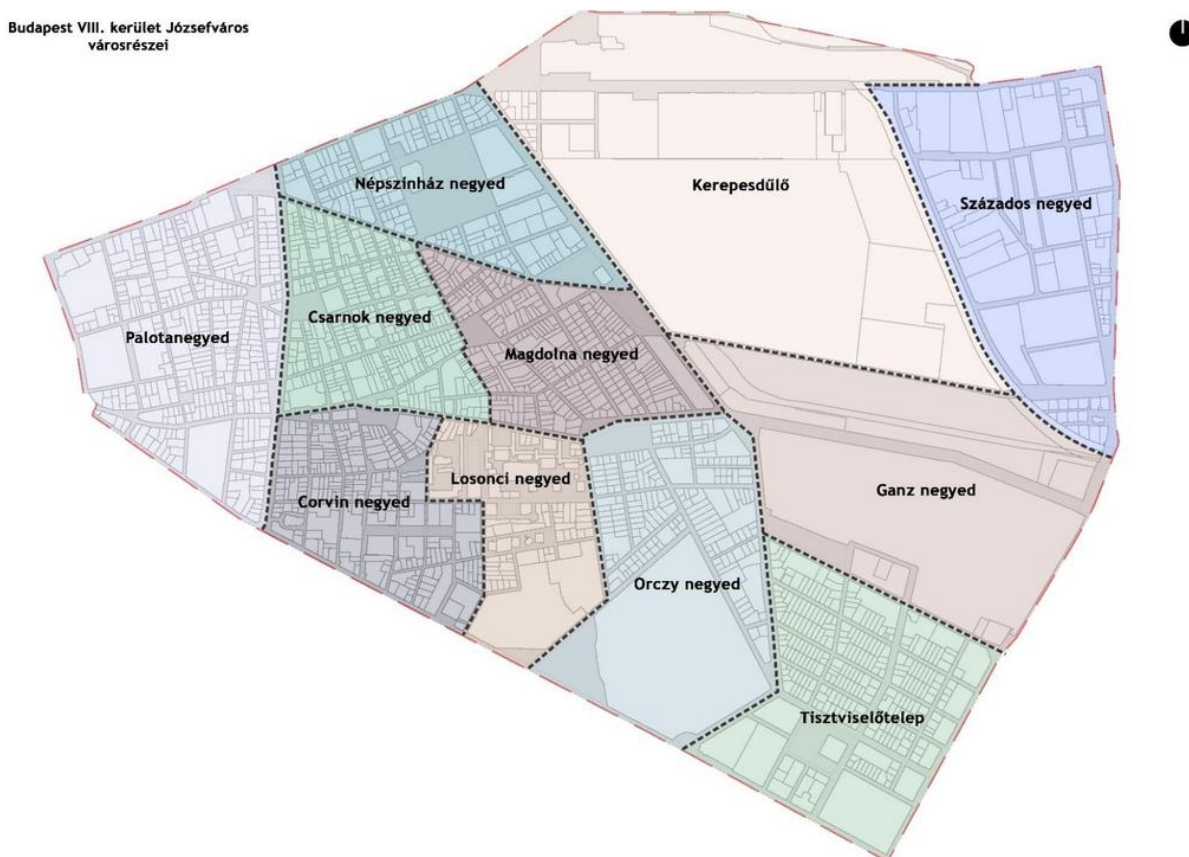
(4) A véleményező szervek szakmai véleményükről hatvan napon belül tájékoztatják a környezetvédelmi program kidolgozóját.

1.1. Környezetvédelmi Alapelv

A kerület önkormányzatának környezetvédelmi feladata egyrészt, hogy segítse illetékességi területén az országos környezetvédelmi feladatok teljesítését, másrészt, hogy saját eszközeivel gondoskodjon a helyi környezet megóvásáról, minősége romlásának megakadályozásáról, a kerület sajátos jellegének megőrzéséről, helyreállításáról, a jelentőséggel bíró helyi természeti és kulturális értékek védelméről. Fontos, hogy a környezetvédelmi program járuljon hozzá a települési életminőséget meghatározó környezeti elemeket és a természeti értékeket veszélyeztető környezeti problémák megoldásához, valamint a kerület fejlődését alapvetően meghatározó fejlesztések tekintetében érvényesítse az életminőséget alapvetően meghatározó környezetvédelmi szempontokat.

2. A kerület általános jellemzése

Józsefvárost északról a Rákóczi út, azon túl VII. kerület Erzsébetváros, nyugatról a Múzeum körút, azon túl V. kerület Belváros Lipótváros, délről az Üllői út, azon túl IX. kerület Ferencváros, keletről a Hungária körút, Könyves Kálmán körút, azon túl X. kerület Kőbánya határolja. A határvonalak nagy része nem funkcionális határ, a kerülethatárok túloldalán általában azonos beépítés, azonos funkciók találhatóak. A kerület nem homogén szerkezetű, jelentősen eltérő státusú lakóterületek, országos jelentőségű intézményi és zöldterületek, oktatási és egészségügyi területek egyaránt megtalálhatók. A VIII. kerület 11 városrészből áll.

Corvin negyed, Csarnok negyed, Ganz negyed, Losonci negyed, Magdolna negyed, Népszínház negyed, Orczy negyed, Palotanegyed, Századosnegyed, Tisztviselőtelep, Kerepesdűlő

Településhálózat: Józsefváros a történeti Pest szerves része, kiemelt városközponti helyszín. Jelentős az egészségügy és a felsőoktatás terén betöltött központi szerepe.

Társadalom: A kerület igen sokarcú, Józsefváros legfőbb jellemzője az, hogy minden egyes városrész összetétele heterogén.

Terület, lakónépesség és korösszetétel a kerületben - 2022 (forrás: KSH)

Terület (km ²)	Lakónépesség (fő)	Korösszetétel (%)		
		0–10 éves	11–59 éves	60 éves és idősebb
6,85	70 048	3 923	51720	14405

Humán infrastruktúra: Az óvodai ellátás területi lefedettsége kielégítő, a bölcsődei ellátás, ahogy a fővárosban általában jelentősen kisebb az igényeknél. Az általános iskolák jelentősen különböznek egymástól, a lefedettség a Százados negyedre leszámítva megfelelő. Széles a középiskolák választéka a kerületben. A szociális ellátórendszer fejlett, ugyanakkor a szociális támogatásra szoruló népesség aránya magas, akárcsak a hátrányos helyzetű tanulóké. A kerület felülreprezentált a fővárosi hajléktalanellátás intézményrendszerében.

Gazdaság: Hagyományosan erős a kiskereskedelem, emellett erősen növekszik a turizmus, azonban mindkét ágazat igen egyenetlen elosztást mutat területi értelemben. A Ganz-MÁVAG területén az egykor jelentős ipari tevékenység mára a terület harmadára szorult vissza, az irodaszektor viszont intenzíven növekszik.

A Metal-ART Nemesfémipari Zrt. (Üllői út 102.) tevékenysége jelentős környezeti kockázatot jelentett a környéken élőkre. Talaj, talajvíz és szennyvíz szennyezéseket észleltek a telephelyen és környező területen. A cég 2018-ban megszüntette termelő tevékenységét a telephelyen. Az Erdi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság közölte, hogy szükség szerint kötelezi a szennyezőt a kármentesítés megtételére.

Önkormányzati gazdálkodás: Igen jelentős az önkormányzati ingatlanvagyon, melynek egy része azonban nehezen hasznosítható. Erős a településfejlesztési intézményrendszer, a számos korábbi városrehabilitációs projekt révén jelentős tapasztalatokkal, felhalmozott tudással rendelkeznek.

(forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia – 2015)

Önkormányzati gazdálkodás statisztikai adatai: (forrás: Józsefváros 2024. évi lakásgazdálkodási terve)

- Az Önkormányzat tulajdonában a 2023-es adatok alapján 3970 lakás van. Közel kétharmaduk önkormányzati bérházban található, egyharmaduk társasházi lakás.
- 2022-ben és 2023-ban összesen 134 lakás felújítási terveit készítette el az Önkormányzat. 2024 január végéig az Önkormányzat összesen 79 üres önkormányzati bérlakás felújítását rendelte meg, amelyek közül eddig 43 lakás készült el. Jelenleg 36 lakás felújítása van folyamatban, különböző készültségi szinten.

Józsefváros közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve 2022-2029 időszakra készült el, célja, hogy kijelölje az Önkormányzat vagyongazdálkodásra vonatkozó intézkedések irányvonalát, összhangban a kerületi Gazdasági Programmal és az Integrált Területfejlesztési Stratégiával.

2.1. A kerület fekvése és szerkezete

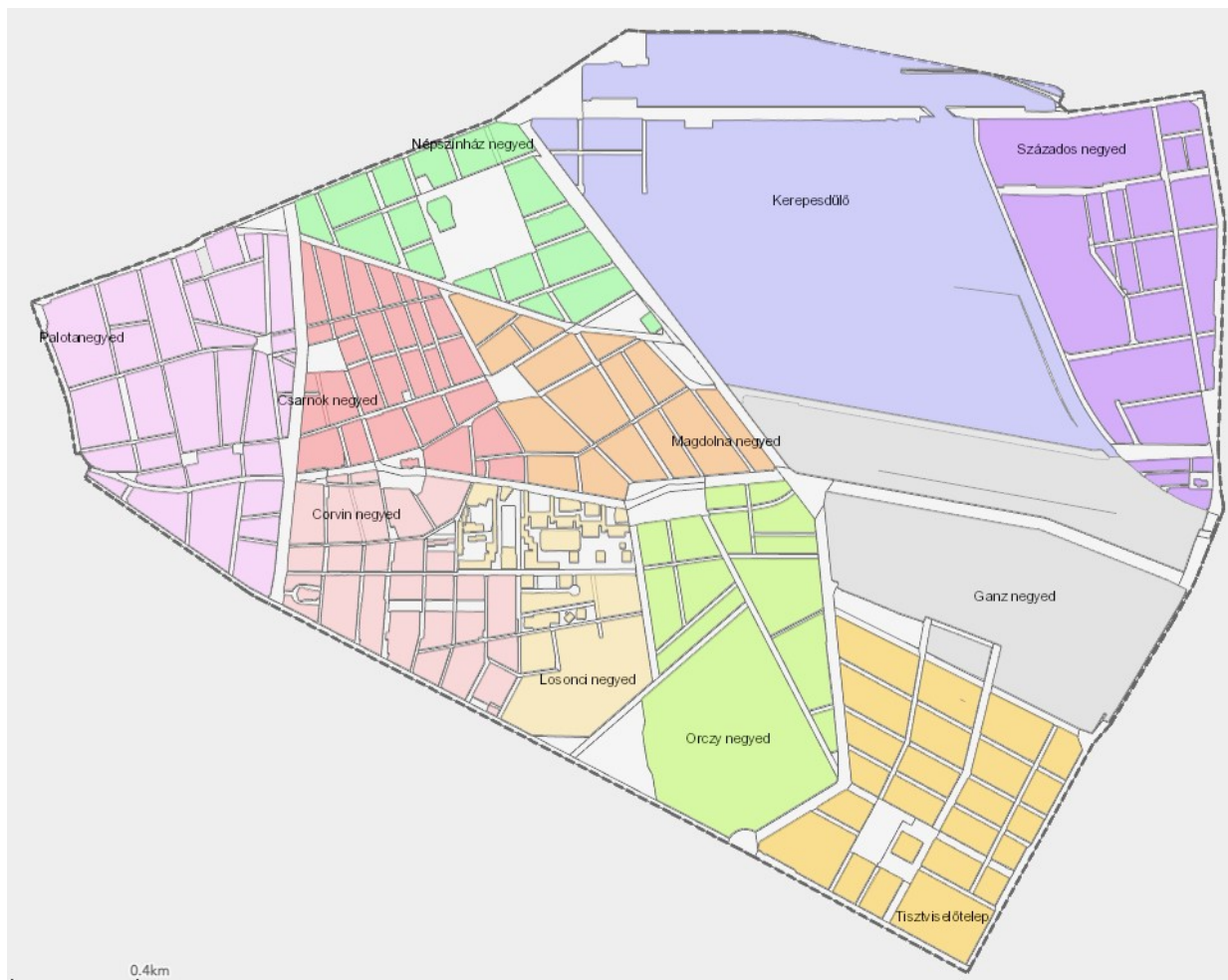
A kerület a Duna bal partján fekszik, területe 685 ha. Természettáji szempontból a Pesti-síkság része, a pesti belváros és az átmeneti zóna (a belváros és a külterület határa) meghatározó területe. Közigazgatásilag északról a VII. és XIV. kerülettel, keletről a X. kerülettel, délről a IX. kerülettel, nyugatról az V. kerülettel határos. A kerület városszerkezeti szempontból három meghatározó részre tagolható (Belső-, Középső-, Külső-Józsefváros). A kerület a Kiskörút és a Hungária körút közti teret tölti be, és fő tagolásának határait is a meghatározó gyűrűs szerkezeti elemek adják, így a József körút, valamint a Fiumei és az Orczy út vonala. Meghatározóak mindemellett a sugárirányú utak is, melyek a kerület fő határait adják, így délről az Üllői út, északról a Rákóczi – Thököly – Dózsa György – Kerepesi utak tengelye. Szerkezeti szempontból kiemelendő a vasút szerepe. Mind a Keleti pályaudvar, mind az egykori Józsefvárosi pályaudvar és az azokhoz vezető vasútvonalak meghatározó szerkezetalakító, elválasztó szerepet töltenek. A Keleti pályaudvar – Fiumei úti sírkert – volt Józsefvárosi pályaudvar – volt Ganz ipartelepének együttese óriási, nehezen átjárható barnamezős területként jelentkeznek a kerületben. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Józsefváros területe légifelvételen 2020. (forrás: <https://envimap.hu/map>)

2.2. Városrészek

- Palotanegyed
- Népszínház negyed
- Csarnok negyed
- Magdolna negyed
- Corvin negyed
- Losonci negyed
- Orczy negyed
- Kerepesdűlő
- Százados negyed
- Ganz negyed
- Tisztviselőtelep

Józsefváros városrészei (forrás: Józsefváros térinformatikai rendszere)

2.3. A kerület története

Az I. katonai felmérés (1763-1787) idején a kerület nagy része még beépítetlen területként szerepel erdősült részekkel, a Rákóczi tér és a Mátyás tér térségében, a Palotanegyed városrészben lakott területekkel. A jelentősebb utak, a Rákóczi út, a József körút, az Üllői út

vonala már kirajzolódik. A II. katonai felmérés (1806-1869) idején már ábrázolásra kerültek a Palota negyed, a Csarnok negyed és a Magdolna negyed tömbjei, az Orczy park, a Fiumei úti temető és a Józsefvárosi pályaudvar. Az Orczy út - Fiumei út vonalától keletre eső terület még beépítetlen volt. A III. katonai felmérésen (1869-1887) már kirajzolódik a jelenlegi városszerkezet, és beépített területként jelennek meg olyan városrészek, mint a Tisztviselőtelep. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Felülvizsgálat – 2020)

3. Környezeti elemek állapotának bemutatása

A kerület környezeti állapotának felmérése több alkalommal megtörtént, az alább bemutatott dokumentumok részben vagy egészben feldolgozzák azt.

A Képviselő-testület 2019. november 7-ei ülésén klíma vészhelyzetet hirdetett, ennek jegyében meghatározta a főbb beavatkozási területeket, és 9/2020. (I. 30.) határozatával elfogadta a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Tervet (JKIT).

Az Intézkedési tervben foglalt célok megvalósulásáról és a további, megvalósításra váró tervekről 2021-ben és 2023-ban beszámoló készült: a 466/2021.(VII.22.) sz. képviselő-testületi határozat a 9/2020. (I.30.) számú döntéssel elfogadott Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv végrehajtásáról szóló beszámoló elfogadásáról; illetve 114/2023.(IV.27.) sz. képviselő-testületi határozat a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról szóló beszámoló és 2023-2024-es klímavédelmi célok elfogadásáról.

Ez utóbbi elérhetősége: <https://jozsefvaros.hu/downloads/2023/05/beszamolo-a-jozsefvarosi-klimavedelmi-intezkedesi-terv-megvalosulasarol-es-a-2023-24-es-klimavedelmi-celok-meghatarozasa-pdf.pdf?ver=20230503135245>

2021 júniusában megszületett Józsefváros Klímastratégiája, melynek jövőképe egy „Klímabarát, közösség-centrikus, élhető, egészséges Józsefváros, ahol a mikroklíma javulását sok zöldfelület és számos, megfelelő állománnyal fásított utca biztosítja (...), a távlatos energiagazdálkodást segítő megújuló energiaforrások (napenergia) és megújuló energia-technológiára alapuló épületgépészeti megoldások (pl.: hőszivattyú) egyre nagyobb részarányának, valamint az energiahatékonysági felújításoknak, fűtőkorszerűsítésnek köszönhetően az épületállomány energetikai besorolásának átlaga növekszik, amelynek hatására csökken az üvegházhatású gázok kibocsátása, és javul a levegőminőség.”

Az Önkormányzat Fenntartható Energia és Klíma Akciótervének (SECAP) elfogadásáról 2022 júniusában döntött a Képviselő-testület a 200/2022. (VI. 23.) határozatával. A dokumentum felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyek révén 2030-ra minimum 40%-os CO₂-kibocsátás-csökkenést kíván elérni a kerület.

A három dokumentum funkciója különböző, de céljuk azonos: élhetőbb, fenntarthatóbb, „zöldebb”, klímatudatosabb Józsefváros megteremtése. A Józsefváros Klímavédelmi Intézkedési Terv (JKIT) általános klímavédelmi célokat fogalmaz meg, esetenként konkrét intézkedési helyszínekkel és megoldásokkal, a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) pedig olyan intézkedés-csomagot fogalmaz meg, melyek végrehajtásának segítségével a kerület CO₂ kibocsátásának mennyisége számításokkal igazoltan és nagy mértékben csökkenthető. A három dokumentumban foglalt intézkedések együttes és egymást

támogató végrehajtása segítheti a terület klímavédelmi és klímaalkalmazkodási céljainak elérését.

3.1. Levegőminőség

Mielőtt a levegőminőség témakörét elkezdjük, tisztáznunk kell két alapfogalmat, az *emisszió* és az *imisszió* fogalmát. Emisszió a légszennyező források kibocsátását jelenti, tehát azt az anyag mennyiséget, ami egy bizonyos idő alatt, vagy bizonyos hossz mentén a légkörbe bocsát ki a szennyező forrás. Az imisszió nem kibocsátó, hanem levegő minőségi aspektusból vizsgálja a szennyezést, a levegő térfogatában mérhető szennyező anyag mennyiségét jelenti.

Budapest légkört terhelő szennyező anyag kibocsátását - elsősorban a XX. század derekán - jelentős mértékű iparosítás és a hagyományos fűtési módok okozták. A rendszerváltást követően az iparszerkezet átalakulásával, a környezetszennyező ipari tevékenységek leépülésével a régió levegőminőségi helyzete sokat javult. Az ipari szennyezők köre jelentősen leszűkült, a működőknél technológiai korszerűsítés történt, illetve az elavult technológiájú kibocsátók bezárásra kerültek. Budapest Főváros VIII. kerületében jelentős szennyezést a közlekedési eredetű emisszió okoz. A közlekedési emisszió egyrészt csökken a gépjármű állomány műszaki színvonalának fokozatos javulása miatt, másrészt a forgalombővülés közlekedés eredetű légszennyezés növekedést okoz. A helyi, kommunális eredetű levegőszennyezés a földgáz-használat növekedésével párhuzamosan fokozatosan csökken.

Levegőterhelést okozó, helyhez kötött légszennyező pontforrás és diffúz forrás létesítéséhez, meglévő pontforrás bővítéséhez, rekonstrukciójához, felújításához, korszerűsítéséhez, az alkalmazott technológia váltásához, működésének megkezdéséhez, működtetéséhez a környezetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása, illetve engedélye (más engedélyező hatóság hiányában) szükséges.

Szálló pornak nevezik azokat az aeroszol részecskéket, amelyek a méretüknek és súlyuknak köszönhetően a levegőben lebegve maradnak, és a 10 mikron alatti mérettartományba tartoznak (PM10). Még veszélyesebbek a PM2,5 mérettartományba sorolható részecskék. Mindkettő belélegzése komoly egészségkárosodást okozhat. A városi légszennyezést leginkább befolyásoló légszennyezési forrás a városi gépjármű közlekedés, amely szén-dioxid (CO₂), különböző nitrogén-oxidok (NO_x), szén-monoxid (CO) és egyéb gáznemű vegyületek, illetve por, korom részecskék kibocsátása által okoz súlyos károsodást a lakosság egészségi állapotában.

Az egyes légszennyező anyagok egészséget károsító hatásai röviden:

- CO - szénmonoxid, CO₂ – széndioxid: oxigén ellátási rendellenesség
- SO₂ - kéndioxid: nyálkahártya gyulladások, fehérje anyagcsere blokkoló, idegvégződés izgató
- NO_x - nitrogén oxidok: nyálkahártya izgató, szövetroncsoló
- Szénhidrogének: rákkeltő lehet
- Cl₂ - klór, NH₃ - ammónia: nyálkahártya izgató, roncsol
- Por (szilárd, lebegő): szilikózis, daganat

Légszennyezés által okozott gazdasági károk:

- Egészségügyi károk
- Ökológiai károk

- Mezőgazdasági károk (klorózis, marginális nekrózis, légcsergatlás)
- Korróziós károk

A levegőszennyezés elleni védekezés lehetőségei:

- Energiahordozók struktúrájának megváltoztatása, energiafelhasználás csökkentése
- Tüzelőanyagok, vagy füstgázok kéntelenítése, tisztítása
- Zárt technológiák alkalmazása
- Gépjárművek emisszió szabályozása

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) sz. Korm. rendelet 10.§ alapján az ország területét a légszennyezettség alapján zónákba kell sorolni. A zónába sorolás kritériumait a 4/2011. (I. 14.) VM együttes rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, akárcsak a különböző zónatípusokhoz (A-F csoport) tartozó határértékeket.

Magát a zónába sorolást (A-F csoport) a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. A hivatkozott rendeletek alapján Budapest Főváros VIII. kerülete és környezete a „Budapest és környéke” agglomerációba sorolandó (1. zóna csoport), ahol a SO₂ az E zónacsoportba, a NO_x a B-be, a CO a D-be és a szilárd anyag (PM10) a C zónacsoportba tartozik.

1-es zónába tartozó települések (Forrás: KTVF -2008)

A zónák típusai (4/2011. (I. 14.) VM együttes rendelet 5. számú melléklet):

B zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a tűréshatár között van.

D zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van.

E zóna csoport

Azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

Zónacsoport a szennyezőanyagok szerint	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szénmonoxid	Szilárd anyag (PM10)	Benzol
Budapest és környéke	E	B	D	B	E

A kerület levegőminőség-védelem tekintetében Budapest és környéke részeként az agglomerációs zónába tartozik a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján.

Tehát nitrogén-dioxidok és szálló por tekintetében tekintetében a levegőterheltség a vonatkozó határértéket és a tűréshatárt meghaladja. A légszennyezés csökkentése kiemelten fontos feladat.

Közlekedési emissziók

A közlekedés esetében egyértelműen a magánközlekedés, személy- és kereskedelmi szállítás a fő kibocsátó, amely az összes közlekedési emisszió 95%-át teszi ki, amíg a közösségi közlekedés mindössze 5%-kal képviselteti magát. A kerületi közlekedési kibocsátások üzemanyagok szerinti megoszlását tekintve, a benzín a kibocsátások több mint feléért felelős, a dízel 40%-ot, a villamos energia 4%-ot ad az emisszióhoz. (forrás: SECAP - 2022)

A közlekedésből eredő környezeti problémák:

- szén-dioxid (CO₂) kibocsátás: üvegházhatású gáz,
- kén-dioxid (SO₂), nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátása: savas esőt és egészségkárosodást okozó gázok,
- szén-monoxid (CO): a szervezet oxigén-felvételét gátolja,
- oldott szerves részecskék (C_nH_m) kibocsátása: allergén hatású anyagok,
- a képződő ózon a légutakat károsítja,
- benzapirén kibocsátása: rákkeltő anyag,
- zaj- és rezgésártalom (a közlekedésnek ebben nagy szerepe van),

- a közlekedési hálózatok növekvő területigénye következtében a természeti területek arányának csökkenése,
- szmog kialakulása – főleg nagy városokban,
- társadalmi kockázatok (balesetek).

3.1.1. A kerület levegőminősége

Az érkező levegő minőségének függvénye a határos területek levegőminősége. Az uralkodó szélirány jellemzően északnyugati, így levegő főként a légszennyezéssel terheltebb belváros irányából áramlik be a kerületbe.

A főváros levegőjének jellemző szennyezőanyagai a nitrogén-oxidok (NO₂, NO_x) és a szálló por (PM₁₀). Ezek esetében fordulnak elő a megengedett koncentrációt meghaladó értékek. Más szennyezőanyagok koncentrációja általában határérték alatti.

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy a kerület széndioxid kibocsátásában jelentős szerepet töltenek be szolgáltató szektor kibocsátásai. A kibocsátási adatbázis alapján a legnagyobb szén-dioxid kibocsátók a kerületben: az országos egészségügyi intézmények (külső és belső klinikai tömb, Szent Rókus Kórház), számos irodaház és vállalati székházak (Corvin Irodák, NKM központi Irodaház, MÁV területi igazgatóság), szállodák (Novotel Budapest, Hotel Mercure) és bevásárló központok (Aréna Mall, Corvin bevásárlóközpont), oktatási intézmények, társasházak. A levegőtisztaság-védelmi adatszolgáltatási kötelezettséggel rendelkező vállalatoknak összesen az elmúlt évek átlaga alapján évi 35 ezer tonna az éves szén-dioxid kibocsátása. (forrás: Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés – 2020)

Zuzmóterkép

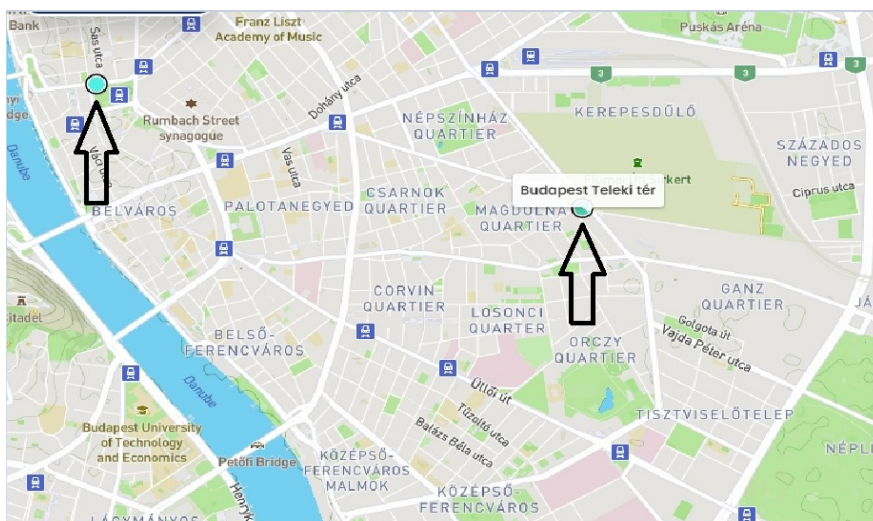
2024 első félévében elkészül a kerületre vonatkozó zuzmó zónaterkép, mely a levegőminőségről oszt meg információkat.

3.1.2. Légszennyezettségi adatok értékelése

A levegőminőségének 2021. évi értékelése a 6/2011 (I. 14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, a 4/2011 (I. 14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek, tájékoztatási és riasztási küszöbértékek, valamint a Légszennyezettségi Index figyelembevételével készült az automata mérőállomások adataiból. A mérőállomásokon mért komponensek a következők: SO₂, NO₂, NO_x, CO, O₃, PM₁₀, PM_{2.5} és benzol szennyezőanyagok.

Józsefváros levegőminőségének értékeléséhez a kerületben található Teleki László téri közlekedési mérőállomás adatai kerültek értékelésre, figyelembe véve a kerülethez legközelebb eső, ÉNy-i irányban álló V. kerület Erzsébet téri mérőállomás adatait is (amely komponensek esetében adatok rendelkezésre álltak). A legfrissebb adatsorok 2021. évre vonatkoznak.

(forrás: <https://legszenyeztettseg.met.hu>)

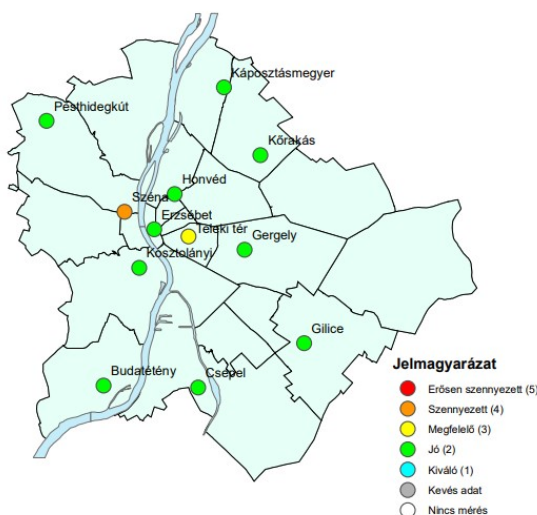
A vizsgált mérőállomások elhelyezkedése
(forrás: <https://legszenyeztseg.met.hu>)

Légszennyezettségi index 2021. évben

A légszennyezettségi index kidolgozása a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendeletben szereplő határértékek, illetve a 4/2011. (I.14.) VM rendeletben szereplő határértékek alapján történt.

Mérőállomás neve	Légszennyezettségi index								Légszennyezettségi index a legmagasabb indexű komponens alapján
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2.5}	BENZOL	CO	O ₃	
Budapest, Teleki tér	kiváló (1)	megfelelő (3)	megfelelő (3)	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)	megfelelő (3)
Budapest, Erzsébet	-	jó (2)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	-	jó (2)

BUDAPEST LEVEGŐJÉNEK 2021. ÉVI SZENNYEZETTSÉGE AZ ÖSSZESÍTETT INDEX ALAPJÁN

(forrás: <https://legszenyeztseg.met.hu>)

Ennek alapján Józsefváros levegőminősége „megfelelő” értékelést kapott, habár budapesti viszonylatban kedvezőtlennek mondható. Egyedül a Széna téri állomáson mért adatokat értékelték „szennyezettnek”, minden más fővárosi állomást „jó” minősítésbe soroltak.

Kén-dioxid

A kén-dioxid szennyező esetében nem történt határérték túllépés, a légszennyezettségi index a Teleki László téren kiváló.

Statisztika 1 óras átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99,9% percentilis	Darabszám	Adatrendelkezésre-állás	Határérték túllépés (>250 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Határérték túllépés
	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	(db)	(%)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	5.6	48.3	5.4	6.9	9.9	29.3	8391	95.8	0	0.00

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	1 óras ^(a) (>250 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24 órás ^(b) (>125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	éves (>50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Budapest Teleki tér	0	0	0

Nitrogén-dioxid

A nitrogén-dioxid szennyező esetében az 1 óras átlagok alapján évi 90 esetben történt határérték túllépés a Teleki László téren, az Erzsébet téri állomáson határérték alatti koncentrációkat mértek. A légszennyezettségi index a Teleki László téren megfelelőnek, az Erzsébet téren pedig jónak értékelhető.

Statisztika 1 óras átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99,9% percentilis	Darabszám	Adatrendelkezésre-állás	Határérték túllépés (>100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Határérték túllépés
	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	(db)	(%)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	34.4	161	28.9	45.9	90.7	136.8	8383	95.7	90	1.07
Budapest Erzsébet tér	20.3	74.2	18.8	25.8	44.1	64.1	8707	99.4	0	0.00

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	1 óras ^(a) (>100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24 órás (>85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	éves (>40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Budapest Teleki tér	90	0	0
Budapest Erzsébet tér	0	0	0

Nitrogén-oxidok

A nitrogén-oxidokra nem értelmezhető határérték. A légszennyezettségi index a Teleki László téren megfelelőnek, az Erzsébet téren pedig jónak értékelhető.

Statisztika 1 óras átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99.9% percentilis	Darab-szám	Adatrendelkezésre-állás
	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	61.3	708	38.5	74	279.3	537.8	8383	95.7
Budapest Erzsébet tér	36.5	292.7	28.8	44.2	126	260.9	8707	99.4

Szén-monoxid

A szén-monoxid esetében nem történt határérték túllépés. A légszennyezettségi index a Teleki László téren és az Erzsébet téren is kiválóan értékelhető.

Statisztika 1 óras átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99.9% percentilis	Darab-szám	Adatrendelkezésre-állás	Határérték túllépés (>10000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Határérték túllépés
Budapest Teleki tér	580	2502	516	664	1262	2035	8514	97.2	0	0.00
Budapest Erzsébet tér	448	1865	400	516	989	1677	8708	99.4	0	0.00

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	1 óras (>10000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	8h napi max (>5000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	éves (>3000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Budapest Teleki tér	0	0	0
Budapest Erzsébet tér	0	0	0

Ózon

Az ózon szennyező esetében a 8 órás átlagok alapján évi 19 esetben történt határérték túllépés. A légszennyezettségi index a Teleki László téren jónak értékelhető.

Statisztika 8 órás átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99.9% percentilis	Darab-szám	Adatrendelkezésre-állás	Határérték túllépés (>120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Határérték túllépés
	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	(db)	(%)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	67.9	152.3	68.3	91.8	127.9	150.9	345	94.5	19	5.51

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	8h napi max. (>120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Budapest Teleki tér	19

Szálló por (PM10)

A szálló por (PM10) szennyező esetében a 24 órás átlagok alapján a Teleki László téren 15 alkalommal, az Erzsébet téren pedig 27 alkalommal történt egészségügyi határérték túllépés. Emellett a légszennyezettségi index mindkét állomás esetében jónak értékelhető.

Statisztika 24 órás átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Írány-szám	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99.9% percentilis	Darab-szám	Adatrendelkezésre-állás	Határérték túllépés (>50 µg/m ³)	Határérték túllépés
	(µg/m ³)	(l/ln)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(db)	(%)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	24	0.60	89	21	31	56	89	354	97	15	4.24
Budapest Erzsébet tér	28	0.70	104	25	34	66	104	359	98.4	27	7.52

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	24 órás ^(a) (>50 µg/m ³)	éves (>40 µg/m ³)
Budapest Teleki tér	15	0
Budapest Erzsébet tér	27	0

Szálló por (PM2,5)

A szálló por (PM2,5) szennyező esetében az éves átlagok alapján nem történt egészségügyi határták túllépés. Emellett a légszennyezettségi index mindkét állomás esetében jónak értékelhető.

Statisztika 24 órás átlagok alapján 2021. évben

Mérőállomás helye	Éves átlag	Írány-szám	Maximum	50% percentilis	75% percentilis	98% percentilis	99.9% percentilis	Darab-szám	Adatrendelkezésre-állás
	(µg/m ³)	(l/ln)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(µg/m ³)	(db)	(%)
Budapest Teleki tér	13	0.50	49	11	15	31	49	320	87.7
Budapest Erzsébet tér	17	0.68	61	14	21	46	61	359	98.4

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	éves (>25 µg/m ³)
Budapest Teleki tér	0
Budapest Erzsébet tér	0

Benzol

A benzol szennyező esetében nem mértek határértéket meghaladó koncentrációt, a légszennyezettségi index a Teleki László téren és az Erzsébet téren is kiválóan értékelhető.

Határérték túllépések darabszáma 2021. évben

Mérőállomás helye	24 órás (>10 µg/m ³)	éves (>5 µg/m ³)
Budapest Teleki tér	0	0
Budapest Erzsébet tér	0	0

Szmozgriadók 2021. évben

A szmogriadó fokozatát és az adott fokozathoz szmogrendeletben meghatározott intézkedéseket a főpolgármester rendeli el és szünteti meg Budapest Főváros szmogriadó-tervéről szóló 69/2008. (XII. 10.) Főv. Kgy. rendelet alapján. A szmogriadó fokozatai a következők:

- tájékoztatási fokozat, amelyben a légszennyezettségi szint rövid idejű hatása veszélyt jelent a lakosság különösen érzékeny (gyermek, időskorú, beteg) csoportjaira, elrendelésével együtt azonnali és megfelelő tájékoztatást kell adni;
- riasztási fokozat, amelyben a légszennyezettségi szint rövid idejű hatása veszélyt jelent a teljes lakosságra, elrendelésével együtt azonnali korlátozó intézkedéseket kell elrendelni.

A főpolgármester e rendelet szerinti intézkedéseit sajtóközlemény útján adja ki, továbbá a Budapest Főváros Önkormányzata (a továbbiakban: Fővárosi Önkormányzat) honlapján folyamatosan gondoskodik a budapesti légszennyezettséggel kapcsolatos aktuális tájékoztatásról.

Szálló por (PM10) tájékoztatási ($75 \mu\text{g}/\text{m}^3$) és riasztási ($100 \mu\text{g}/\text{m}^3$) küszöb túllépések száma:

Mérőállomás helye	>75	>100
Budapest Teleki tér	1	0
Budapest Erzsébet tér	4	2

A tájékoztatási küszöbértéket 2 egymást követő napon keresztül átlépte a vizsgált időszak alatt.

A riasztási küszöbértéket 2 egymást követő napon keresztül átlépte a vizsgált időszak alatt.

Megjegyzés: 24 órás átlagok alapján.

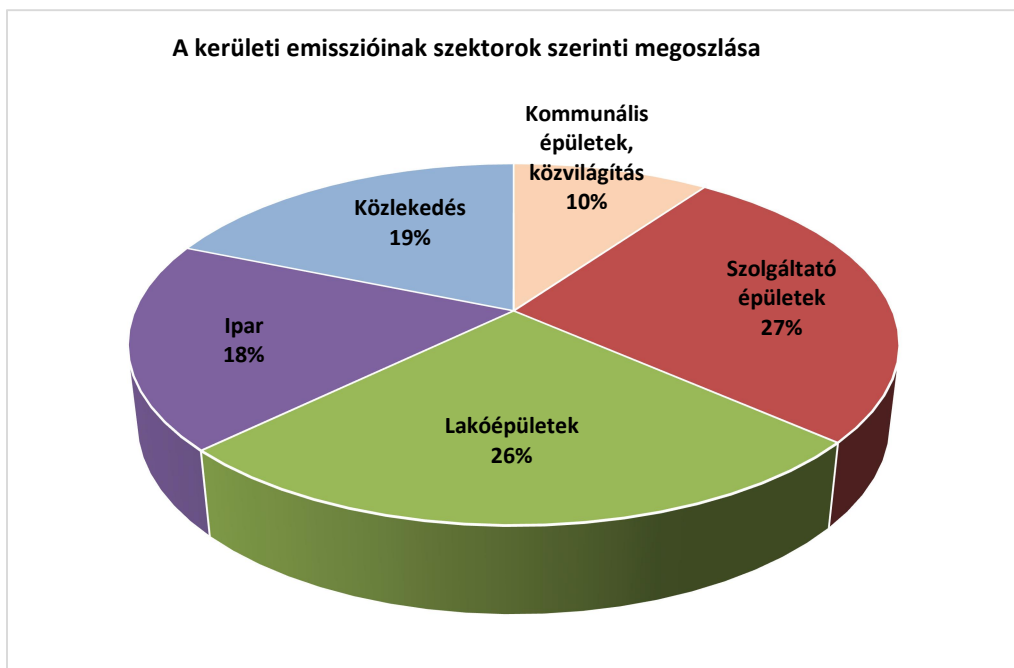
2021-ben a levegő szálló por (PM10) koncentrációja a tájékoztatási küszöbértéket a Teleki László tér esetében 1 alkalommal, az Erzsébet tér esetében 4 alkalommal haladta meg, a riasztási küszöbértéket pedig az Erzsébet tér esetében 4 alkalommal lépte túl.

3.1.3. Józsefváros CO₂-kibocsátása

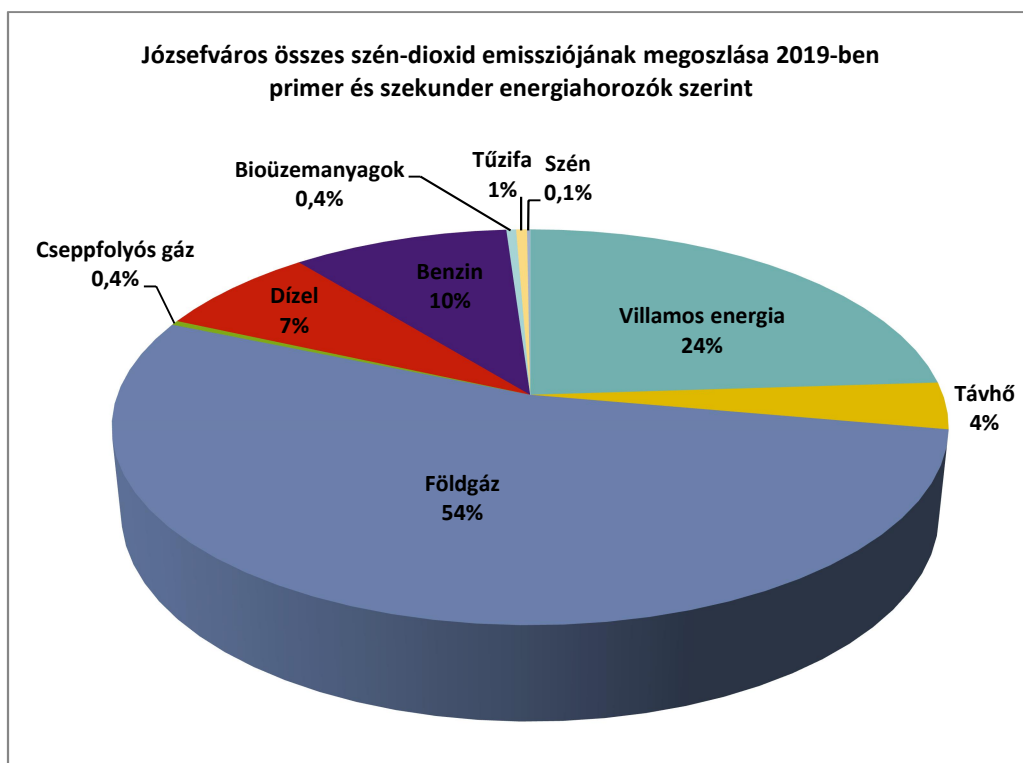
A teljes kerületi számított CO₂-emisszió 344 250 tonna volt a 2019. évben. A szén-dioxid emisszió összefügg az energiafogyasztással, de némileg módosulnak az arányok aszerint, hogy mekkora az adott energiahordozóhoz kapcsolt kibocsátási faktor. Például 1 MWh áram megtermelése több CO₂-kibocsátással jár, mint 1 MWh energiatartalmú földgáz elégetése. Eltérő tehát az energiahordozók kibocsátása ugyanakkora energiamennyiségre vonatkozóan.

A budapesti adatokkal összevetve Józsefváros széndioxid kibocsátása alacsonyabb a fővárosi átlagnál. Nagyipari, mezőgazdasági kibocsátás nincs a kerületben. Az épületek, létesítmények átlagos energiafogyasztása csupán 87%-a a fővárosinak. A közlekedési kibocsátás a belvárosi fekvés és a sok intézmény miatt viszont magasabb, mint az átlag. Probléma, hogy a széndioxid elnyelő kapacitás az alacsony zöldfelületi arány miatt szinte elhanyagolható.

(forrás: SECAP - 2022)

Józsefváros szén-dioxid-kibocsátása szektoronként (forrás: SECAP - 2022)

A teljes VIII. kerületi CO₂-emisszió energiaforrások szerinti bontásban 2019-ben (forrás: SECAP - 2022)

A kerületi CO₂ kibocsátás és a klímaváltozás témakörét jelen dokumentum Klímavédelem és energetika című fejezetében tárgyaljuk tovább részletesen.

3.1.4. Allergén gyomnövények

A parlagfű-mentesítést az ingatlantulajdonosok legkésőbb június 30-ig végezhetik el következmények nélkül. Ezt követően az illetékes hatóság a bejelentések alapján közérdekű

védekezést rendelhet el, amelynek költségei – és a kezelést követően megállapított növényvédelmi bírság – a tulajdonost, illetve a földhasználót terhelik. Elsősorban az önkormányzati területek gyomosságát kísérik figyelemmel, másodsorban a magántulajdonban lévő ingatlanok gyommentesítésére szólítják fel a lakókat, ingatlanhasználókat.

Az Önkormányzat az intenzív zöldfelület-fenntartási munkák keretében rendszeres kaszálást, gyomlálást végez, amely nem teszi lehetővé allergén növények nagyarányú terjedését.

A kerület néhány ezer négyzetméteres területén elkezdődött az extenzív zöldfelület-kezelés, amelynek során a gyepek eredeti növényzetének (terület saját honos fajainak) illetve a városi adottságokat jobban tűró gyeptársulásoknak próbálnak helyet adni. Mindezt a klímavédelem, a biodiverzitás növelése (vadvirágos gyepek, beporzó rovarok megjelenése, élővilág fajgazdagsága) és az öfenntartás érdekében. Ezekben a területeken az új társulások kialakulásához és megmaradásához idő, akár több év is kell. A kaszálások számának drasztikus csökkentése (évi két, három alkalom) miatt ezen területek képe a kezdeti időkben zavaró, elhanyagolt lehet, amíg a növényfajok közötti harc nem eredményezi egy sokkal fajgazdagabb gyeptársulás megjelenését. A ritkított kaszálással valóban nőni, virágozni és magot hullatni fognak a „méhlegelőkön" élő növények, de fontos megjegyezni, hogy ezek a területek méretei nagyságrendileg elhanyagolhatók az intenzíven kaszált zöldfelületekhez képest.

A pázsitfűvek nyírt állapotban, alacsonyan tartva is tudnak virágozni, tehát a nyírt gyepekhez képest nem nő számottevően a pázsitfűvek pollenkoncentrációja (allergén hatása) a kaszálás elhagyása miatt. A városban előforduló legnagyobb pollenmennyiséget, melyet a városszéli parlagon hagyott területek, elhanyagolt ipari területek, stb., vagy az allergizáló fák (nyár, fűz, stb.) okoznak, a kevéske kaszálatlan gyepfolt nem tudja számottevően befolyásolni, pláne nem a szálló por mennyiségét, melynek aktív felületeire rátapadva fejtik ki a pollenek az allergizáló hatásukat. Ezen területek nagysága folyamatosan bővül.

(forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a levegővédelem területét érintően:

-
- Kedvezőtlen levegőminőség, közlekedési eredetű légszennyező anyag kibocsátás magasabb a fővárosi átlagnál.
- Jelentős a közúti átmenő forgalom a kerület központi fekvése és a sok intézmény miatt.
- A forgalmas útvonalak mentén jelentős a gépjárműforgalomból eredő környezeti terhelés.
- Egészségügyi határérték túllépések jellemzőek egyes szennyezők esetében (nitrogéndioxid, ózon, szállópor (PM10)), amelyek fő forrása a közúti közlekedés, illetve a fűtés.
- Szmog kialakulása, szmogriadók elrendelésének szükségessége.
- A közlekedési eredetű és szolgáltató szektor általi széndioxid kibocsátás magas.
- A széndioxid elnyelő kapacitás csekély a zöldfelületek hiánya miatt.
- A klímaváltozás kedvez a fertőző betegségek terjedésének.

3.2. Felszíni és felszín alatti vizek állapota

Víz Keretirányelv

A 2000. december 22-én az Európai Unióban hatályba lépő 2000/60/EK Víz Keretirányelvben azt a célt tűzték ki, hogy jó állapotba hoznak minden olyan felszíni és felszín alatti vizet, amelynek a megőrzéséhez szükséges intézkedések szakmai szempontból megvalósíthatók, nem sértik súlyosan a közérdeket, és nem elviselhetetlenül költségesek a társadalom számára. A megvalósítás napjainkban is folyik. Tagországként a Víz Keretirányelv rendelkezései hazánkra is vonatkoznak, ezért fontos, hogy minél szélesebb kör kapjon tájékoztatást a zajló folyamatokról és vegyen részt a "vizek jó állapotának" elérését célzó tevékenységekben.

A felszíni és felszín alatti vizek

Józsefváros a Pesti-síkság területén helyezkedik el. Felszínének nagy vonásait a Duna alakította ki, megfigyelhető a térség NyK-i irányban emelkedő térszínű teraszos tagoltsága. A Duna hajdani tevékenységéről árulkodik a felszín közelében szinte mindenütt fellelhető folyóvízi homok-kavics üledék. A József körút jelenlegi vonalában egykor egy Duna-ág húzódott.

A VIII. kerület területén természetes felszíni vízfolyások, tavak nem találhatóak. Józsefváros területe sem földtanilag, sem geomorfológiailag nem képez jelentős vízgazdálkodási egységet. *A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról* szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Józsefváros érzékeny besorolású. A kerületet felszínalatti vízbázis és hidrogeológiai védőterület nem érinti.

A kerületben élővízfolyás nem található, és nem árvízveszélyes, azonban egy része magas talajvízállású terület. A kerület felszínközeli földtani rétegződése homogénnek tekinthető, így a talajvíz gyakorlatilag egész területén viszonylag kis mélységben (2,5-5 m) fekszik, egyes részeken (József körút, Hungária körút térségében) 5-7 m közötti. (forrás: ITS Megalapozó munkarész - 2015)

A felszín alatti vizek ammónium és nitráttartalma az egész kerületben igen magas, ezért fűt kutakat ehető növények öntözésre használni tilos a kerületben. (forrás: Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

A kerületben található mesterséges vízfelület az Orczy-kertben lévő tó, amelynek medrét 1832-ben ásták ki, zsilipjei 1833-ban készültek el. A tó jó vízminőségét biológiai egyensúlyt biztosító növényzet és vízi állatok betelepítésével, levegőztetéssel, vízforgatással lehet biztosítani. (<https://ludovika-campus.uni-nke.hu/ludovikas-emlekeink/park-tortenete>).

A jelentős kiterjedésű barnamezős területek kapcsán több tényfeltárás és műszaki beavatkozás is történt elmúlt évtizedekben, eredményes kármentesítést hajtottak végre nyolc helyen a kerületben. A barnamezős területek közül a Józsefvárosi pályaudvar területén alifás szénhidrogénnel (TPH) szennyezett talajvizet tártak fel, a szennyezőanyag csóva már összehúzódnó fázisban van. Továbbá a Ganz-MÁVAG területén feltárt alifás szénhidrogénes (TPH) szennyezést felszámolták. (forrás: FAVI-KÁRINFO 2013-as adatbázisa, ITS Megalapozó munkarész - 2015)

Csapadékvíz-gazdálkodás

Józsefvárosban egyesített rendszerű csatornahálózat üzemel, azaz a csapadékvíz és szennyvíz közös csatornában kerül elvezetésre.

Csapadékvíz hasznosítás – visszatartás területén az önkormányzati zöldfejlesztések tervezése során szem előtt tartják, hogy a csapadékvíz egy része helyben hasznosuljon, pl. egy esőkertben, de emellett szükség van a felszíni csapadékvíz elvezetését szolgáló csatornarendszer kiépítésére. Például a Déri Miksa utca megújítása során esőkertet létesített az Önkormányzat.

A városvezetés a további, jövőben várható fejlesztések során is igyekszik a csapadékvíz visszatartás és helyben hasznosítás szempontját érvényesíteni (például a Losonci tér környéki köztér átalakítások, Bacsó Béla utcai átalakítás, Koszorú utcai saroktelek).

A csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos legjellemzőbb probléma a kerületben, hogy az úttesten kiépített összefolyók távolabb helyezkednek el, ezért az úttest egyetlenségeiből adódóan foltszerű vízösszefolyások keletkeznek. Emellett esetenként gondot okoz a heves esőzések következtében kialakuló villámárvíz jelenség is.

(Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a vízvédelem területét érintően:

- Talajvíz monitoring nem valósul meg a kerületben, ezért a talajvíz szintjére és -minőségre vonatkozó ismeretek hiányosak.
- A barnamezős területek potenciális talajvíz szennyezőforrások, a tényfeltárás, kármentesítés késlekedése a szennyező anyagok terjedését idézheti elő.
- A csapadékvíz-elvezetési igény a nagyarányú beépítettség miatt magas.
- A csapadékvíz helyben alig hasznosul, egyesített csatornarendszerben szennyvízként kerül elvezetésre.
- Kevés a kondicionáló hatású, hősziget hatást mérséklő mesterséges vízfelület.
- Az Orczy-kertben lévő tó tekintetében vízminőség-monitoring elvégzése szükséges.
- Csapadékvíz hasznosítás – visszatartás területén nem történtek jelentős fejlesztések.

3.3. A talaj állapota

A talaj általános állapota tipikus városi jellegeket mutat, eredeti, bolygatatlan talajfelszín alig található a kerületben. Az eredeti talajok nagy része a Duna homok hordalékán képződött.

Morfológiai viszonyok

Józsefváros morfológiailag a Pesti hordalékkúp-síkság kistáj nyugati részéhez tartozik. A kistáj 100-150 m tengerszint feletti magasságú, kelet felé lépcsőzetesen emelkedik. A vizsgált terület tágabb térségében megtalálható a Duna és a Nagy-körút között az ártéri sík-alacsony terasz, majd innen keletre pedig az ártér feletti első, alacsony terasz. Az ártéri síkon belül alacsony és magas ártéri szintek, ezeken belül kevésbé feltöltött meanderek és holtágak szövődnek össze egymással. A terület jelenlegi sík, alig érzékelhetően változó felszínét elsősorban az emberi tevékenység alakította ki, beépítéssel, tereprendezéssel, feltöltéssel. A

feltöltés átlagos vastagsága 2-3 m, de azokon a területeken, ahol vastagabb ártéri üledék, szerves iszap rakódott le, talajtömörítést követően jellemzően 4-5 m vastagságú feltöltést hoztak létre.

Földtani viszonyok

A felszínt pleisztocén korú folyóvízi üledékek határozzák meg, melyek között holocén korú homok és folyami kavics összletek jelennek meg. A sekélyföldtani adottságokon túl Józsefvárosban a földtani közeg legfelső rétegeit alapvetően az urbanizációból adódó antropogén hatások határozzák meg, amely következtében a felső 1,5-2 m-es földtani réteg erősen terhelt. A különböző idők építési és bontási törmelékeinek, illetve átmozgatott humuszos talajrétegek, eredeti homokos, kavicsos alapkőzetek egyvelegének változatos formáit találjuk meg.

Vízföldtani viszonyok

A Duna vízállás változása hatással van a környezetében lévő teraszréteg vízállására is. A parttól kb. 1 km távolságra – tehát részben Józsefvárosban is – a talajvizet a Duna vízállása módosítja. Ezen túl a talajvíz más hatások alatt áll (csapadék, párolgás, oldalirányú elszivárgás, emberi tényezők), a Duna vízállásával való kapcsolata igen kismértékű. A talajvíz kémiai jellegében kalcium magnézium-hidrogénkarbonátos típusú, keménysége meghaladja a 25 keménységi fokot (nk^o), a szulfáttartalom pedig 300 mg/l fölé emelkedik.

Talajok jellemzői

A jelentős antropogén hatások miatt talajgenetikai elvek mentén típusos talajtípusokat vélhetően csak lokálisan lehetne feltárni. A talajszintek hiánya miatt jellemzően diverz antropogén talajrétegek jelennek meg, amelyekben a talajképző folyamatok jelentős mértékben eltakartak. A talajszintek helyett inkább csak talajrétegek különíthetők el. Ezen antropogén talajokon a talajképző folyamatok közül az időről-időre a területre kerülő feltöltések és bolygatások a legmeghatározóbbak. Így a talajképző folyamatok hatására kialakuló talaj színtezettség helyett, jellemzően emberi hatás által kialakított talajrétegek jelentek meg. A természeteshez közeli, antropogén hatásokkal kevésbé bolygatott parkterületeken humuszos homoktalajok, valamint a homok-kavics-építési törmelék vázanyagú és eltérő humusztartalommal rendelkező antropogén talajok jellemzőek.

A termőhelyek általában igen szélsőséges talajfizikai jellemzőkkel értékelhetők, amely a talajok vízháztartását nagymértékben és kedvezőtlen irányban befolyásolja. A kedvezőtlen talajszerkezet és tömörödött rétegek sok esetben limitáló tényezői a városi növények egészséges fejlődésének.

A talajok tápanyag szolgáltató képessége

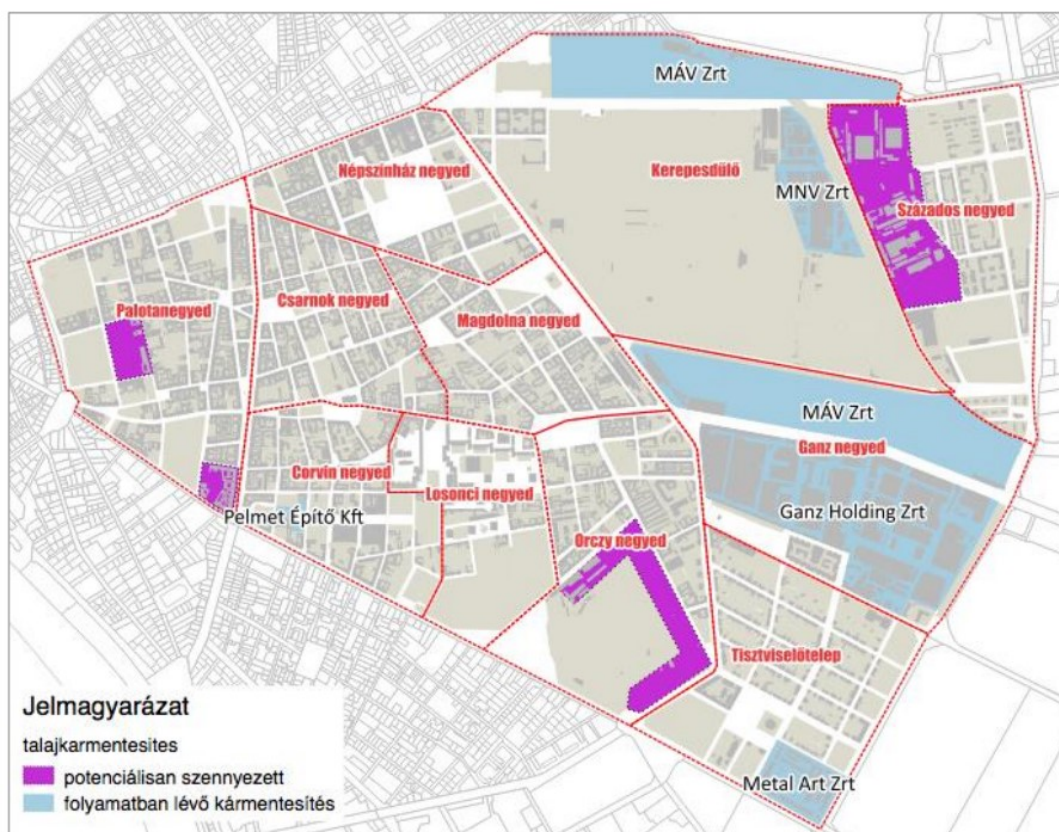
A homoktalajokon a kedvezőtlen vízgazdálkodási tulajdonságok akadályozzák a tápanyagok érvényesülését. A tápanyagok kijuttatása során fokozottan kell ügyelni a fenntartható tápanyag utánpótlásra, mert a nagy adagú egyszeri kijuttatás jelentős kimosódáshoz, tápanyagvesztéshez, diffúz környezetterheléshez vezethet. Tartózkodni kell a csapadékos időjárásban történő tápanyag utánpótlásról, mert ekkor a tápanyag mobilizációja, kimosódásának kockázata magasabb.

Kármentesítések

Az egykori gazdasági tevékenységek területein potenciális szennyezettséggel lehet számolni, illetve jellemző a talajfelszín roncsolása, pusztulása. A kerületet jelentős kiterjedésű barnamezős területek jellemzik, amelyek kapcsán több tényfeltárás és műszaki beavatkozás volt szükséges az elmúlt évtizedekben. A Józsefvárosi Pályaudvar, a Ganz MÁVAG, az Orczy-kerti BKV buszgarázs és a Metal-Art telephelyén a szennyeződések egy részét már sikerült kármentesíteni. Azonban ezen területek, valamint a Taurus gyár, a Százados negyed iparterületei és a Keleti pályaudvar területei továbbra is potenciális talajszennyeződött területeknek számítanak.

A Pest Vármegyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatalának tájékoztatása szerint a VIII. Kerületben az alábbi helyszíneken zajlik kármentesítés:

Helyszín	Tulajdonos
Józsefvárosi pályaudvar	MÁV Zrt
Keleti Pályaudvar	MÁV Zrt
Üllői út 102	Metal Art Zrt
Futó u 37-45	Pelmet Építő Kft
Kerepesi út 17	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt
Kőbányai út 21	Ganz Holding Zrt

Folyamatban lévő kármentesítések és részben kármentesített, potenciálisan szennyezett területek (Józsefvárosi Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a talajvédelem területét érintően:

- A zöldfelületek tekintetében talajminőség-monitoring nem valósul meg, ezért a talajok állapotára, tápanyagellátottságára vonatkozó ismeretek hiányosak.

- A nagyarányú beépítések, leburkolt felületek visszaszorítása szükséges a zöldfelületek javára.
- A barnamezős területek potenciális talaj szennyezőforrások, a tényfeltárás, kármentesítés késlekedése a szennyező anyagok terjedését idézheti elő.
- A társadalmi kommunikációban hangsúlyos szerepet kell kapnia a környezethasználatból eredően fennálló felelősségről a kerületben élőknek az 1995. évi LIII. tv. 101-102. §-ban foglaltak szerint.

3.4. A természet és a táj állapota

Józsefváros tájtypusát tekintve, városias urbánus táj, az emberi beavatkozás és az épített művi környezet elemei vannak túlsúlyban. A beépített városi szövet természetközeli eleme a zöldfelületi rendszer, amely ökológiai és biológiai folyamatokkal jellemezhető, és biztosítja a lakosság számára a természetes környezet, rekreáció elérhetőségét. A zöldterületek aránya a budapesti átlagnál kedvezőbb, 4% (a fővárosi átlag 3%), amely a nagyobb parkoknak köszönhető. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Felülvizsgálat – 2020) A belső részeken azonban szélsőségesen sűrű a beépítettség.

3.4.1. Tájképi karakter

Józsefváros jelenlegi tájképi karakterét alapvetően a természetes adottságokhoz arányosan illeszkedő városépítészet határozza meg. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők azok a területek, amelyek látványvédelem szempontjából érzékenyek, például a Palotanegyed karakteres védett épületei, a József körút, a Baross utca, a Rákóczi út, a Népszínház utca és az Üllői út egysége. Józsefvárosban a nagy kiterjedésű eklektikus városszövet látványa dominál, amelyet finom léptékű, épített hangsúlyok (kupolák, tornyok) tagolnak, továbbá néhány távolabb elhelyezkedő magasház látványa tesz változatossá (Szigony utcai lakótelep, SOTE elméleti tömb). (forrás: Józsefvárosi Településképi Arculati Kézikönyv – 2022)

Tájképvédelmi szempontból a történeti eklektikus városszövet, a Fiumei úti Síktert és az Orczy-kert – Ludovika tér – Fűvészkert – Klinikai tömbök együttese kiemelkedő elem, amely az országos tájképvédelmi övezet részét képezi. A Palotanegyed, illetve a történeti kertek (Múzeumkert, Fiumei úti Nemzeti Sírkert, Orczy-kert és Ludovika tér, Fűvészkert) olyan jelentős táji elemek, amelyek tájképvédelmi szempontból karakterükben való megőrzésre, fejlesztésükben pedig örökségvédelmi szempontoknak alárendelt rekonstrukcióra érdemesek.

Józsefvárosban az értékes városépítészeti és zöldfelületi elemek megőrzése mellett fontos tájrendezési feladat az alulhasznosított és a használaton kívüli barnamezős területek rehabilitációja. A kerületben több nagy kiterjedésű alulhasznosított terület vár fejlesztésre, elsősorban ipari és közlekedési területek, amelyek területi megosztása nem, vagy csak nagy műszaki és tulajdonrendezési nehézségek árán oldható meg. Ilyen például a Ganz-MÁVAG területe, a Kerepesi úton lévő egyes ipari területek, Józsefvárosi Pályaudvar és az egykori Taurus gyár alulhasznosított területe. A barnamezős beruházások lehetőséget nyújthatnak arra, hogy a közhasználatú zöldfelületek mértéke is növekedhessen, ezáltal a kerület zöldfelületi ellátottsága javuljon. (forrás: Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

3.4.2. A természet védelme

A kerületi zöldfelületek közül a Budapesti Botanikus Kert Természetvédelmi Terület, azaz a Fűvészkert országos jelentőségű védett természeti területnek minősül. (<https://termeszetvedelem.hu/>)

A Fűvészkert az ország legrégebbi, 1771-ben alapított botanikus kertje, 3,5 hektáros pihenést nyújtó parkjával és 2000 m² alapterületű üvegházaival. A több mint 8000 növényfaja a növényvilág sokféleségének megismerésében segíti a látogatókat. A Fűvészkertben jelentős természeti edukációs tevékenység is zajlik, évente számos rendezvényen és gyerekfoglalkozáson ismerhetik meg a látogatók a növények világát. (forrás: <https://www.elte.hu/fuveszkert>)

A Fűvészkert tematikus sétákat és gyakorlati kertészkedést kínál iskolás és óvodás csoportoknak: tematikus vezetett séta a Fűvészkertben (ismerkedés növényekkel, a Fűvészkert történetével), valamint kertészkedést a FűFa tankertben. 2021-ben 9 óvodai és 3 iskolai csoport vett részt foglalkozásokon, 2022-ben az együttműködés kibővült a kerületi bölcsődés csoportok fogadásával is, idén 6 bölcsődei csoportnak, 20 óvodai csoportnak, 8 iskolai csoportnak van lehetősége meglátogatni a Fűvészkertet.

Józsefvárosban természetvédelmi oltalomra ezen felül három másik fontos zöldfelület is méltó lenne, amely a Fűvészkerthez hasonlóan megérdemelné akár az országos védelmet: a Fiumei úti Sírkert és a vele szoros területi kapcsolatban lévő Izraelita temető, valamint az Orczy-kert, aminek központi magja máig megmaradt. Mindhárom területnek kiemelkedő városökológiai értéke van, a jelentős a növényállományuk, történeti fáknak adnak otthont, és élőhelyet biztosítanak énekesmadarak, sünök, mókusok, denevérek számára. A Sírkertben a Magyar Madártani Egyesület több mint 100 itt élő és 40 itt költő madárfajt figyelt meg. A növényállományát tekintve 100 évnél idősebb példányok is előfordulnak. A legnagyobb dendrológiai értéket a sírkertben az idős hársak, valamint a platánok és juhar fajok és fajták képviselik. Az Orczy-kert a felmérések szerint 30 madárfajnak ad otthont, amelyek közül 28 védett, illetve jelentős denevér élőhelyként is szolgál. A történeti kert jellemző idős fái a nyugati ostorfák, vadgesztenyék, nagylevelű hársak és korai juharok. A kerten belüli tó ökológiai szempontól is jelentős, központi eleme a kertnek. (forrás: Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a természet és táj védelmét érintően:

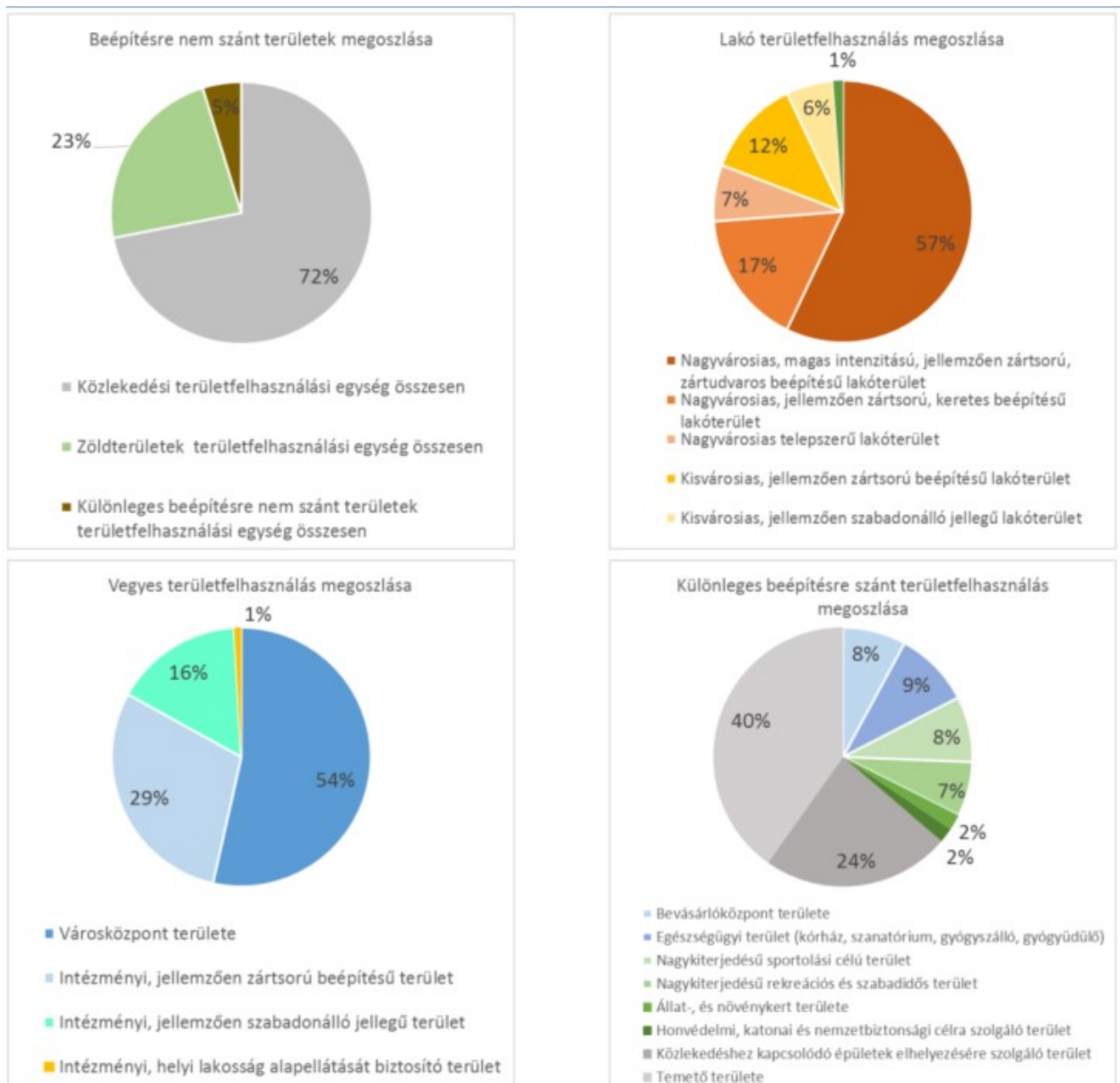
- A tájképvédelmi szempontból jelentős történeti eklektikus városszövet és a történeti kertek örökségvédelmi szempontú rekonstrukciójához szükséges források hiányosak.
- A Fiumei úti Sírkert, Izraelita temető és Orczy-kert területét, értékes élővilágát természetvédelmi oltalom jelenleg nem védi.
- A zöldfelület-gazdálkodásban ökológikus szemléletváltás szükséges. A nemrég elindult, vadvirágos gyepek kialakításának gyakorlatát folytatni kell (az intenzív gyepgazdálkodás, egynyári növények ültetése helyett). A hosszútávon fenntartható, biodiverz zöldfelületek növelése szükséges a közterületeken. Az extenzív gyepgazdálkodásra történő egyre nagyobb mértékű átállás, és az ökológikus zöldfelületek növelése kívánatos a parkokban, zöldsávokban.
- Az alulhasznosított és a használaton kívüli barnamezős területek mielőbbi rehabilitációjára, zöldfelületi fejlesztésére lenne szükséges.

3.5. Az épített környezet állapota

Józsefváros jellemzője az értékes épületállomány és városszövet, amely jórészt elhanyagolt állapotban van. A kerület beépítése kifejezetten heterogén képet mutat, egyfelől főként zárt soros beépítésű többszintes házakból áll, másrészt lakótelepek, kertvárosias területek, új beépítésű társasházak, iparterületek és vasúti területek is jelentős arányban jellemzik.

3.5.1. A területfelhasználás jellemzői

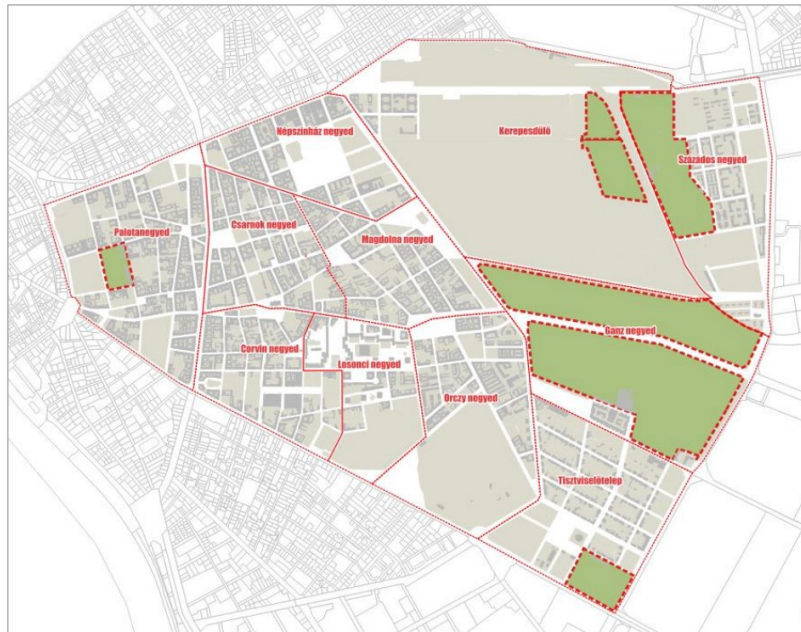
A beépítésre szánt területeken belül a vegyes területfelhasználás (lakó- és intézményi) funkció jellemző, melyek a belső zóna területén dominánsak, amíg az átmeneti zóna területén emellett jelentős arányt képviselnek a gazdasági és a különleges (egészségügyi) területek is.

Területfelhasználási egységek megoszlása Józsefvárosban (forrás: Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

3.5.2. Barnamezős területek

A barnamezős területek zöldfelület-fejlesztést is célzó rehabilitációja pozitív változásokat hozhat a zöldfelületi ellátottságban. A kerületben jelentős kiterjedésű barnamezős területek találhatók, ahol jellemzően termelést, raktározást, kereskedelmet bonyolító cégek működnek. A Hungária gyűrűn belül a legnagyobb ilyen a Ganz negyedben van, a Salgótarjáni és a Kőbányai út közötti volt józsefvárosi piac, a Százados negyed, illetve a Ganz-MÁVAG folyamatosan átalakuló területei. (Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Józsefváros átalakítandó rozsdaterületei, melyeken zöldfelület bővítés realizálható (Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész – 2018)

3.5.3. Az épített örökség védelme

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján műemléki érték minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület, amely hazánk múltja és a közösségi szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék.

Józsefváros különböző szintű védelemmel érintett építészeti örökségének teljes jegyzékét Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a településképi védelméről szóló 2/2022. (I. 20.) önkormányzati rendelete tartalmazza.

Műemléki védettség

A Józsefváros területén található műemlékek korukat, építészeti stílusukat és funkciójukat tekintve rendkívül változatosak. A kerületben összesen 106 épület áll műemléki védelem alatt. A műemléki védettség alatt álló épületek legnagyobb számban a Palotanegyedben találhatóak. (forrás: Józsefvárosi Településképi Arculati Kézikönyv – 2022)

Történelmi emlékhely és a nemzeti emlékhely területeként nyilvántartott objektumok kerületben:

- Nemzeti emlékhelyek: Fiumei úti temető, Magyar Nemzeti Múzeum épülete és a Múzeumkert, Salgótarjáni úti izraelita temető
- Történelmi emlékhelyek: Corvin mozi épülete és a Corvin köz, Ludovika Akadémia főépülete, Ludovika Akadémia főépülete

Történelmi kert területe: Fűvészkert, Orczy-kert

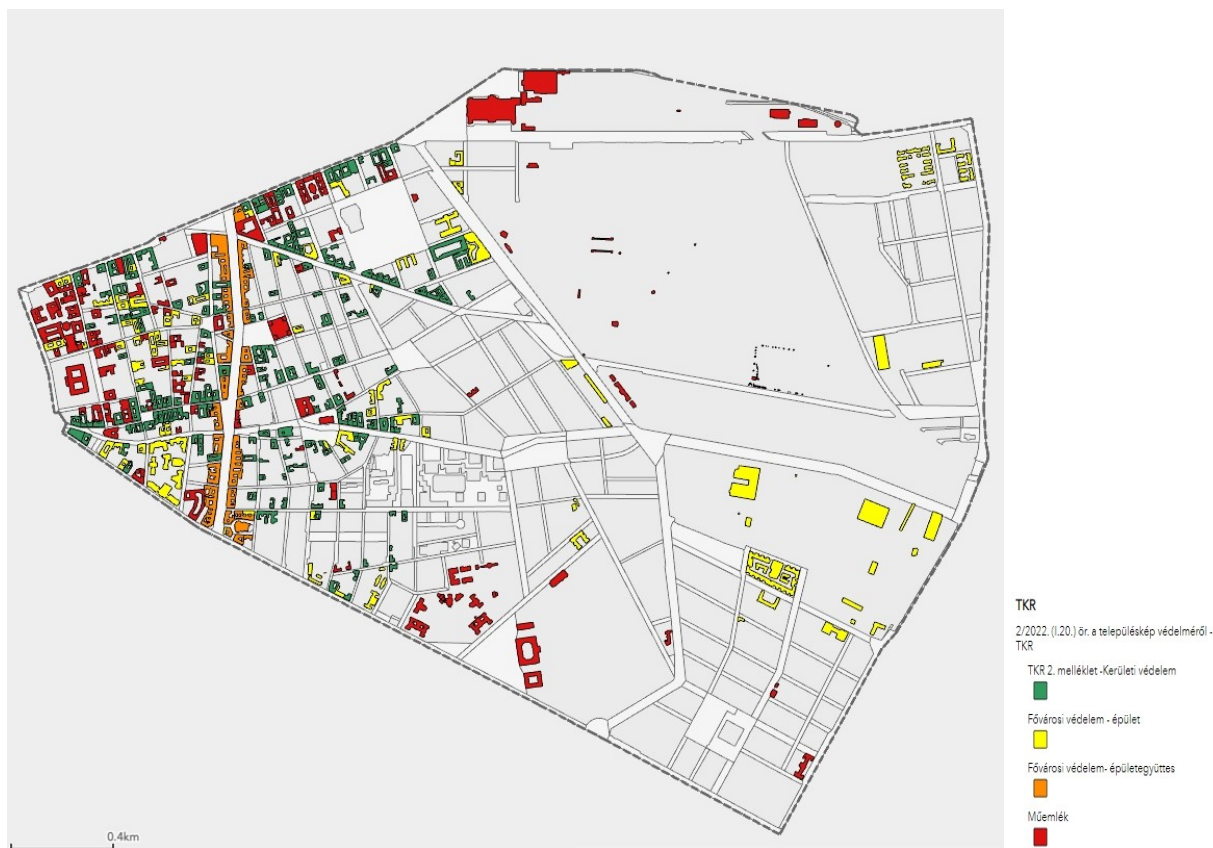
Védett temető területe: Fiumei úti temető, Salgótarjáni úti izraelita temető

Fővárosi védettség

A Józsefvárosban található fővárosi védett építészeti értékeket, Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a *településkép védelméről* szóló 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete határozza meg. A rendelet összesen 136 önálló épületet jelöl meg védett épületként, emellett a József körút két oldalán található 72 épület és a Corvin köz 5 épülete alkot összefüggő védett épületegyüttest.

Kerületi védettség

A kerületi helyi védett építészeti értékeinek védelmét Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a *településkép védelméről* szóló 2/2022. (I. 20.) önkormányzati rendelete szabályozza. A rendelet lehatárolja azokat a helyi védelem alatt álló területeket és a településkép szempontjából meghatározó területeket, amelyek a kerület sokszínű arcúlatát, jellegzetességeit fejezik ki. A rendelet a településképi követelmények megfogalmazásával biztosítja az értékek védelmét és megővését.

Józsefváros örökségvédelmi oltalom alatt álló épületei
(forrás: <https://terinformatika.jozsefvaros.hu/>)

A helyi építési szabályzat, a településképi rendelet és az arculati kézikönyv egy keretrendszer része, amely elősegíti, hogy a jó minőségű, karakteres, ugyanakkor a környezetbe illeszkedő épületek születhessenek, és a meglévő épületállomány is ezen elvek mentén újuljon meg.

3.5.4. Közművek

Vízgazdálkodás, vízellátás

A kerület vízellátása teljesen kiépített. A vízszolgáltatást több, 300 mm-nél nagyobb átmérőjű eternit, öntöttvas és gömbgrafitos öntöttvasanyagú vezeték biztosítja, melyekről kisebb (80-300 mm), a fogyasztók ellátását szolgáló vezetékek csatlakoznak le. Az oltóvíz biztosítása is az ivóvízhálózatról történik. A kerület keleti határán, a Könyves Kálmán körúton egy 800 mm-es öntöttvas anyagú ipari vízvezeték található. Józsefváros vízellátása a Pesti alap- és a Kálvária nyomászónához tartozik. A Kálvária téri gépház a lakótelep magas épületeinek biztosítja a megfelelő nyomású vízszolgáltatást. A kerületben termálvízkút és gyógyfürdő nem üzemel. A Fűvészkert területén található egy természetes forrás. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés

A csatornahálózatra bekötött lakások aránya 95% volt 2004-ben, ami országos és budapesti viszonylatban is kimagaslónak tekinthető. A kerület szennyvize a Közép-pesti vízgyűjtőhöz tartozik, aminek a végátemelője a Ferencvárosi szivattyútelep. A szivattyútelep a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre dolgozik, aminek végső befogadója a Duna. A szennyvíztisztító telep 2010-es üzemszerű működésének megkezdése előtt az összegyűjtött szenny- és csapadékvíz tisztítatlanul jutott a Dunába.

Józsefvárosban egyesített rendszerű csatornahálózat üzemel, azaz a csapadékvíz és szennyvíz közös csatornában kerül elvezetésre. A kerületen három nagy átmérőjű főgyűjtő halad keresztül, amik közül a Nagykörúti főgyűjtő és a Magasanfekvő főgyűjtő közel 100 évvel ezelőtt épültek, amíg a Kőbányai úti északi főgyűjtő az ezredfordulón. A Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep (BKSZTT) beruházás keretén belül a kerületben két főgyűjtő csatorna épült meg. A kerületben négy db automata szennyvíz- és csapadékvíz-átemelő üzemel. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Villamosenergia-ellátás és közvilágítás

Józsefváros energiaellátását a szomszédos kerületekben üzemelő Népliget alállomás, Csarnoktér alállomás és Erzsébetváros alállomás biztosítja, ezek táplálják meg a közcélú 10/0,4 kV-os transzformátorokat, amelyek a fogyasztói igényeket elégítik ki. A kerület energiaellátását biztosító alállomások 2012. évi átlagos kiterheltsége, valamint a kiépült hálózatok alapján a kerület villamosenergia-hálózata jelentős tartalékkapacitásokkal bír, a területi lefedettség gyakorlatilag teljes. A kisfeszültségű és középfeszültségű hálózat a kerületben jellemzően földkábeles kialakítású. A fővárosi tömegközlekedési útvonalakon a közvilágítás fejlesztése fővárosi feladat, nem tömegközlekedési útvonalakon a közvilágítás fejlesztése kerületi hatáskörbe tartozik. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

A kiefeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza a kerületben 148 km. (forrás: KSH - 2021. évi adat)

Közvilágítás fejlesztése

2024. év elejéig négy utcát/teret (József utca, Nagy Fuvaros utca, Muzsikus cigányok tere, Diószegi Sámuel utca) érintően teljes közvilágítás rekonstrukció történt. A József utcában, Nagy Fuvaros utcában és a Diószegi Sámuel utcában a világítótestek cseréje (nátriumos fényforrások, energiatakarékosabb LED-es lámpákra történő cseréje) történt meg, ezáltal megvalósult az energiafelhasználás csökkentése. A Muzsikus cigányok terén nem volt kiépített közvilágítás, mely a fejlesztés eredményeképpen elkészült. A korszerűsítés 2024-ben további három utca esetében várható. (Szerdahelyi utca, Nagytemplom utca, Lujza utca).

Gázellátás

A kerület gázellátását a FŐGÁZ nagyközépnomású gázvezetéke biztosítja, amely a betáplálást a kerület szomszédságában elhelyezkedő Salgótarjáni utcai nagynyomású gáznyomásszabályzó állomásból kapja. A kerületben nagyközép- és középnomású hálózat is üzemel. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Az összes gázcsőhálózat hossza a kerületben 112,2, km. (forrás: KSH - 2021. évi adat)

Távhőellátás

Józsefvárosban a FŐTÁV Zrt. távhőhálózata üzemel, amely a Baross utca – Illés utca – Práter utca – Fűvészkert utca – Tömő utca – Szigony utca – Práter utca – Leonardo da Vinci utca által határolt tömb és a Nagyvárad tér – Szenes Iván tér közötti terület ellátását biztosítja. A hálózat hőközpontja a Kelenföldi Erőmű. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

3.5.5. Az épített környezet állapota

A közelmúltban az épített környezet fejlesztése területén elsősorban a lakó- és vegyes funkciójú beruházások a kiemelkedők. Jelentős városszerkezeti beavatkozásnak tekinthető a Corvin sétány, illetve az Orczy parkot érintő beruházások is jelentős léptéket képviselnek. Az elmúlt években kiemelt hangsúlyt kapott a Palotanegyed közterületi fejlesztése, és jelentős rehabilitációs tevékenység folyik a Magdolna negyed területén is. Az alulhasznosított területek közül elsősorban az egykor virágzó, de jelenleg gyakran kihasználatlan, leromlott, üres gazdasági területeket, valamint a vasúti területeket lehet kiemelni (pl. Ganz-MÁVAG gyártelep).

(forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Felülvizsgálat – 2020)

Józsefvárosban évente kb. 300 darab kátyú, útsüllyedés és beszakadás miatti úthibamentesítést kell elvégezni.

A kerület teljes közművel rendelkezik, a közterületi közművek (víz, csatorna, gáz, közvilágítás) állapota megfelelő, az érintett szolgáltatók a szükséges karbantartásokat elvégzik.

Józsefváros épületállománya jellemzően 120-180 éves épületekből áll. A kerület egyes negyedeiben az épületek állapota a koruktól függetlenül is jelentősen eltér, például a Palotanegyed épületei a kerületi átlagánál jobb állapotúak. A Corvin negyed épületei között kiemelkedően nagy számban találhatóak új épületek. Az örökségvédelmi oltalom alatt álló épületek műszaki állapota sajnos nem kielégítő, az igényelt ráfordítások összege messze meghaladja a rendelkezésre álló források összegét.

(forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok az épített környezet állapotát érintően:

- Hasznosítatlan, zöldfelületi fejlesztésre potenciálisan alkalmas vasúti és gazdasági területek rendezése szükséges.
- Az alulhasznosított és a használaton kívüli barnamezős területek mielőbbi rehabilitációja szükséges, zöldfelületi fejlesztések megvalósítása mellett.
- A tömbszintű rehabilitációk hiánya jellemző.
- A sűrű beépítés és sok burkolt felület miatt nem jut elegendő hely a zöldfelületeknek.
- A lakóépületek korszerűtlenek, előregedett épületállomány.
- A védett műemlék épületek felújítása költséges, felújításuknak gyakran a forráshiány szab gátat.
- A társasházaknak korlátozottak a gazdasági lehetőségei a felújításokra.

3.6. Klímavédelem és energetika

Az Önkormányzat elkötelezett az éghajlatpolitikai tervezés terén. Az utóbbi években két jelentős klímavédelmi stratégiai tervezési dokumentum is elfogadásra került a kerületben.

A Képviselő-testület 2019-ben klímavész helyzetet hirdetett, és deklarálta, hogy a klímaváltozást ugyan globális folyamatok váltják ki, a folyamatok nemkívánatos hatásai (pl. hőség, viharok, árvizek és villámárvizek) ellen helyben kell védekezni, az üvegházhatású gázkibocsátás drasztikus csökkentése mellett. A fentiek jegyében a Képviselő-testület a 9/2020. (I. 30.) számú határozatával elfogadta a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Tervet (JKIT), amely dokumentum a környezet- és klímavédelmi intézkedések részletes leírását tartalmazza. A klímavédelmi intézkedésekről 2021-ben és 2023-ban elkészített beszámolók tartalmazzák a megvalósult és megvalósításra váró klímavédelmi célokat.

A Képviselő-testület 114/2023.(IV. 27.) számú határozatával elfogadta „Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról és a 2023-2024-es klímavédelmi célok meghatározása” tárgyú előterjesztést. A beszámoló első része a 2021 óta elvégzett klímavédelmi intézkedéseket, a második része pedig a 2023-2024-es évek megvalósításra váró klímavédelmi céljait mutatja be, a dokumentum elérhető itt:

<https://jozsefvaros.hu/pdfjs/web/viewer.html?file=https://jozsefvaros.hu/downloads/2023/04/26-klimavedelmi-int-terv-besz-pdf.pdf?ver=20230420154641>

Az Intézkedési Tervvel összhangban további szakmai programok készültek és kerültek elfogadásra a Képviselő-testület által. Józsefváros Klímastratégiája 2021 júniusában készült el, majd azt a Képviselő-testület a 334/2021. (VI. 03.) határozatával fogadta el. Józsefváros Klímastratégiája a kerület klímavédelemmel kapcsolatos jövőképét, célrendszerét és a

részletesen kidolgozott intézkedéseket mutatja be négy stratégiai célt kiemelve, melyek a következők: klímabarát város, nincs utca zöld nélkül, egészséges utcák és klímabarát társadalom.

A képviselő-testület 2020-ban kifejezte azon szándékát is, hogy csatlakozik a Polgármesterek Szövetségéhez, és ezzel hosszú távon elkötelezte magát, hogy aktívan cselekszik az éghajlatvédelem és a racionális energiagazdálkodás érdekében, és benyújtja a Fenntartható Energia és Klíma Akciótervét, amelyben felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyek révén 2030-ra minimum 40%-os CO₂-kibocsátás-csökkenés érhető el. Az akcióterv feltárta a kerülethez kötődő CO₂-kibocsátások mértékét és forrásait, annak érdekében, hogy a helyi adottságok figyelembevételével olyan energiahatékonysági és megújuló energiaforrásokat felhasználó megoldásokat, energiatakarékosági intézkedéseket és közlekedést modernizáló fejlesztéseket mutasson be, amelyekkel az önkormányzat elérheti a kitűzött célt. A dokumentum klímaadaptációs fejezetében pedig felméri a területet veszélyeztető éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokat, és ajánlásokat fogalmaz meg ezek megelőzésére, mérséklésére. (forrás: SECAP, Józsefváros Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve – 2022)

A fenti klímavédelmi dokumentumokban megfogalmazott energetikai célok megvalósítását sürgette a 2022. évi energiaválság. Az Önkormányzat erőfeszítéseket tett a válság hatásainak csökkentése érdekében, így előtérbe került az energiaválságról szóló, és energiamegtakarításokkal kapcsolatos tájékoztatások erősítése, a közvetlen Európai Unió finanszírozású pályázatokon való indulás, és az energetikai adatbázisok létrehozása.

(Elnyert pályázatok bemutatása – 3.6.6. fejezet)

(forrás: Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

A bemutatott dokumentumok funkciója különböző, de céljuk azonos: élhetőbb, fenntarthatóbb, „zöldebb”, klímatudatosabb Józsefváros megteremtése.

3.6.1. CO₂ alap kibocsátási jegyzék

2019-ben a VIII. kerület teljes kibocsátása 344 250 tonna CO₂ volt. A SECAP céljainak megfelelően 2030-ra az éves kibocsátást 40%-kal kell csökkenteni, tehát 206 550 tonna alá kell szorítani, mely az Energia Akciótervben megfogalmazott mitigációs intézkedések segítségével lehetséges.

Az Alap Kibocsátási Jegyzék az energiafogyasztók körét az alábbi szektorokban vizsgálta:

- Kommunális épületek energiafogyasztása (önkormányzati és egyéb fenntartású középületek és közvilágítás),
- Lakóépületek,
- A szolgáltató szektor épületei,
- Az ipari szektor épületei és berendezései,
- Közlekedés,
- Mező- és erdőgazdálkodás (a kerületben kiskertek, esetleg fás zöldterületek fenntartásához köthető fogyasztás).

A fenti szektorokban főként az áramfogyasztást és a fűtést biztosító energiahordozók fogyasztási adatait elemezték. A közlekedés esetében a dízel, benzin, LNG és bioüzemanyagok felhasználását vizsgálták azon járművek esetében, melyek a kerület

közigazgatási határán belül égetik el üzemanyagukat, tehát az átmenő forgalom kibocsátása is idetartozik. (forrás: SECAP - 2022)

3.6.2. A kerület épületállománya és épületenergetikai helyzete

Józsefváros beépítettsége kiemelkedően magas, az épített környezet főként a lakóépületek és szolgáltató épületek foglalják el, a teljes beépítettséget csak a zöldfelületek törik meg. A kerület lakásainak közel 75%-a legalább 70 éves épületben található. A 2000-es évekig alig épültek új lakóépületek, ekkor elindult egy új építési hullám, és az elmúlt 20 évben jelentősen átalakult a kerület arculata, sok kerületrészben sajátos kettősség alakult ki az épületállományban. Továbbra is rengeteg a rossz állapotú, energiapazarló épület. Sok helyen elégtelen vagy teljesen hiányzik a szigetelés, elavultak a nyílászárók, a fűtési rendszerek. Ez nagy lehetőséget is kínál az energiamegtakarítás és kibocsátás-csökkentés szempontjából, ehhez átfogó épületfelújítási programokra van szükség mind a lakó-, és középületek esetében is. (forrás: SECAP - 2022)

3.6.3. A kerület földgázfogyasztása

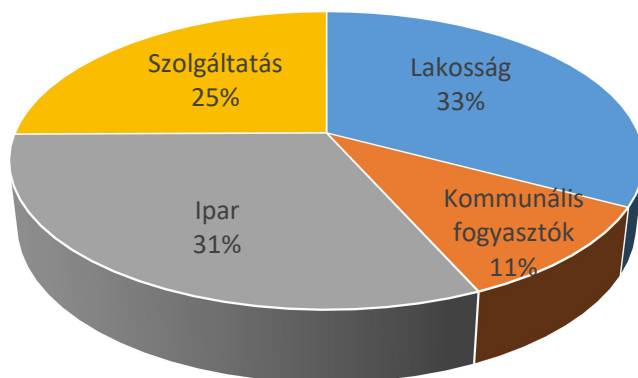
Józsefváros gázfogyasztási adatai (forrás: KSH)

Időszak	Összes gázfogyasztók száma (db)	Háztartási gázfogyasztók száma (db)	A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma (db)	Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)	Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)
2019. év	37627	34215	29961	96825,6	23413
2020. év	37029	33712	29668	74485,6	21047
2021. év	36998	33720	29522	77154,4	22123

2021. évben az összes gázfogyasztók száma 36.998 db, ebből a háztartási gázfogyasztók száma 33.720 db, amelyből fűtési fogyasztó 29.522 db. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz 77.154.400 m³, amelyből a háztartási fogyasztás kb. 29%-ot, összesen 22.123.000 m³ mennyiséget tett ki.

A legfontosabb fűtésre használt energiahordozó a kerületben a földgáz. A fogyasztás legnagyobb része a lakóépületekhez köthető, ezt követi szorosan az ipar és a szolgáltató szektor. A kerületben sok a nagy belső térrel rendelkező középület (pl. egyetemek, múzeumok), melyek jelentős fűtési hőigénnyel bírnak. (forrás: SECAP - 2022)

Gázfogyasztásból eredő CO₂-kibocsátás
szektorális bontásban Józsefvárosban (2019)

Józsefvárosi földgázfogyasztás és az ebből származó szén-dioxid-emisszió megoszlása a szektorok között 2019-ben (KSH) (forrás: SECAP - 2022)

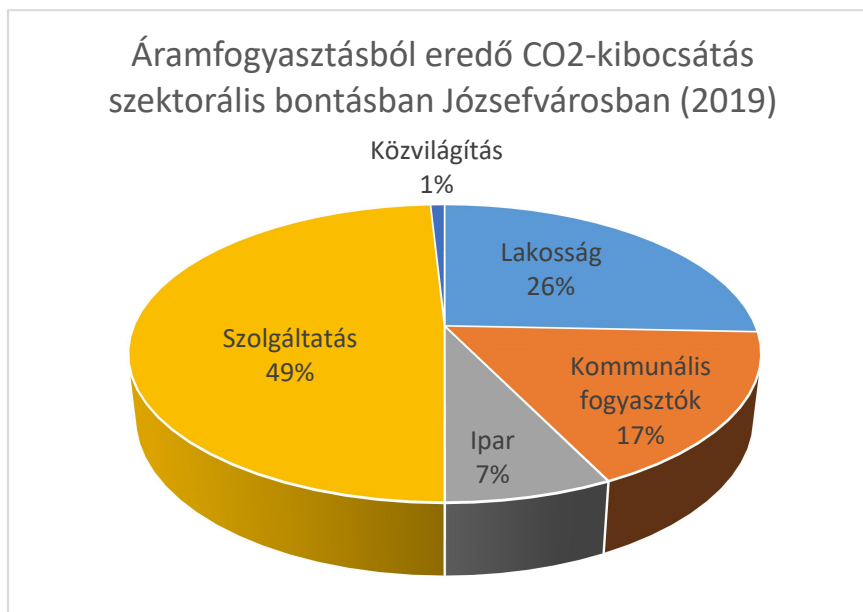
3.6.4. A kerület villamosenergia fogyasztása

Józsefváros villamosenergia fogyasztási adatai (forrás: KSH)

Időszak	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	Háztartási villamosenergia fogyasztók száma (db)	Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)
2019. év	52410	48107	353155	90570
2020. év	52911	48157	348083	96957
2021. év	53385	48588	361610	99850

2021. évben a kerületi villamosenergia fogyasztók száma 53.385 db, amelyből a háztartási felhasználó 48.588 db. A szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége 361.610.000 kWh, ebből a háztartási fogyasztás kb. 27%, összesen 99.850.000 kWh volt.

Az egyes szektorok közötti fogyasztási arányok átalakultak az utóbbi években: az ipari fogyasztási részaránya csökkent, a szolgáltató és lakossági szektoré nőtt. A két legnagyobb áramfogyasztó 2019-ben a szolgáltató szektor és a lakosság volt, amely a kerületi áramfogyasztás 75%-át tette ki. A kommunális fogyasztók (amelybe a kerületi önkormányzati épületek és a fővárosi, országos hatáskörrel rendelkező középületek is beletartoznak) 17%-kal képviseltetik magukat. Az ipar a nagy arányú gázfogyasztással ellentétben mindössze csak 7%-át fogyasztja a villamosenergiának. (forrás: SECAP - 2022)

Józsefvárosi villamosenergia-fogyasztás és az ebből származó CO₂-emisszió megoszlása szektoronként 2019-ben (KSH) (forrás: SECAP - 2022)

A kerület távhőellátása

A kerületben a távhő használata nem kiemelkedő. A FŐTÁV hálózata üzemel, amely a Baross – Illés – Práter – Fűvészkert – Tömő –Szigony – Práter – Leonardo da Vinci utcák által határolt tömb és a Nagyvárad tér – Szenes Iván tér közötti terület ellátását biztosítja. A hőközpontja a Kelenföldi Erőmű. (forrás: Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés – 2020)

A távfűtésbe és melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (forrás: KSH)

Időszak	Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	Távhőellátásra felhasznált hőmennyiség a lakosság részére (Gigajoule)	Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Szolgáltatott melegvíz mennyisége a lakosság részére (1000 m ³)
2019. év	3442	98730	3442	106
2020. év	3442	98730	3442	106
2021. év	3443	116613	3442	103

Távhővel ellátott épületek sokkal kisebb arányban vannak a kerületben, mint gázzal ellátottak, egyértelműen az egyéni vagy házközponti gázos fűtési rendszerek dominálnak. A távhő Józsefváros teljes energiaigényének csak néhány százalékát adja, ugyanis viszonylag csekély a panel épületek száma a kerületben. A távhőnek valamivel több mint a felét fogyasztja a lakosság, a maradék szolgáltató szektornak tulajdonítható, illetve néhány önkormányzati épület fűtése is távhővel működik. (forrás: SECAP - 2022)

Nem vezetékes energiahordozók

A kerületben a hőenergia-ellátás egy részének kielégítése az ún. nem vezetékes energiahordozókkal történik, ezek közé tartozik a szén, fa, olaj, PB gáz. Az utóbbi időben a lakosság az energiaellátás költségeinek csökkentésére törekszik. A korábban gázzal fűtők közül is voltak, akik a költségeik csökkentésére visszatértek a hagyományos tüzelőanyag

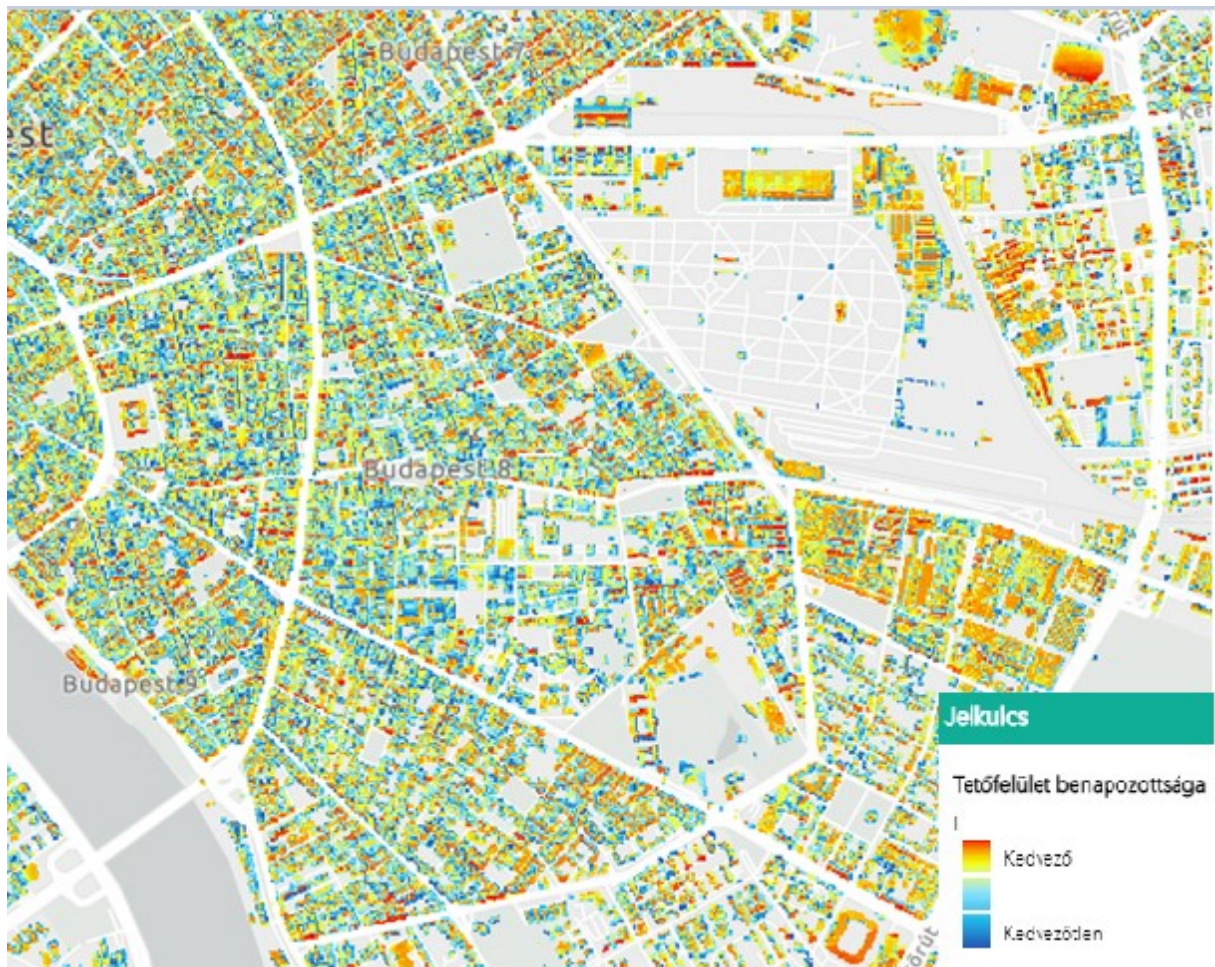
hasznosításra, vagy ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót. A hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása, várhatóan még hosszabb távon is fennmarad. (forrás: Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés – 2020)

3.6.5. Megújuló energiaforrások

A kerület területén két megújuló energia típus alkalmazására van lehetőség: napenergia és geotermikus energia. A szél- és vízenergia hasznosítására nincsenek meg a megfelelő feltételek. A megújuló energiatermelésről nem áll rendelkezésre kerület szintű nyilvántartás, de főleg a geotermikus és napenergia használata az utóbbi években jelentősen növekedett. Kedvező lehetőséget a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása kínál. Józsefvárosban a városképi szempontok figyelembevételével a jól tájolt és statikailag megfelelő tetőfelületek adnak lehetőséget napelem elhelyezésére, a használati melegvíz napkollektorokkal biztosítható. A belső, erősen beépített magas társasházak tömbökben azonban előfordulhat, hogy a telepítésre alkalmas tetőfelületek nem tudják kielégíteni a felmerülő energiaigényeket. Új beépítések esetében alacsony hőfokú fűtési rendszerek létesítésével hőszivattyús fűtés alakítható ki. A geotermikus és napenergia használat növekedést várhatóan a jövőben is generálja *az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról* szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet, amely szerint az új épületeket energiatakarékosan kell kivitelezni és az energiaszükséglet részben megújuló energiaforrás hasznosításával kell megoldani.

Napenergia

Budapesten, a VIII. kerület területén 1800-1900 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatósága nem túl kedvező, de támogatottan célszerű igénybe venni. Napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre nyílik lehetőség. A főváros belvárosában, és a VIII. kerületben szinte egyedülként a napenergia hasznosítása kínál kedvező zöldenergia lehetőséget.

Tetőfelületek benapozottsága a VIII. kerületben
 (forrás: <https://nappalhajtva.budapest.hu/szolar-terkep/>)

elmúlt 10 évben a kerület intézményei közül 23-ban volt nyílászáró csere. 16 intézményben hajtottak végre korszerűsítést a fűtési rendszerekben, valamint 34 intézményben történt világításkorszerűsítés.

- Önkormányzati épületek energiatakarékossági intézkedései: téli fűtési hőmérséklet szabályozása a belső terekben.
- Lakossági energetikai tanácsadó iroda – RenoPont: az Energiaklub egy H2020 projekt keretében az Önkormányzattal együttműködve létrehozott és működtet egy lakossági energetikai tanácsadó irodát a Gutenberg téren, és „egyablakos” szolgáltatással várja az energetikai felújításra készülő lakosokat.
- Háztartási méretű naperőművek: az utóbbi években a kerületben is számos ún. háztartási méretű kiserőmű (HMKE) rendszert helyeztek üzembe, amelyek a teljesítménye külön-külön nem haladja meg az 50 kW-ot, összesített teljesítményük viszont számottevő. A 2019. év végi állapot szerint – a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal adataira támaszkodva – összesen 790 kW összesített teljesítménnyel működtek háztartási méretű napelemes rendszerek a kerületben.
- Közlekedési intézkedések: kerékpáros közlekedés folyamatos fejlesztése, MOBI (mikromobilitási pontok) kialakítása. (forrás: SECAP - 2022)
- A lakosság számára rezsicsökkentési tippek szakértőtől – „Hogyan spórolhatunk hatékonyan?” címmel energetikai előadást szervezett az Önkormányzat, ahol tanácsokat kaptak az érdeklődők arról, hogy nagyobb beruházás nélkül hogyan lehet pénzt és energiát spórolni a villany- és a gázfogyasztáson.
- Energetikai ajándécsomag: az Önkormányzat 400 db energetikai ajándécsomag igénylésére tett közzé felhívást a lakosság számára a 2022-2023-as fűtési idényben, a rászoruló hőtükör fóliát, energiahatékony lámpatestet, ablaktömítő szalagot tartalmazó csomagot igényelhettek, így csökkentve az energiaszegénység mértékét a kerületben. A 2023-24-es fűtési szezonban 500 db csomag került kiosztásra, melynek tartalma: 3 db energiatakarékos LED lámpatest, D-profil ablaktömítő szigetelőszalag, perlátor, elosztó kapcsolóval. 2024 őszére is hasonló terv kidolgozása van folyamatban.
- Energiagazdálkodási adatbázis: az Önkormányzat tulajdonában, fenntartásában, kezelésében lévő intézményi és önkormányzati céges ingatlanok tekintetében, eddig összesen 107 intézményre/telephelyre vonatkozóan földgáz és villamos energia felhasználás tekintetében, önkormányzati energiagazdálkodási adatbázis létrehozására kötött szerződést, melynek részeként a folyamatos energia-monitoring szolgáltatás ellátására, valamint energetikai tanácsadási feladatok ellátására is szerződött a fogyasztás csökkentése, racionalizálása érdekében. Az adatbázis és tanácsadás nem csak segít csökkenteni a Hivatal épületeinek energetikai költségeit, hanem a SECAP-ban foglalt vállalásait is támogatja, továbbá lehetőséget nyújt energetikai témakörben meghirdetett pályázatokra való jelentkezéshez.
- Otthonfelújítási program
- 2023 tavaszán elkészült 20 önkormányzati épület energiahatékonysági vizsgálata és az energiavesztés feltárása energetikai audit útján. A vizsgálat célja az volt, hogy az energia-megtakarítási, károsanyag-kibocsátási szempontból a legkedvezőbb, de

műszaki és pénzügyi megvalósíthatósági szempontokat is figyelembe vevő lehetőségeket ajánljon a felújításokra.

Az Önkormányzat három energetikai témájú pályázaton indult 2022-ben sikeresen:

- EUCF – European City Facility – Városokkal a városokért – helyi fenntartható energetikai beruházások támogatása pályázat: helyi nagyvolumenű fenntartható energiaprojektek beruházási koncepciójának kidolgozása. A pályázatot az Önkormányzat elnyerte, és 2023. február 9-én aláírta az együttműködési szerződést.
- LIFE-2022-CET-ENERPOV – „Épületekkel kapcsolatos beavatkozások tervezése sérülékeny városnegyedekben” pályázat: A pályázat pozitív elbírálásban részesült, így a szerződés aláírását követően, elkezdődik a pályázati célok megvalósítása.
- Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) pályázat: külső szakértő bevonásával megvalósított szakmai segítségnyújtás a kerületi energiaszegénység és az ingatlanok energetikai állapotának a feltérképezésére, amely jelenleg folyamatban van.
(forrás: Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

3.6.7. Éghajlati problémák

Az éghajlatváltozásnak számos hatása lesz a városokra. Napjainkban a legtöbb európai ember városokban él, ezért a városi infrastruktúrával kapcsolatos döntéseink nagyban befolyásolják az éghajlatváltozással szemben folytatott küzdelem sikerességét. Az éghajlatváltozás összetett hatást gyakorol az egészségünkre, az ökoszisztémákra és a gazdaságra is. A következő évtizedekben a hatások feltehetőleg súlyosbodni fognak. Európában a legvalószínűbb hatást a szélsőséges időjárási események, például az árvizek, viharok és hőhullámok gyakoribb bekövetkezése jelenti. A heves esőzések elsősorban a közlekedési és közmű infrastruktúrát veszélyeztetik, a jelentős csapadékmennyiséggel a vízelvezető és szennyvízrendszerek nem tudnak megbirkózni. A városokban hőszigetek jönnek létre, amelyek a vidéki területekhez képest sokkal melegebbek, ez rendkívül megterhelő emberi szervezet, illetve más élőlények, városi fák és növényzet számára. A magasabb hőmérséklet, az enyhébb telek miatt egyes kórokozó-átvivő rovarok (például kullancsok, szúnyogok) egyre nagyobb területeken tudnak megélni és szaporodni. Ezek a rovarok olyan új területeken terjeszthetnek el betegségeket, ahol az éghajlat korábban nem volt alkalmas a betegség terjedésére.

(<https://www.eea.europa.eu/hu/publications/jelzesek>)

Szélsőséges időjárási körülmények

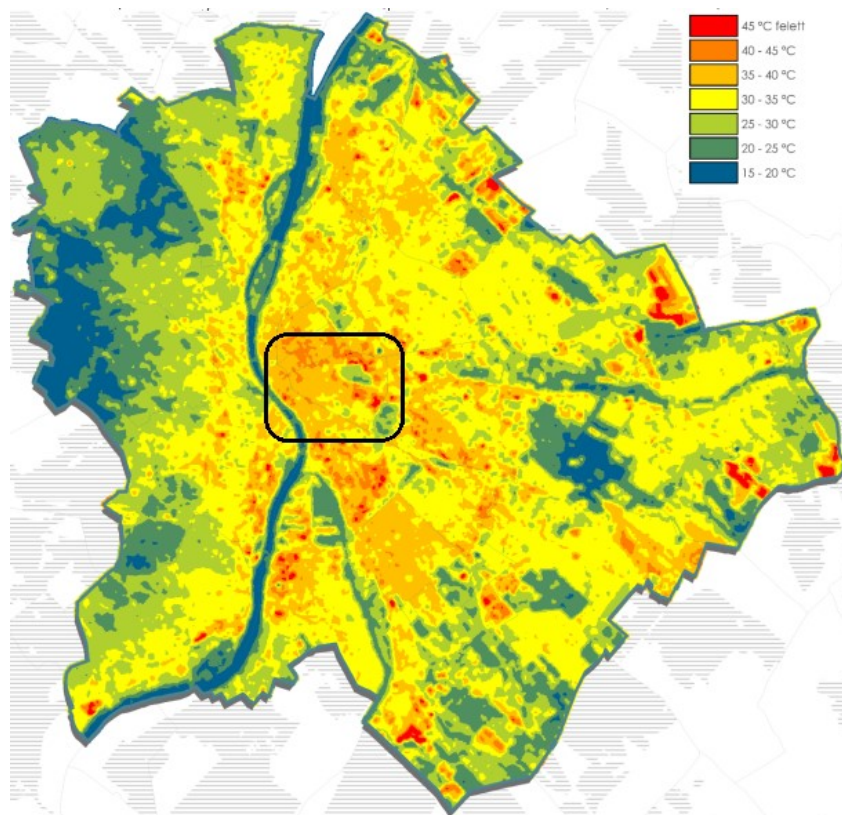
A klímaváltozás Budapest éghajlatára is jelentős hatással van. Az átlaghőmérséklet több mint 1 °C-ot emelkedett 1901 és 2014 között. A szélsőséges időjárási események is mind gyakoribbá válnak. A nyári középhőmérséklet értéke emelkedett a leginkább, ami a hőhullámok gyakoribbá válását eredményezi. A hőségnapok száma jelentősen növekedett az elmúlt évtizedekben. A főváros klímájában a helyi szélviszonyoknak is nagy szerepe van. Budapesten két helyi szélrendszer jellemző, a hőszigettel összefüggő városi cirkuláció és a hegy-völgyi szél. Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, nagyon magas a szélcsendes időszakok aránya, ami a hősziget jelenségek kialakulásának kedvez. Az időjárási szélsőségeket tekintve a nagy, 20 mm-t meghaladó csapadékhözamú napok száma enyhén növekszik, a száraz időszakok hossza és a viharos szellőkések gyakorisága pedig jelentősen megnövekedett. A napfénytartam évi összege a 70-es évek óta folyamatosan nő, ezzel összefüggésben az UV-B

sugárzás mértéke is. (forrás: Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv – 2021)

Mezoklimatikus jellemzők

Budapest mezoklimatikus jellemzőit alapvetően meghatározza a településszerkezet, illetve a beépítettség mértéke. A mezoklimatikus jellemzők a klímaváltozás helyi hatásait, mint a hősziget hatást tovább súlyosbítják. A sűrűn beépített területek hőmérséklete nyáron akár 7 °C-kal magasabb, mint a környező zöldövezeti területeké. A burkolatok nagy aránya és sötét színe miatt a kisugárzó hatás és a kisugárzási idő nagyobb, továbbá a lehulló csapadék gyorsan elfolyik, elvezetődik, így annak hűtő hatása nem érvényesül. A hőhullámok hatására egészségügyi problémák jelentkeznek, és nő a halálesetek száma. A másik fővárosi mezoklimatikus jellemző a sajátos légköri rendszer, mely a melegebb területek fölött feláramlást, illetve a város külső hűvösebb részei felől a belváros felé mutató felszíni légmozgást eredményez. (forrás: Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv – 2021)

Budapest hőterképe az alábbi ábrán látható, amely a Landsat 8 műholdfelvétele és terepi mérések alapján készült, 2016. augusztus 31-én 11:00 és 12:00 óra között, zavartalan napsütésben. A nagy kiterjedésű zöldfelületek jól láthatóan kedvezőbb – akár 20 fok alatti – hőmérséklettel kirajzolódnak a térképen. A belvárosban, beleértve Józsefvárost is eközben a hősziget hatás érvényesül, kb. 35-40 °C van, de helyenként 40-45 °C fölé is emelkedik a felszíni hőmérséklet. A magas hőmérséklet a nagyobb zöldfelülettel rendelkező külvárosi részek felé haladva fokozatosan csökken.

Budapest hőterképe (forrás: Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve - 2021)

Albedó program (világos színű város)

A klímaváltozásra történő felkészülés, illetve a hősziget-hatás mérséklése érdekében a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Tervben (2020) már megfogalmazott Albedó program sürgető megvalósítása szükséges. A hősziget-hatás mérséklésének kulcsa – az élő növényzet telepítése mellett – a városi felületek albedójának (azaz a hővisszaverési képességének) növelése jelentheti. A utak, terek burkolata, falak, tetők színe, anyaga és porozitása meghatározza az albedó-szintjüket, éppen ezért a vízáteresztő, világos, természetes építőanyagok alkalmazását kell szorgalmazni. A jelenlegi technológiákkal a városok felszínének albedója közel 10%-kal növelhető, ezáltal nagyobb lesz a fényvisszaverő képessége az anyagoknak, így kisebb lesz az elnyelt energia, és kisebb lesz a városok hőátadása a környezetnek. (forrás: Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv - 2020)

A klímaváltozás problémakörei közül a társadalmat érintő területek

• Hőhullámok

A hőhullámokra leginkább érzékenyek a krónikus betegségben szenvedők, az idősek és a szabadban dolgozók. Az alkalmazkodóképesség javítása érdekében preventív intézkedések megtétele szükséges, úgymint az Albedó program (világos színű város) szorgalmazása, csapadék-visszatartás megvalósítása, zöldfelületek növelése, valamint a beépített, burkolt felületek csökkentése, illetve árnyékolók (pl. napvitorlák) telepítése.

• Allergén növények és betegségterjesztő rovarok elterjedése

A teljes lakosságot érinti az allergének, illetve a betegségterjesztő rovarok elterjedése, és ezzel együtt várhatóan a járványveszély is növekedni fog. A főváros levegőjébe 80%-ban Budapesten kívülről érkeznek az allergén pollenek, illetve a kórokozók. A klímaváltozás hatni fog az allergén növények térbeli és időbeli elterjedésére is. Az enyhébb telek után akár egy hónappal is korábban kezdődhet a pollenszezon január közepén, és a parlagfű, a legtovább virágzó gyom akár november közepéig is szórhatja virágporát. Új invazív, allergén növényfajok jelennek meg. A kórokozó-átvivő rovarok is egyre nagyobb területen hódítanak, és terjeszthetnek el betegségeket. (forrás: Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv – 2021, Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés – 2020)

• Légszennyezettség

A városok egyik tipikus és súlyos problémája, a teljes lakosságot érinti, de fokozottan hat az allergiás és légúti betegségekben szenvedőkre, amelynek forrásai a helyi emissziók, (közlekedés, ipari és lakossági kibocsátók), az időjárási tényezők és a határon átnyúló környezeti tényezők. A helyzet javulása a károsanyag kibocsátás-csökkenésével, forgalomcsillapítással, megújuló energiaforrások és a zöldfelületek arányának növelésével, az energiaigények csökkentésével és a közlekedés korszerűsítésével érhető el. (forrás: Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés – 2020)

A hőérzet javítására tett intézkedések

Az Önkormányzat a nyári forróságban a helyi klimatikus viszonyokat és a hőérzetet az alábbi intézkedésekkel igyekszik javítani:

- Párakapuk (11 köztéren), szökőkutak (4 köztéren) és ivókutak (31 helyszínen) üzemeltetése

- 2022 évben az FKF Zrt.-vel közös együttműködésben egy locsolóautó folyamatosan a VIII. kerület rendelkezésére állt az utak locsolása, hűtése céljából.
- A JGK Zrt. valamennyi takarító gépe locsolási tevékenységet is végzett a hőségriadóval terhelt napokban a járdák, terek, parkok hűsítése céljából.
- A kerületi idősklubok közül a klimatizált helyiségekkel rendelkezők szívesen várták a hűsölésre vágyókat a Mátyás tér 4-ben, a Baross utca 109-ben és a Víg utca 18-ban.
- A hőséggel szembeni védekezési lehetőségekről a megújult önkormányzati honlap folyamatosan tájékoztatja a lakosságot.

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a klímavédelem és energetika területét érintően:

Energetika:

- Az épületek magas szén-dioxid kibocsátása a klímaváltozást erősíti.
- Az önkormányzati és egyéb középületek, valamint a lakóépületek energiahatékonysága jellemzően alacsony.
- Elavultak a fűtési rendszerek.
- Az önkormányzati épületekre vonatkozó energetikai monitoring hiányos.
- Az épület-korszerűsítési programok hiánya jellemző, inkább csak ad hoc fejlesztések valósulnak meg.
- Csekély mértékű a megújulóenergia-hasznosítás.

Klíma:

- A nagyarányú beépítések által fokozódik a városi hőszigetetés, albedó-szempontról érvényesülésének hiánya.
- A nagyarányú burkolt és csatornázott felületeken a csapadékvíz nem tud a talajba beszivárogni, kevés az esőkert.
- Az egyesített csatornarendszerben a csapadékvíz szennyvízként kerül elvezetésre.
- Villámárvizek, vízelvezési problémák, túlterhelődő vízelvező rendszer jellemző.
- Gyakoriak a szélsőséges időjárási események (özönvízszerű esőzések, erős szélrohamok) hatására bekövetkező jelentős károk.
- Városi hőszigetek kialakulása jellemző, a hőhullámok egészségkárosító hatással vannak az élő szervezetekre, jellemzőek a hőhullámok okozta egészségügyi problémák, nő a rosszullétek, halálozások száma.
- Allergén növények és betegségterjesztő rovarok elterjedése.
- Zöldfelületek kiszáradásának veszélye, megnövekedő öntözési igény.

3.7. Zöldfelület-gazdálkodás

A városok minden parkosított területe jótékonyan hat az emberi egészségre, a klímára, az élővilág sokféleségének megőrzésére, a gazdaságra és növeli a társadalmi kohéziót, ezáltal élhetőbbé teszi a településeket.

A kerületi zöldfelületi rendszer területi szigetszerű (parkok, kertek) és az ezeket összekötő, illetve a település más funkcionális egységeihez kapcsolódó, többek között lineáris elemekből (fasorok, út menti zöldsávok, sétányok) áll. A jó állapotban lévő, biológiailag aktív zöldfelületek a kerületi klímát rendkívül kedvezően befolyásolják. A zöldterületek fejlesztése,

megóvása a településkép és a helyi lakosok életminőségének szempontjából kiemelten fontos feladat. A városi zöldterületek fejlesztésében és fenntartásában elengedhetetlen az Önkormányzat aktív, kezdeményező részvétele, emellett a zöldfelületek megóvásában jelentős szerepet kell vállalnia az érintett lakosságnak is. A helyi lakosság bevonására, ösztönzésére az Önkormányzat folyamatosan lehetőséget ad különböző helyi pályázati lehetőségek megteremtésével, amely 3.7.9. Helyi zöld pályázatok című fejezetben kerül részletesen kifejtésre.

3.7.1. Zöldfelületi ellátottság

Józsefváros területe 6,85 km², ebből a közterületi, intézményi és egyéb zöldfelületek területe 1,04 km², ez 15%-a a kerület területének. Ebből fásított köztér, közkert, közpark 202 164 m². További zöldfelületet jelentenek az utcai fásítások, zóldsávok, lakótelepi, illetve a telkeken belüli zöldek (belsőudvarok zöldfelületei, kertkapcsolatos telkek növényzete, közösségi kertek, zöldtetők) is. (forrás: Józsefvárosi Településképi Arculati Kézikönyv – 2022)

Józsefváros 2023. évi zöldfelületi adatai: (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

- Önkormányzat által fenntartott zöldfelületek (növényzettel fedett területek) nagysága: 127.811 m²
- Önkormányzat által fenntartott zöldterületek (közparkok) területe: 87.981 m²
- Fasori sávok területe: 39.900 m²
- Önkormányzat által fenntartott faegyedek száma: 5.390 db
- Alternatív gyepgazdálkodásba bevont zöldfelületek nagysága: jelenleg 4.000 m² és hamarosan növekszik 2000 m²-rel
- Esőkertek száma: 1 db
- Parkadatok részletesen:

Helyszín	Virágágy m ²	Szoliter cserje db	Cserje m ² /db	Sövény m ²	Planténer db	Pázsit m ²
Bláthy Ottó park	137	X	610	X	X	400
Corvin sétány	X	X	105	410	47	933
Diószegi u. - Orczy sarok	50	5	X	X	X	677
Koltói Anna tér (és FiDo park)	110	X	X	X	X	6000
Golgota téri park	25	X	X	2500	X	10047
Gutenberg tér	X	10	X	X	X	X
Horváth Mihály tér	100	X	333	560	X	830
Kálvária tér déli old.	438	25	433	X	X	6560
Kálvária tér észak	80	X	X	X	X	674
Leonardo köz	X	X	X	774	X	1200
Losonci tér	X	X	X	1800	X	1763
Lőrinc pap tér	X	X	100	X	X	X
Mátyás tér	5	16	X	2500	X	3022
Mikszáth Kálmán tér	100	X	100	X	X	X
Mindszenty József tér	30	5	X	210	X	50
Molnár Ferenc tér	20	X	X	1000	X	890
Nap tér	30	X	X	200	X	600

Népszínház u./Kis József	200	X	X	X	X	X
Pollack Mihály tér	X	X	X	X	150	X
Práter u. zöldfelület	102	X	213	588	X	2315
Szenes Iván tér és Magyarok nagyasszonya tér)	210	X	X	3230	X	15832
Strázsa utca	X	36	X	818	X	X
Szigony u. gyógyszertár előtti rész	X	X	X	200	X	X
Szigony Spar előtti zöldfelület	300	X	300	X	X	X
Szigony-Práter volt Ámor söröző	144	X	70	X	X	X
Tbiliszi park	X	20	X	X	X	1800
Teleki László tér	1310	X	50	1750	X	8125
Tisztes u.	15	X	90	80	X	X
Vajda Péter u. osztósáv	200	18	X	1205	X	X
Déri Miksa u.	356	X	1000	X	X	240
Százados/Stróbl sarok	30	X	X	X	X	X
Tisztes u. Játsszóter	X	X	X	270	X	X
Stróbl Alajos utca	X	X	X	200	X	X

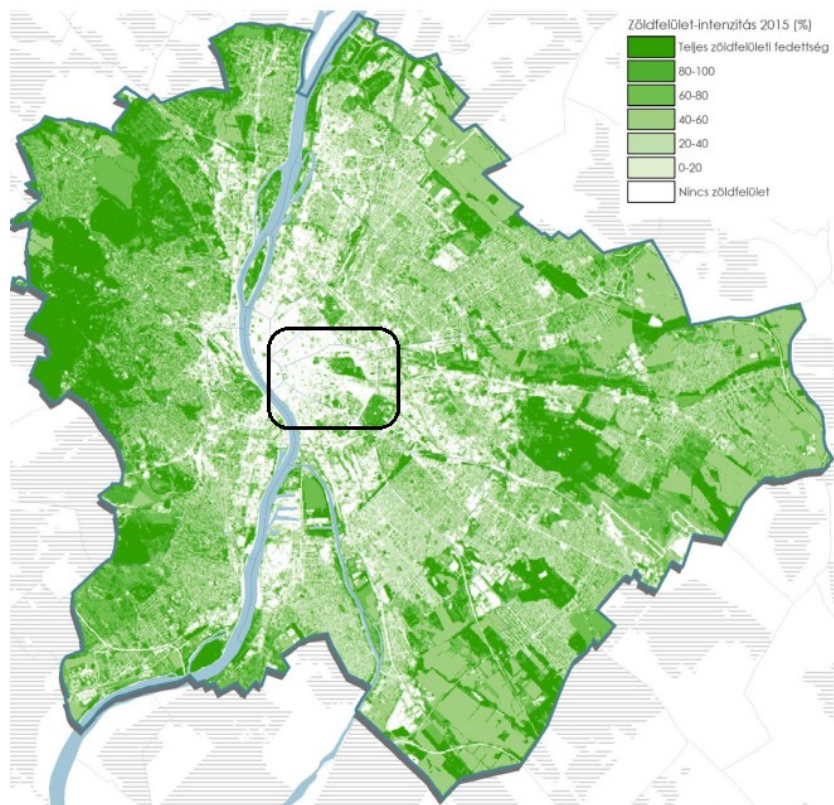
Az Önkormányzat által 2017-2022 között létesített új zöldterületek: Bláthy park, Tolnai kert, Déri Miksa utca, Somogyi Béla utca, Kiss József utca.

Az Önkormányzat által 2017-2022 között átfogóan felújított zöldterületek: Kálvária tér, Mikszáth Kálmán tér, Lőrinc Pap tér, Corvin sétány, Szigony utca.

Józsefvárosban mindössze 2,6 m² közcélú zöldfelület jut egy lakosra, ami jóval alacsonyabb a WHO (Egészségügyi Világszervezet) 9m²/fő ajánlásánál. Javítja a helyzetet, hogy a kerületben számos kiterjedt zöldfelülettel rendelkező közintézmény (egyetemek, kórházak) található, amelyekkel már 15,2 m² zöldfelület jut egy lakosra. (forrás: SECAP, Józsefváros Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve – 2022)

3.7.2. Zöldfelületi intenzitás

A zöldfelületi intenzitás a települések élhetőségének meghatározó indikátora. A zöldfelületek többek közt hatással vannak a városi klímára, ezen belül is a levegő páratartalmára, hőhátatásra, városi hőszigetekre, talajvízháztartására, amely fontos a fák és a levegőminőség szempontjából. A zöldfelületi intenzitás megmutatja, hogy mekkora az adott területre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és egészségi állapotának mértéke.

Zöldfelület-intenzitás 2015. (forrás: Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve - 2021)

A zöldfelületi-intenzitás kerületekre átlagolva változatos képet mutat, kedvezően magas, 70-90%-os értékével kiemelkedik II. és XII. kerület, és a külső kerületek is viszonylag jó 50-70%-os átlag értékkel rendelkeznek. Rendkívül alacsony, 0-10%-os értéket mutat az V., VI., VII. kerület. Alacsony, 10-30%-os zöldfelületi-intenzitás értékkel rendelkezik a VIII. kerület, hasonlóan az I., XIII. és IX. kerülethez. (forrás: Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Koncepciója, Helyzetelemzés és Értékelés – 2017.)

Józsefváros területének nagyobb része alacsony zöldfelületi intenzitású. Kirajzolódnak viszont a magas aktivitási értékű, ökológiai szempontból is értékes területek, mint a Fiumei úti sírkert, az Orczy park, a II. János Pál pápa tér és a Tisztviselőtelep egyes részei. Alacsony zöldfelületi intenzitású területek főleg a belső városrészekben találhatók. Ezen területek zöldfelületi fejlesztési lehetőségeit is célszerű megvizsgálni, mivel korlátozott számban akár fák telepítésére is nyílnak lehetőségek, továbbá a túlépítettség részben zöldfalakkal, zöldtetőkkel is kompenzálható.

3.7.3. Zöldfelületi rendszer bemutatása

A zöldfelületi rendszer felépítését tekintve mozaikos elrendezésű. Rekreációs szempontból a korlátlan közhasználatban lévő közparkok, közkertek a legjelentősebbek, emellett a közhasználat elől elzárt vagy korlátozott közhasználatú területek, intézménykertek szintén fontos elemei a zöldfelületi rendszernek. A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei: II. János Pál pápa tér, Fiumei úti sírkert, Orczy park, Fűvészkert, a magas zöldfelületi arányú lakóterületek, úgymint a Tisztviselőtelep és a Százados úti Művészttelep, nagyobb intézménykertek: Múzeumkert (közhasználatú zöldfelület), Semmelweis Egyetem klinikai

tömbjei, Rókus kórház kertje. További meghatározó zöldfelületi elemek az elszórtan található kisebb-nagyobb parkok, terek: Golgota tér, a Szenes Iván tér, a Teleki László tér, a Ludovika tér, a Mátyás tér, a Molnár Ferenc tér, a Rákóczi tér, a Horváth Mihály tér, a Kálvária tér, a Gutenberg tér, Nagyváradi tér, Blaha Lujza tér, Mikszáth Kálmán tér, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár előtti tér, Mindszenty József tér, Hugonnai Vilma tér, Kiscsibész tér, Bruszvik Júlia tér, Vajda Péter utcai zöldsáv.

Az egyes városrészek eltérő utcakarakterrel rendelkeznek, zöldfelületi jellegük ennek megfelelően különböző. A sűrű városszövetben a közmű védőtávolságok és a beépítések miatt jellemzően nem alakultak ki fásított utcák. A Tisztviselőtelep területe kivételt képez, amely a kertvárosi elveket követve került kialakításra. Az utcai fasori fák számára kialakított, burkolatok által szorosan szegélyezett, tömörödött és csekély termőföld mennyiséggel jellemezhető élettér nem optimális a faegyedek fejlődéséhez, hosszútávú fennmaradásához. A gépjármű közlekedés és parkolás helyigénye a rekreációs, szabadtéri közösségi igényeket nem hagyja oly mértékben érvényesülni az utcai teresedések esetében, amely közösségi térré alakítaná át ezeket közlekedési területeket. Ugyanakkor a kerületben téralakítások az utóbbi években átalakulóban vannak, pozitív rehabilitációs tendenciák figyelhetők meg, amely során a teresedések rekreációs funkcióját és zöldfelületeit bővítik, újra rendezik (például 2021-ben a Kiss József utca - Népszínház utca torkolat közterésítése, 2022-ben a Somogyi Béla utca megújítása, illetve a Déri Miksa utca megújítása). Különösen a belsőbb városrészekben és a Magdolna negyed szociális városrehabilitáció során komoly eredményeket ért el a kerület a forgalomcsillapítás és újra-humanizálás terén. (Például 2022-ben a Bacsó Béla utca megújítása és egy szakaszának sétáló utcává alakítása. (források: Józsefváros településfejlesztési koncepciója - Megalapozó vizsgálat, Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

A legjelentősebb, leginkább fásított városrész a Tisztviselőtelep, de az Orczy negyed, a Magdolna negyed és a Százados negyed több utcájában is húzódik fasor. A Palotanegyed felújított közterületein új fasorok is helyet kaptak. A fiatal telepítés főként díszkörtéből áll. Az idősebb faállományt leginkább vegyes fasorok, ostorfák, kőrisek, juharok, akác alkotják kivétel pl. Diószegi Sámuel utca, Szerdahelyi utca, József utca, Győrffy István utca, Villám utca, Bláthy Ottó utca fasorai. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Józsefváros zöldfelületi rendszere (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

3.7.4. A legjelentősebb zöldfelületek

Több történelmi múlttal rendelkező kerttel és parkkal is büszkélkedhet a kerület.

Fiumei úti sírkert

A legnagyobb kiterjedésű és legjelentősebb biológiai aktivitású zöldfelület a Fiumei úti sírkert. A Nemzeti Panteonnak helyet adó temető értékes növényállománnyal rendelkezik, a sugárutak mellett idős platán, vadgesztenye, ostorfa és szivarfa fasorok húzódnak. (forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

Fiumei úti sírkert (forrás: Nemzeti Örökség Intézete)

Orczy-kert

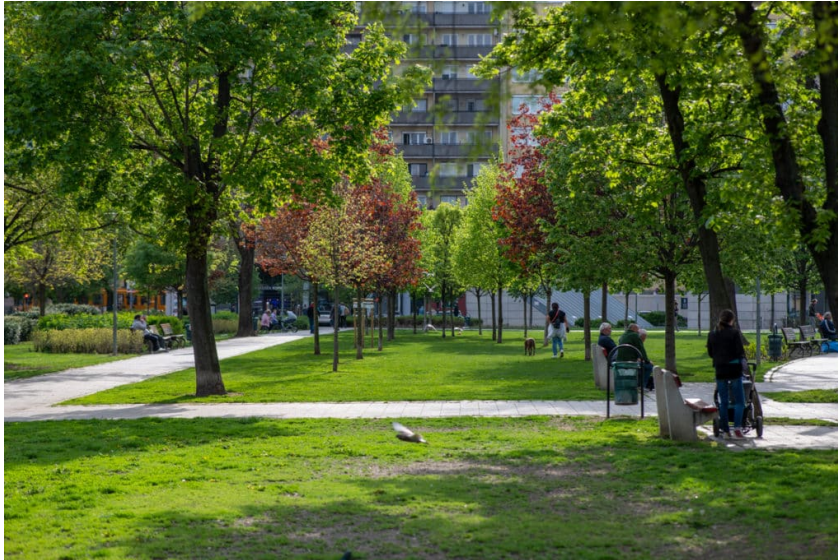
A XVIII. századi tájképi kertje több átalakításon ment keresztül. 2018-ban a Ludovika-projekt részeként a Ludovika Campus fejlesztésével párhuzamosan újjászületett az Orczy-park, a történelmi kert ligetes jellege visszaállításra került, a kezdetektől meglévő tó központi eleme maradt a parknak.

Orczy-kert (forrás: <https://ludovika-campus.uni-nke.hu>)

II. János Pál pápa tér

Józsefváros legnagyobb parkja a II. János Pál pápa tér. Az Önkormányzat tervezi a park fokozatos megújítását a tulajdonos Fővárosi Önkormányzattal együttműködésben. Céljuk, hogy a különböző társadalmi csoportok, érdekeiket összehangolva, a zöldfelület megóvása mellett tudják a parkot használni. Ennek érdekében 2023. évben társadalmi egyeztetést folytattak. Jelenleg két fejlesztés is folyamatban van a téren, az egyik a nyilvános illemhely telepítés, továbbá a tér gyepesítése és öntözőrendszer kiépítése. Ezen fejlesztések előfeltételei annak, hogy a teret később integrált parkként tudják a józsefvárosiak használni. (forrás: <https://jozsefvaros.hu>)

II. János Pál pápa tér (forrás: <https://jozsefvarosujsg.hu>)

Füvészkert

A természet- és örökségvédelmi szempontból is oltalom alatt álló Füvészkert, az ELTE botanikuskertje a hazai kerttörténet egyik kiemelkedő képviselője, növénygyűjteményei, herbáriumai és könyvtára révén nemzetközileg elismert kutatóhely és turisztikai célpont. Története az 1700-as évekig nyúlik vissza, és 170 éve található mai helyén a Józsefvárosban. 2008-2011 között uniós pályázatok segítségével a teljes kert megújult. (forrás: <https://www.elte.hu/content/a-budapesti-fuveszkert-tortenete.t.15695>)

Füvészkert (forrás: elte.hu)

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények

Józsefvárosban több nagy területű intézményi- és sportterület kap helyet, ahol a szabadon álló beépítésben elrendezett épületek között intenzív zöldfelületek találhatóak. A karakter funkcióját tekintve igen vegyes képet mutat, megtalálhatóak itt országos jelentőségű egészségügyi intézmények (SOTE - Klinikák), oktatási-nevelési célú intézmények (ELTE BTK, TTK, NKE), szolgáltató intézményterületek (FŐGÁZ), temető területek (Fiumei úti sírkert, Salgótarjáni úti izraelita temető) valamint rekreációs és sportolási célú területek (Nemzeti Lovarda, BKV és MTK egyesületi sportterületek. (forrás: Józsefvárosi Arculati Kézikönyv - 2022)

Kiemelt közcélú zöldfelületek

Budapest Főváros Közgyűlésének a *kiemelt közcélú zöldterületekről* szóló 14/1993. (VI. 30.) sz. önkormányzati rendelete alapján kiemelt közcélú zöldterületnek kell tekinteni azokat a közparkokat, fasorokat és az azokat kísérő zöldsávokat, melyek szerepe a városszerkezetben elfoglalt helyük és használatuk következtében fővárosi jelentőségű. A zöldfelületek kezelését a Fővárosi Önkormányzat – a kerülettel együttműködve – látja el. A VIII. kerületben kiemelt közcélú zöldterület az alábbiak:

- Kiemelt közcélú zöldterület: Baross tér, Múzeum kert, Rókus Kórház előtti park, Blaha Lujza tér, II. János Pál pápa tér (Köztársaság tér), Ludovika tér (Kun Béla tér), Nagyvárad tér, József krt.-Krúdy sarok (Kiscsibész tér), Baross u.-Szabó Ervin Könyvtár, Rákóczi tér, Kálvin tér, Üllői út 80-82., volt Ludovika parkja, Orczy-kert) az egykori buszgarázs területe
- Kiemelt közcélú fasorok: József krt., Üllői út, Kálvin tér, Hungária krt., Kerepesi út.

3.7.5. Zöldfelület-kezelői feladatok megoszlása

A közterületi zöldfelületek tulajdonos és kezelője egyrészt Budapest Főváros Önkormányzata, másrészt az Önkormányzat, ennek alapján az zöldfelület-üzemeltetői feladatok is megoszlanak, a fővárosi illetékességű területeket, illetve kiemelt közcélú zöldfelületeket a BKM Nonprofit Zrt. FŐKERT Kertészeti Divíziója kezeli éves szakmai program alapján, a kerületeket pedig a Józsefvárosi Gazdálkodási Központ Zrt. gondozza.

Fővárosi zöldfelület-üzemeltetés

2023. évben Józsefvárosban összesen 110 új fát ültet a FŐKERT a következő helyszíneken: Üllői út, Baross utca, Kálvária tér, a Kőbányai út, a Fiumei út, a Kerepesi út és a Baross tér, továbbá következő tereken: II János Pál pápa, a Hugonnai Vilma, a Baross tér és a Rákóczi tér. Az ültetendő fajták között találunk ostorfát, kocsányos tölgyet, platánt, virágos kőrist, lepényfát, gömbakácot és magas kőrist is. (forrás: <https://jozsefvaros.hu/otthon/hirdetotabla/hirek>)

A kerület fenntartásában lévő területeken 2023-ban főként, részben az új utcafásítások keretében, részben a közterület felújítások, fejlesztések keretében valósulnak meg fatelepítések.

3.7.6. Kerületi zöldfelület-gazdálkodás jellemzői

A zöldfelületek helyi védelmét Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 18/2016. (VI. 02.) önkormányzati rendelete, illetve Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a józsefvárosi természeti környezet védelméről szóló 28/2014. (VII. 1.) rendelete szabályozza. Ez utóbbi rendelet meghatározza a kerületben kivágott fák és cserjék pótlásának helyét és módját. Továbbá Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 2/2022. (I. 20.) önkormányzati rendelete és Józsefváros Településképi Arculati Kézikönyve a zöldfelületek kialakításának módjára vonatkozó előírásokat határoz meg, úgymint többek között:

- tartalmazza a kerületben nem ültethető, invazív fajok jegyzékét,
- előírja a fák számára kialakítandó legkisebb ültetőgödör méretét, illetve az ültetőgödör borításának lehetséges megoldásait,
- növénytartó dézsák, kandeláberek kiviteli követelményeit,
- meglévő épületek belső udvarának felújítása során a helyi építési szabályzatban előírt legkisebb zöldfelületi érték betartásának kötelezettségét,
- továbbá előírja, hogy településképi bejelentési eljárást kell lefolytatni a telek zöldfelület kialakításának közterületről látható módon történő megváltoztatása, illetve zöldfal építése, bővítése, felújítása esetén.

Az önkormányzati zöldfelület fenntartása jelenleg nagyon intenzív keretek közt zajlik. Az ökológikus kezelés alatt álló gyepfelületek aránya kb. 1%. A 2023. évtől indul meg erőteljesebben az a folyamat, amely a zöldfelületek extenzifikálására irányul. Ez az ökológiai szemléletű zöldfelület kezelés térhódítását nagyban segíti majd, és a városi ökoszisztéma számára várhatóan kedvezőbb hatással lesz. A faállomány rendszeresen és szakszerűen kezelt, a faállomány nagy része azonban kiöregedett. Extenzív zöldfelület a Benyovszky Móric téren található (Orczy út-Diószegi Sámuel utca sarok), öntözőrendszerrel, két éve került kialakítására és szépen fejlődik. Tervben van több helyen ilyen zöldfelület kialakítása is (Magyarok Nagyasszonya téren, Vajda Péter út osztósávjában, FiDo Park (Koltói Anna tér) kerítés melletti részen, Golgota téren, Horváth Mihály tér magaságú területén). Esőkeretet a Déri Miksa utcában létesítettek 2022-ben. A jövőbeni tervekben az Önkormányzat vezetése támogatja azokat a terveket és beruházásokat, amelyekben szerepel az esőkeretek kialakítása. A Teleki László téren és Losonci téren található a közösségi komposztládák, melyeket az ott lévő közösség a komposztmester irányításával működtet. A keletkező komposztot az üzemeltető közösség használja fel.

Madárbarát Józsefváros Program

Az MME - Magyar Madártani Egyesülettel való szakmai egyeztetést és előkészítést követően 2023-ban elindult a Madárbarát Józsefváros Program, melynek keretében Józsefváros 9 parkjában összesen 51 odú kerül kihelyezésre, illetve két helyszínen tanösvény került kialakításra. (Teleki téren és a Szenes Iván téren).
(forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

A kerületi önkormányzati kezelésben lévő zöldfelületek mennyiségére és minőségére vonatkozó összefoglaló adatok:

Zöldfelületi elemek	Területe
pázsit	72.200 m ²
cserje	20.050 m ²
sövény	2.600 m ²
évelő	3.500 m ²
virágágyás	1.000 m ²
fasori sáv	45.000 m ²
amelyből füves	42.000 m ²
és amelyből cserje, évelő	3.000 m ²

(forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Az Önkormányzati kezelésben lévő főbb zöldfelületek adatai:

- Kálvária téri park: öntözött park, 200 m² virágágyás, 9.300 m² pázsitfelület, 750 m² cserje, 350 m² sövény, 159 db fa;
- Golgota téri park: öntözött park, 30 m² virágágyás, 13.100 m² pázsitfelület, 1.100 m² cserje, 1.200 m² sövény, 279 fa;
- Szenes Iván tér: öntöztelen park 300 m² virágágyás (csak a virágágyás öntözött), 16.000 m² pázsitfelület, 3.500 m² cserjefelület. 396 fa;
- Teleki László tér: öntözött park 8.100 m² pázsitfelület, 535 m² cserje, 1.340 m² sövény, 1.313 m² évelő, 164 fa;
- Koltói Anna tér és FiDO park: öntözött park, 5.350 m² pázsitfelület, 116 fa;
A FiDo elnevezés nem hivatalos. A Koltói Anna téren van a FiDo park.
- Mátyás tér: öntöztelen park, 3.000 m² pázsitfelület, 1.250 m² cserjefelület, 134 fa.
(forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Faállomány

Az Önkormányzat fakatasztere 2020-ban készült el, a fák helyét ábrázoló térinformatikai térképpel és a fákra vonatkozó következő adattartalommal: fa „signumat” egyedi azonító sorszáma, a fa helye közterület megnevezéssel, a fafaj meghatározása, a fa fizikai paraméterei (törzskörméret, famagasság, koronaátmérő), a fa állapota, javasolt intézkedés. A zöldfelületre, faállományra nem készült értékszámítás. A fák értékét önkormányzati rendelet szabályozza a kataszterben lévő méret adatok alapján.

A fakataszter frissítése időszerű, és tervezett. Az új fakataszteri beszerzésnél (frissítésénél) az Önkormányzat elvárásai között szempontként szerepel, hogy olyan fakataszter készüljön el, amely beilleszthető a Budapesti Fatárba.

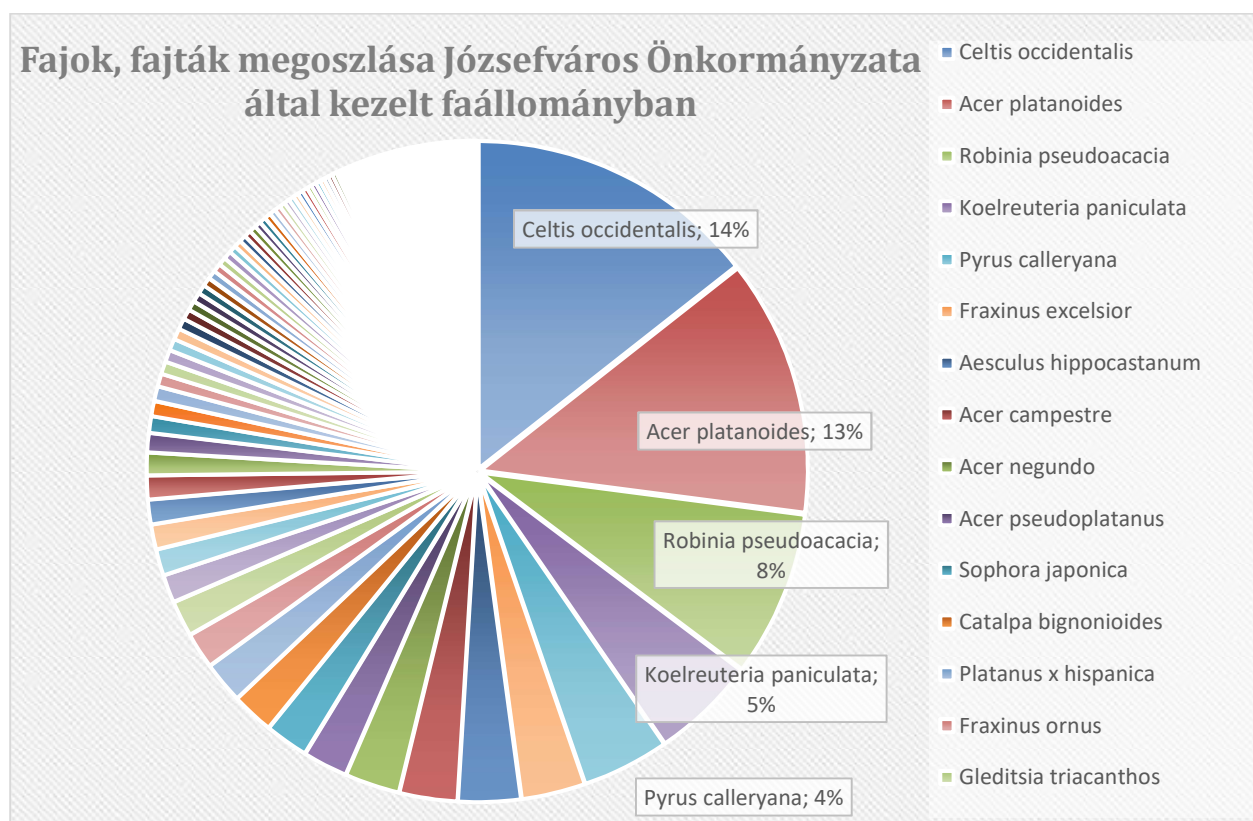

Az Önkormányzat által kezelt faállomány
(forrás: Józsefváros térinformatikai rendszere)

Fakataszteri adatok értékelése

Az Önkormányzat által kezelt fák darabszáma a fakataszteri adatok alapján 2023.évben összesen 5.390 db. Ebből sorfa összesen 3300 db, parkfa pedig 2090 db.

A faállomány fajösszetétele

(forrás: Önkormányzat fakatasztere 2023.)

A faállományban leggyakrabban előforduló 20 faj az alábbi:

Tudományos név	Magyar név	db
Celtis occidentalis	nyugati ostorfa	776
Acer platanoides	korai juhar	682
Robinia pseudoacacia	fehér akác	442
Koelreuteria paniculata	bugás csörgőfa	278
Pyrus calleryana	kínai díszkörte	232
Fraxinus excelsior	magas kőris	170
Aesculus hippocastanum	közönséges vadgesztenye	166
Acer campestre	mezei juhar	154
Acer negundo	zöld juhar	146
Acer pseudoplatanus	hegyi juhar	119
Styphnolobium japonicum, korábban Sophora japonica	japán akác	116
Catalpa bignonioides	szívlevelű szivarfa	112
Platanus x hispanica	közönséges platán	110
Fraxinus ornus	virágos kőris	96
Gleditsia triacanthos	tövises lepényfa	95
Tilia argentea	ezüst hárs	74
Tilia platyphyllos	nagylevelű hárs	70

Ailanthus altissima	mirigyes bálványfa	66
Tilia cordata	kislevelű hárs	65
Morus alba	fehér eperfa	63

A faállomány összetétele változatosnak mondható, a legnagyobb, 5% feletti részesedéssel a következő négy fafaj van jelen az állományban: Celtis occidentalis (nyugati ostorfa) 14%, Acer platanoides (korai juhar), Robinia pseudoacacia (fehér akác) 8%, Koelreuteria paniculata (bugás csörgőfa) 5%.

A parkfák és sorfák szerinti megosztás alapján a 10 leggyakoribb fafaj az alábbi:

Parkfák gyakorisága:	db	Sorfák gyakorisága:	db
Celtis occidentalis	208	Celtis occidentalis	569
Acer platanoides	175	Acer platanoides	507
Koelreuteria paniculata	147	Robinia pseudoacacia	347
Acer campestre	96	Pyrus calleryana	192
Robinia pseudoacacia	94	Aesculus hippocastanum	148
Sophora japonica	75	Fraxinus excelsior	132
Acer negundo	66	Koelreuteria paniculata	131
Platanus x hispanica	65	Acer negundo	80
Tilia argentea	55	Catalpa bignonioides	73
Acer pseudoplatanus	52	Fraxinus ornus	68
Tilia platyphyllos	52	Gleditsia triacanthos	68

A faállomány méret szerinti megoszlása

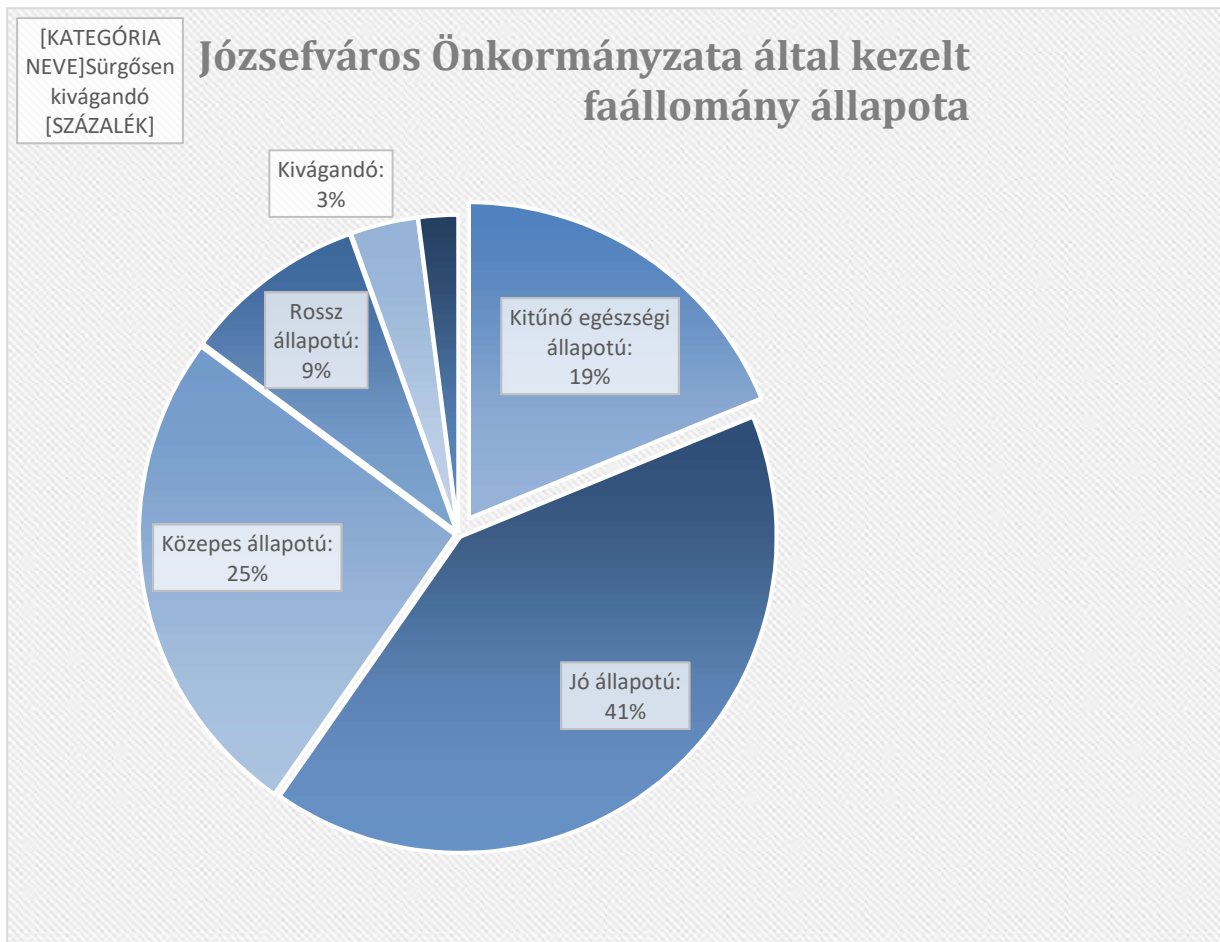
A faállomány törzskörméret szerinti megoszlása az alábbi:

Méret	db
0-30 cm közötti törzskörméret	1347
31-60 cm közötti törzskörméret	1115
61-90 cm közötti törzskörméret	905
91-120 cm közötti törzskörméret	707
121-150 cm közötti törzskörméret	528
151-180 cm közötti törzskörméret	345
181 cm feletti törzskörméret	313

A fenti adatokból látható, hogy az Önkormányzat jelentős lépéseket tett a közelmúltban a faállomány megújítása érdekében, jelenleg a kb. 10 cm törzsméret alatti, fiatal faállomány aránya magas, összesen 1347 db ilyen faegyed található a területben.

A faállomány állapota

A faállomány általános állapotát tekintve jónak mondható, a fák 60%-a kitűnő, illetve jó állapotminősítést kapott. A közepes állapotú fák aránya 25% a rossz állapotú fák aránya 9%, a kivágandó 3%, illetve sürgősen kivágandó fák aránya pedig 2%.

(forrás: Önkormányzat fakatasztere 2023.)

Játszóterek, sportterek

Az Önkormányzatához tartozó kerületi játszóterek: Horváth Mihály téri, Leonardo da Vinci utcai (Vizipók-csodapók játszótér), Losonci téri, Jázmin utcai (mirr-murr játszótér), Kálvária téri, Tisztes utcai, Tbiliszi téri, Szenes Iván téri, Német utcai, Auróra utcai – Nagy Ho-Ho Horgász játszótér, Mátyás téri, Teleki László téri, Bláthy Ottó utcai, Golgota téri, Gutenberg téri játszótér, További játszóterek (nem kerületi tulajdonú és fenntartású): II. János Pál pápa tér, Múzeum kert. Rákóczi tér, Orczy-kert.

(forrás: <https://maphub.net/jozsefvarosionkormanyzat>)

Sportterületek (kondipark és/vagy sportpályák): Koltói Anna téri (FiDo Ifjúsági Központ), Golgota téri, Tisztes utcai, Tbiliszi téri, Horváth Mihály téri sportterületek.

Zöldterületek, szabadtéri sportterületek, játszóterek Józsefvárosban
(forrás: Józsefváros térinformatikai rendszere)

Vizes berendezések

Az Önkormányzat által üzemeltetett vizes berendezések:

- Józsefvárosban összesen 11 db párapu van az alábbi helyeken: Mátyás tér, Golgota tér, Tisztes utcai játszótér, Horváth Mihály tér, Gutenberg tér, Teleki László tér, Kálvária tér, Losonci tér, Bláthy Ottó park A 2023-as évben 2 új párapu beüzemelése került sor a Déri Miksa utcában.
- Automata öntözőrendszerek: 25 darab, 2 köröstől 50 körösig terjedő méretű, napi 1 köbméter kijuttatástól a 30 köbméterig.
- Szökőkutak és csobogók működnek az alábbi helyszíneken: Horváth Mihály téri szökőkút, Kálvária téri szökőkút, Mikszáth Kálmán téri szökőkút, Corvin sétány szökőkút, Mátyás téri csobogó, Golgota téri csobogó, Teleki László téri csobogó,
- Az ivókút hálózat fejlesztésén folyamatosan dolgozik Önkormányzat, jelenleg 31 helyen vannak józsefvárosi fenntartású ivókutak a kerületben, és ezen felül számos fővárosi ivókút is biztosítja a vízvételt. A Fővárosi Önkormányzat a „Több ivókutat a városba” projekt keretében további ivókutak kihelyezésének lehetőségét vizsgálja.

Közösségi tervezés a zöldfelület-fejlesztésben

A kerületben a közterületi fejlesztéseket és a kapcsolódó közösségi tervezéseket a Rév8 Zrt. valósítja meg. Ezek jelentős részében nem kifejezetten közösségi tervezés valósul meg (amely egy mélyebb és hosszabb távú együttműködést jelent az érintettek és az Önkormányzat között), hanem úgynevezett konzultációk formájában zajlik, amelynek során az Önkormányzat bemutatja a terveit az adott közterülettel kapcsolatban, a lakók megosztják az ezzel kapcsolatos véleményüket, meglátásaikat és igényeiket. Arról, hogy ezeket milyen

mértékben építik be a tervekbe, az Önkormányzat szakemberei a megbízott tervezőkkel együtt döntenek. Minden esetben tételes visszajelzést adnak a véleményezőknek. (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Zöldfelület használati konfliktusok

A II. János Pápa teret összetett konfliktusok jellemzik a használói csoportok között, amellyel kapcsolatban az Önkormányzat 2023. első negyedévében felmérést végzett. Jellemzőek a konfliktusok a kutyások és futók, a kisebb és nagyobb testű kutyások, a gyerekes szülők és a teret pihenésre, közösségi életre használó emberek között. A kutyafuttatók esetében nagy igény lenne zölddel, fűvel borított felületekre, és sok a kritika érkezik karbantartási és üzemeltetési munkák ellátásával kapcsolatban. Jelentős probléma, hogy a kutyatartók sem a kutyafuttatókban, sem az utcán gyakran nem szedik fel a kutyaurüléket, (bár az utóbbi időben némi javulás tapasztalható) és egyre többször kerül elő a kutyavizelet által okozott károk kérdésköre is. A játszóterek esetében jellemzően karbantartási/üzemeltetési problémák merülnek fel. A nagyobb zöldfelületek esetében sokszor panaszkodnak a helyi lakók, hogy egyesek nem a rendeltetésének megfelelően használják a közterületeket. A kerületben ritkán fordul elő engedély nélküli fakivágás, és zöldfelület rongálás, ezen csekély számú esetekben hatósági eljárást indítanak. (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

3.7.7. Kerületi zöldfelület-fenntartási feladatellátás

Az Önkormányzat kezelésében lévő zöldfelületek üzemeltetési feladatait a Józsefvárosi Gazdálkodási Központ Zrt. látja el, amely egy 100%-ban önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság. Nincs konkrét zöldfelület-fenntartási, faállomány kezelési tervük, mindig az adott körülményekhez, időjáráshoz igazodik a feladatellátás. A füves területeket évi 14-16 alkalommal nyírják, igénytől függően, ahol szükséges tápanyag-utánpótlást is végeznek. Az öntözési munkákat májusban kezdik. A virágoszlopokat heti 3 alkalommal, az automata öntözőrendszerrel el nem látott virágágyásokat pedig kétnaponta öntözik. A fiatal fákat az időjárásnak megfelelő gyakorisággal, összesen évi 22-24 alkalommal öntözik, a planténereket pedig 28-30 alkalommal. Évente több mint 500 fa gallyazását végzik le, nagyrészt kosaras vagy alpin technikával. A fiatal, 5 éven belül ültetett fák talaját 4 évi alkalommal lazítják, tányérozják. A fiatal fák sérült támrendszereit szükség szerint cserélik. Az automata öntözőrendszerek karbantartását és javítását is végzik, a rendszereket minimum 2 hetente az időjárásnak megfelelően beállítják. A kezelésük alatt álló területeken a cserjéket, talajtakarókat és sövényeket tavasszal megmetszik, majd szükség szerint havonta-kéthavonta nyírják a terek átláthatósága, rendezettsége érdekében. A cserjéket és sövényeket 4-6 alkalommal kapálják. Az évelő ágyásokat szükség szerint 4-6 alkalommal gyomlálják, és elvégzik a tavaszi visszavágásukat is. A sétányokon és járdáknál a fák őrszelvényezését folyamatosan végzik, ezzel biztosítva az esti világítás, a parkolás és a gyalogos-forgalom zavartalanságát. A gyöngykavics felületek gyomtalanítását mindenütt legalább évi 2 alkalommal elvégzik. A kerületi kezelésben lévő faállomány ápolására vonatkozóan 3 évre szóló keretszerződést kötöttek nettó 160 millió Ft értékben. A kisebb faápolási feladatokat saját állománnyal is végzik. Továbbá évente kötnek szerződést nettó 5 millió Ft értékben favizsgálati és szaktanácsadási feladatok ellátására. (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

3.7.8. Közösségi kertek

Jelenleg a kerületben az alábbi három helyen működik közösségi kert. (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Grundkert (Magdolna u. 24. szám alatt)

2021. évben született döntés az Önkormányzat tulajdonát képező Magdolna utca 24. szám alatti 722 m² alapterületű üres ingatlanon klímavédelmi és közösségépítő célú közösségi kert kialakítására irányuló együttműködési megállapodás megkötéséről a Grundkert Környezettudatos Közösségfejlesztő Egyesülettel. A kert működése 2021. nyarán elkezdődött, elsődleges célja a bio- és fenntartható kertészkedés bemutatása, megismertetése. Cél a fenntartható bioszemlélet, amihez igazodva meghozták a "vegyszermentes kert" szabályukat. A kert mellett a közösségteremtés, kapcsolattartás, információcsere is célként jelenik meg. 2022-ben a kerttagok 34 parcellát műveltek, ezen kívül 8 magaságyást is építettek. A parcellatulajdonosok közül 30 lakik vagy dolgozik a VIII. kerületben.

Tolnai pihenőkert (Tolnai utca 23. szám alatt)

A Tolnai kert 2020 szeptemberében nyílt meg pihenőkertként, majd kisebb beavatkozásokat követően (zöldfelületek kialakítása, házirend megalkotása, komposztáló kihelyezése) 2022 tavaszán újult meg. A kivitelezés során új burkolatot kapott a kert, kihelyezésre került egy kerti tároló, egy ivócsap és tovább növekedett a zöldfelület új ágyások kialakításával. A komposztmestereknek köszönhetően elindult a komposztálás a kertben, és egy fűszerkertet is kialakított az Önkormányzat. A kert több közösségi program helyszíne, például madártani bemutatót és méhészeti előadást is tartottak. A kertben lévő magaságyásokat lelkes helyiek gondozzák, és két kerületi óvoda is gondoz ágyást a kertben.

Auróra Klímakert (Auróra utca)

Az Auróra kert magáningatlanon létesült. A legtöbb közösségi kerttel ellentétben, amelyek élelmiszert termelnek, ezt a kertet úgy tervezték, hogy egy ehető "zseberdő" legyen. Nincsenek elkülönített parcellák, az egész terület egy rendszert alkot. A kertészeti ismeretek és az élelmiszerbiztonság rendkívül fontos klímaváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából. A projekt célja az, hogy ténylegesen lelassítsa és enyhítse ezeket a változásokat, úgy, hogy helyreállítja a természetes ökoszisztémát a város ezen kis szegletében. (forrás: <https://auroraonline.hu/klimakert/>)

Kőrís Közösségi Kert

A Klímavédelmi Intézkedési Tervben célként szerepel újabb közösségi kertek létesítése az erre alkalmas üres önkormányzati tulajdonú telkeken. 2022-ben elindult a Kőrís utca 4/b. szám alatti terület felmérése, ahol 2023-ban egy újabb közösségi kert (Kőrís kert) kezdte meg működését. (forrás: Józsefváros Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

Mikroparkok

A 2022-es részvételi költségvetés egyik nyertes ötlete a "Mikroparkokkal a nyári hőség ellen" lett. 2023-ban kerületi intézményekkel és szervezetekkel együttműködve öt mikropark került megépítésre Józsefvárosban. A mikroparkok apró zöldfelületek, amelyek ugyan nem helyettesítik a hagyományos, nagy zöldfelületeket, ugyanakkor egy kis teret adnak vissza a városon belül a városlakóknak, biztonságosabb, érdekesebb utcákat hoznak létre és elviselhetőbbé teszik az egyre változékonyabb időjárási viszonyokat mindenki számára.

Az öt helyszín kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy legyen a közelben egy olyan közösség, amely gondozza a mikroparkot, és valamilyen módon az igényei alapján készüljön el az adott mikropark. Ugyanakkor az is fontos, hogy ezek a mikroparkok közterek, tehát nemcsak a partnerszervezetek számára készülnek, hanem bárki használhassa azokat. Helyszínek: Magdolna-Szűz utca sarka; Magdolna-Szigetvári utca sarka; Molnár Ferenc tér; Nap utca; Népszínház utca. A Szigony utcában is kialakításra került egy mikropark, amely a CoolCo's - Cooling Corners and Corridors - Hűsítő sarkok és folyosók koncepció alapján valósult meg 2023. nyarán, az Új Európai Bauhaus kezdeményezés és pályázat részeként, a Mobilissimus, a KOHO' és a RÉV8 részvételével. A CoolCo's célja, hogy a jövő évre minél több hűsítő pontot tudjanak létesíteni Budapesten.

Információ: <https://rev8.hu/mikroparkok/>

3.7.9. Helyi zöld-pályázatok

Az Önkormányzat által kiírt helyi pályázatok által a társasházaknak 2020. óta lehetőségük van a zöldfelületük növelésére, fejlesztésére (pl. gangzöldítés, homlokzatzöldítés, zöldfelületek kialakítása az udvarokban), amely klímavédelmi célok elérését is szolgálja. A fenti cél érdekében a Képviselő-testület a 475/2020. (XII. 17.) határozatával pályázatot hirdetett a kerületi társasházi közösségek számára társasházi belső udvarok zöldfelületi fejlesztésére, vissza nem térítendő támogatás formájában, annak érdekében, hogy a pályázatban foglalt támogatással az Önkormányzat ösztönözze a társasházakat udvaraik zöldítésére, amellyel növekszik a kerületben a zöldfelületek területe. A „Zöld udvar” pályázati felhívásra az első körben összesen 34 társasház nyújtott be pályázatot, melyből kilenc társasház jutott támogatáshoz.

A Képviselő-testület 529/2021. (IX.23.) számú határozata alapján újabb „Zöld udvar” pályázat került meghirdetésre, melynek eredményeképpen 18 társasház nyújtott be pályázatot, melyből 13 társasház vissza nem térítendő támogatásban részesült. Az udvarok nagy része elkészült 2022 őszére.

A Klímavédelmi Intézkedési Terv végrehajtásáról készült beszámoló alapján 2021 decemberében újabb társasházi pályázatokat hirdetett meg az Önkormányzat társasházak részére a körfolyosók árnyékolásának növelése céljából (árnyékolási pályázat), homlokzati zöldfelület növelése érdekében (homlokzatzöldítési pályázat) és gangzöldítési program keretében (gangzöldítési pályázat). A 2022 májusában elbírált pályázatok eredményeként 3 társasház jutott támogatáshoz társasházaik zöldítése céljából.

A klímavédelmi célú társasházi pályázatok gyűjtőneve 2022-től Telkes Mária pályázat lett és jóval nagyobb keretösszegre, összesen 30 millió forintba lehetett 2022-ben pályázni (két fordulóban történt a meghirdetés), 2023-ban pedig szintén 30 millió forint elkülönítéséről

döntöttek. Újítás, hogy a klímavédelmi célok köre kibővült, hat különböző zöld célra adhattak be pályázatot a társasházak és lakásszövetkezetek. (Zöld-udvar program, árnyékolási program, homlokzatzöldítési program, gangzöldítési program, kerékpártároló program, kerti esővízgyűjtő program). A fentiekén kívül szintén újdonság, hogy az egyes célokra nem külön-külön kellett pályázni, hanem a társasház a leadott pályázatban egy adott összegre - legfeljebb 1,5 millió forint - pályázhatott, és azon belül kellett megjelölni azokat a modulokat, amelyre a kívánt összeget elkölteni tervezi.

A 2022-es évben a Telkes Mária pályázat keretében összesen 44 társasház kapott támogatást.

A 2023-as évben a Telkes Mária zöldítési és klímavédelmi társasházi támogatások 2023” című pályázaton (a Képviselő-testület 30/2023. (II. 23.) számú határozatával került kiírásra) 22 pályázat nyert támogatást.

Továbbá a közterületek örökbefogadását célul kitűző helyi pályázati lehetőség megteremtésével is lehetőség nyílik a közterületi zöldfelületek kisebb fejlesztésére, növények telepítésére, az utógondozás vállalása mellett. A Fogadj örökbe egy közterületet c. pályázat keretében közösségi program indult 2022-ben a Józsefvárosban élő lakosok és a kerületben működő szervezetek részére, melynek célja a közelükben lévő vagy működésükhöz köthető közterületek gondozása, zöldítése, ápolása, megtisztítása a Józsefvárosi Gazdálkodási Központ Zrt. szakmai támogatásával. A pályázatra jelentkezéskor a pályázó személy vagy szervezet meghatározza, hogy mely közterületen milyen feladatok elvégzését tudja és szeretné vállalni. Célszerű a lakóhelyhez, működési helyhez, telephelyhez közel eső közterületet választani. Pályázatonként igényelhető vissza nem térítendő támogatás legmagasabb összege: 200.000,- Ft. A pályázat tárgya az örökbefogadott közterület zöldítéséhez, ápolásához, megtisztításához, kisebb fejlesztéséhez, valamint a terület folyamatos gondozásához szükséges eszközök és növények beszerzése.

2022-ben hat nyertes pályázó fogadott örökbe hat közterületet, ezek a következők: Népszínház utca - Alföldi utca - Vay Ádám utca találkozási; Teleki tér - Kun utca kereszteződése, József utca 19-23. szám előtti zöld sáv; Tömő utca 40-46. szám előtti közterület; Hős utca 3/473. előtti közterület; Villám utca 15. szám előtti közterület.

2023-ban két fordulóban összesen kilenc pályázat nyert, az örökbefogadott területek a következők voltak: Szigony utca 10. szám körüli területek; Nagy Fuvaros u. 12. sz. előtti zöldsáv; Bródy Sándor utca 10. sz. előtti közterület; Villám utca 25. szám előtti közterület; Villám utca 27. szám előtti közterület; Villám utca 29. szám előtti közterület; Német-József utca sarkán lévő zöldfelület; Illés utca 4. szám előtti zöldsáv; Illés utca 36. szám előtti zöldsáv.

A „Szomszédünnep” pályázatot 2021-ben és 2023-ban is meghirdették, a pályázatot egyre nagyobb érdeklődés övezi. A pályázók lehetőséget kapnak olyan programok szervezésére, amelyeken megismerhetik egymást, és megismertethetik magukat másokkal. A pályázat keretén belül voltak már zöld programok is, és egyéb közterület (pl. játszótér) felújításra is sor került ezen pályázat keretében.

3.7.10. Helyi környezetszépítő versenyek

- A józsefvárosi ZÖLD8 klíma projekt részeként 2021-ben az Önkormányzat az alábbi programsorozatot indította: Józsefváros legszebb munkahelyi szobanövénye verseny

keretében a legszebb munkahelyi növénye címre lehet pályázni. Nevezéssel bármilyen munkahely részt vehet a versenyen (pl. irodák, kávézók, óvodák, boltok, fodrászatok). A nyertesnek sajtómegjelenést biztosítottak a Józsefváros Újságban.

- Józsefváros legszebb biciklijé címre a lakosság pályázhat a kerékpárjáról készített fotó beküldésével. Az első helyért vándorkupa járt.
- Józsefváros kedvenc fái gyűjtés keretében a jelölt kedvenc fák az Önkormányzat térinformatikai rendszerébe térképi megjelöléssel és fotóval feltöltésre kerültek. (forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása 2023.)

3.7.11. Utcafásítási Program

2022-ben az őszi ültetési szezonban 120 darab, összesen 11 különböző fa fajtát (csörgőfát, díszcseresznyét, eperfát, gyertyánt, hársfát, japán akácot, oszlopos juhart, ostorfát, platánt és tulipánfát) ültetett el a JGK Zrt. Városüzemeltetési Igazgatóság Kertészeti Irodája. Helyszínek: Mátyás tér, Teleki László tér, Szenes Iván tér, Koltói Anna tér, Losonci tér, Kálvária tér, Tbiliszi tér és a Magyarok Nagyasszonya tér, valamint a Tömő, Asztalos Sándor, Bíró Lajos, Jázmin, József, Reguly Antal, Strázsa, Százados, Vajda Péter, Villám, Salgótarjáni, Törökbecse utcák.

Az Utcafásítási Program fő célja, hogy közelebb hozza a természetet a lakókhöz, és növelje a közterületeken burkolatfeltöréssel újonnan ültetett fák számát, illetve lehetővé tegye, hogy ne csak teljes pályafelújítás esetén merüljön fel faültetés lehetősége. A TFK megfogalmazta, hogy szükséges a kerületi zöldinfrastruktúra fejlesztése a közterületi parkolókapacitás csökkentésével. Az ITS erre építve megfogalmazta a zölddel nagyon alacsony ellátottságú kerületrészek fejlesztési szándékát. A Klímavédelmi Intézkedési Terv célként fogalmazta meg, hogy ahol faültetés lehetséges, ott ennek vizsgálata történjen meg, a Klímastratégia előíranyozta a legkonkrétabb vállalást: 2030-ra minden utcában legyen fa, többszintű zöldsáv, vagy fát helyettesítő növénytelepítés, amelyek biológiai sokfélesége is magas. Mindegyik dokumentum célként fogalmazta meg a parkolóhelyek alternatív, élhetőbb és inspirálóbb kialakítását.

A Lujza utca fásítása után megvalósul a Népszínház utca, Nagy Fuvaros utca és II. János Pál pápa tér kereszteződésének zöldítése is. (1. ütem). Ezekon kívül az alábbi utcákban kezdődött el az Utcafásítási program 2. ütemének előkészítése: Kiss József utca, Tolnai Lajos utca, Corvin köz, József utca, Teleki tér, Karácsony Sándor utca, Kun utca.

2020 és 2023 között összesen 617 db fa került elültetésre a kerületben.

3.7.12. Jelentősebb zöldfelületi fejlesztések a közelmúltból

Blaha Lujza tér megújítása

A Blaha Lujza tér Budapest egyik legforgalmasabb, jelentős történelmi örökségű csomópontja, a Palotanegyed kapuja, ikonikus tér. A közterület nagyobb részének tulajdonosa a Fővárosi Önkormányzat, de jelentős méretű térrész tulajdonosa az Önkormányzat is (Corvin Áruház, Europeum, Rókus kórház előtti terület). A felújítás eredményeként, egy egységes arculatú, akadálymentes, gyalogos és zöld köztér jött létre:

- a téren megoldódott a szabályos kerékpáros közlekedés, valamint a Márkus Emília utca – Klauzál utca összekötés is,
- két MOL Bubi gyűjtőállomás és új kerékpártámaszok létesültek,
- a fák hosszútávú életképességét biztosító speciális térfelszín alatti ültetőrendszert, a Stockholm Faültetési Módszer alkalmaztak a területen, hazánkban úttörő módon,
- a felszínen helyet kapott egy öntisztító, akadálymentes, nyilvános WC,
- megmaradt az egykori Nemzeti Színházi emlékkő és az emblematikus Gomba szökőkút.

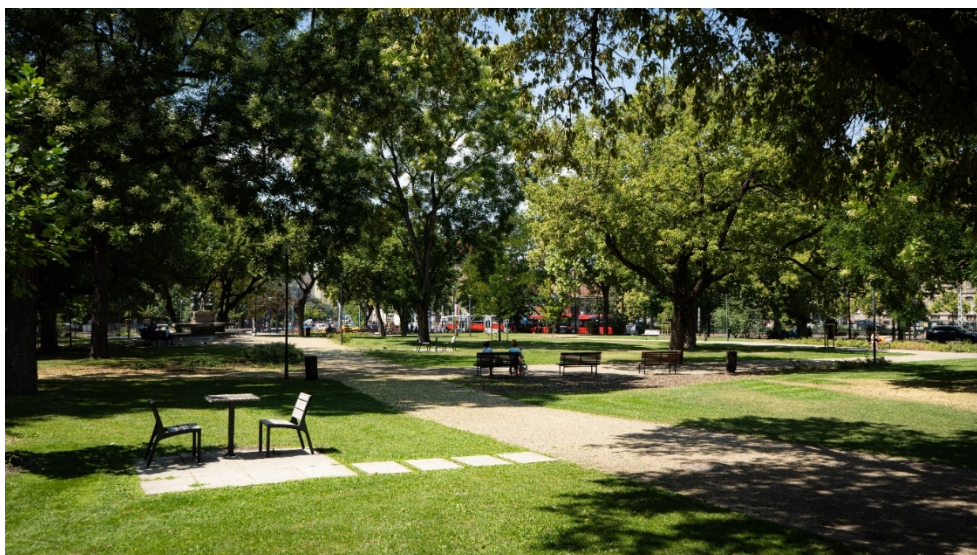

A megújult Blaha Lujza tér

(forrás: Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

Kálvária tér zöldítése

A Kálvária téren 2021 őszén kezdetét vette egy 400 m²-es pihenőpark kialakítása a korábban cserjés, gazonos önkormányzati területen. Automata öntözőrendszert kialakítása mellett, a területet füvesítésére, a kutyafuttató és a járda közötti szakasz cserjékkel való beültetésére került sor. Közel 660 db cserje és évelő növény került elültetésre a területen, ivókutak telepítése mellett.

A megújult Kálvária tér

Déri Miksa utca megújítása

A Déri Miksa utca (Nagyfuvaros utca - Rákóczi tér közötti szakaszának) felújításáról az Önkormányzat 2018-ban döntött és pályázott a fővárosi TÉR_KÖZ programjában a megvalósítás támogatására. A sétány koncepcióterve 2020 nyarán igazi közösségi tervezéssel készült el, a kivitelezés 2022-ben megvalósult. A Nagyfuvaros és Fecske utcák között egy parkosított, játékra is alkalmas sétány jött létre. A klímavédelem jegyében a csapadékvíz egy részét nem a csatornába vezették, hanem a kiterjedt zöldfelületekre, így azok párologtatva hűtik a várost. Összesen 59 db új talajkapcsolatos fa került az utcába, és 1360 m² új zöldfelület jött létre, ahol fontos szempont a biodiverzitás, a fajgazdagság, egy természetközeli hatás. A nyári hőségérzet, hőszigetelés csökkentésére lugas, párapu és ivókút került kihelyezésre.

A megújult Déri Miksa utca

Önkormányzati tulajdonú házak udvarainak zöldítése

A társasházi klíma- és környezetvédelmi pályázatokon nincs lehetősége indulni az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő bérházaknak, ezért külön program keretében 2022-ben összesen 6 társasház esetében megkezdődött az udvarok zöldítése: Dankó u. 16.; Futó u. 27.; Lujza u. 34.; Szerdahelyi u. 18.; Práter u. 55.; Tömő u. 56. A következő munkálatok valósultak meg: meglévő fák ápolása, talajjavítás komposzttal és termőfölddel, ágyások kialakítása, növényzettel (egynyári, kétnyári, évelő virágok, cserjék, sövények), planténerek vásárlása, kihelyezése, beültetése virágokkal, cserjékkel, esetleg fákkal.

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a zöldfelületek védelmét érintően:

- Zöldfelületek mennyégi és minőségi problémái: kevés zöldfelület, a faállomány elöregedő.
- Alacsony a zöldfelületi intenzitás, főként a belső területeken.
- A zöldfelületek eloszlása egyenetlen a kerületben.
- A zöldfelületek nem alkotnak összefüggő hálózatot, szigetszerűen jelennek meg, néhány összekötő fasorral, így a mikroklimatikus szabályzó szerepüket nem töltik be kellőképpen.
- Kevés a pihenő célú zöldfelület, a közterek zsúfoltak, a rekreációs igényeket nem tudják kielégíteni.
- Az utcai fasorok számára a burkolatokban rendelkezésre álló élettér nem optimális a fák fejlődéséhez.
- A zöldfelület-fenntartás túl intenzív, kevésbé ökológikus szemléletű.
- A parkokat sok esetben a túlhasználat jellemzi.
- A tervszerű zöldfelület gazdálkodást megalapozó zöldkataszter hiányzik.
- A fakataszter rendszeres felülvizsgálata lenne szükséges.
- A közösségi magatartási problémák jellemzőek a zöldfelületek használata során.
- Ebtartásból eredő köztisztasági problémák jellemzik a kutyafuttatókat.
- A beépítetlen önkormányzati ingatlanok hasznosítása szükséges lenne a zöldfelület bővítés (pl. közösségi kert) céljára.

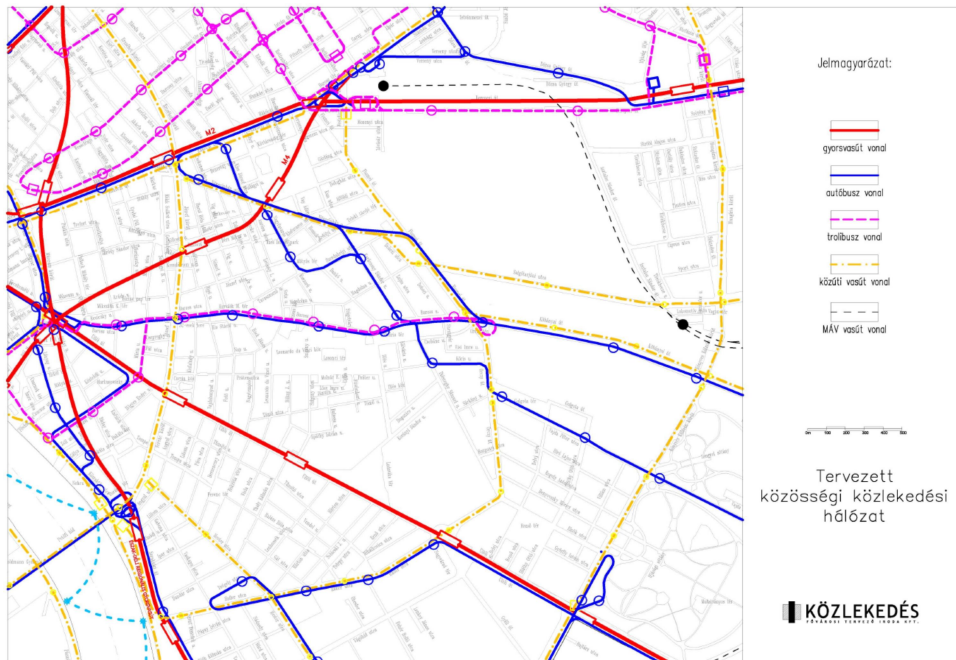
3.8. Zaj- és rezgésvédelmi helyzet

3.8.1. A kerület általános leírása, bemutatása

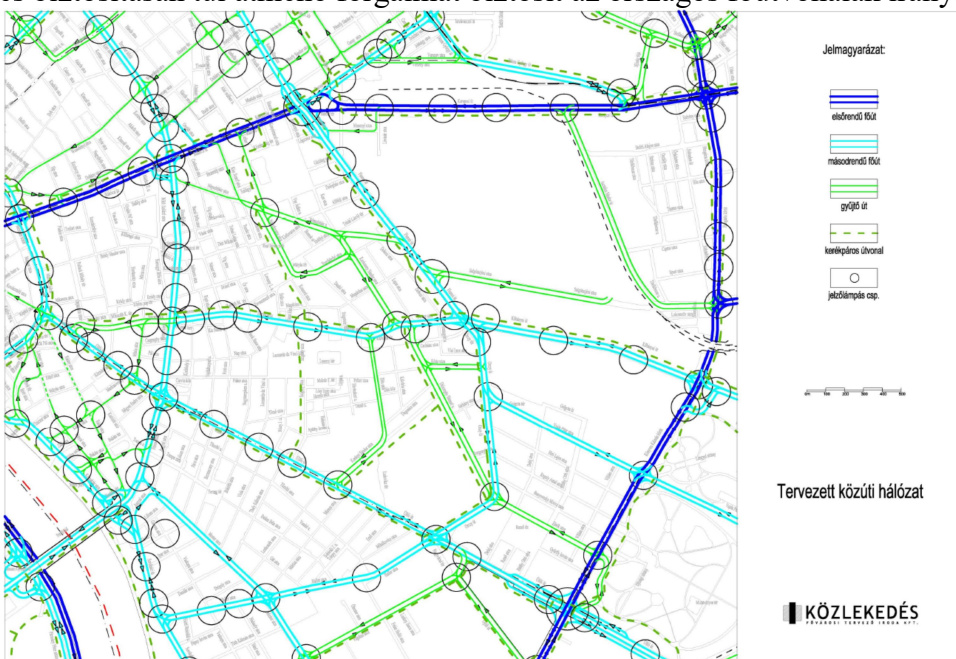
Közlekedés

A közlekedési útvonalakon a kerülethatárt is jelentő Rákóczi úton, Múzeum körúton, Üllői úton, Hungária körúton, Könyves Kálmán körúton, valamint az összekötő utakon a József körúton, a Baross utcában, a Fiumei úton, Kőbányai úton jelentős közúti forgalom bonyolódik.

Személy- és tehergépjárművek, autóbuszjáratok, villamosok, trolibuszok, valamint az M2, M3, M4 metróvonalak, és kisebb mértékben a MÁV Keleti pályaudvara teszik változatossá a közösségi közlekedést.

A Rákóczi út, a Múzeum körút, az Üllői út, a Hungária körút, Könyves Kálmán körút a belső közlekedés biztosításán túl átmenő forgalmat biztosít az országos főútvonalak irányába.

A repülési zajforrást a kerület felett a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtértől nyugat Európa felé vezető légifolyosó húzódik, az ettől származó zajterhelés nappal számottevő, az éjszakai 12-05 óra közötti repülési tilalom az éjszakai zajterhelési értéket elfogadható mértékűre csökkentette.

„A repülésirányító HungaroControl Zrt. (HC) és a ferihegyi repülőtér üzemeltető Budapest Airport Zrt. (BA) döntése alapján a HC javaslatát a hatóság, a Polgári Légiközlekedési Igazgatóság (PLI) hagyta jóvá. Így a nyugatra induló repülők egy része nem nyugat felé, vagyis nem Budapest központja és a VIII. kerület fölött áthaladva hagyja el a város légerét (mellékelt képünkön ez a TORNO3X irány), hanem előbb délre kanyarodnak, és Százhalombatta környékén érik el utazómagasságukat (BOKOD3D irány)”.

(forrás: <http://index.hu/belfold/budapest>, <https://www.bud.hu/zajterkep>)

Felszállási eljárások Budapest irányába

A VIII. kerület egyik legnagyobb környezeti problémája a jelentős zajterheltség. Budapest stratégiai zajtérképe és a korábbi évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a kedvezőtlen környezeti zajállapot oka a közlekedés. Legnagyobb kibocsátó a közúti közlekedés, ezt követi a vasúti, és kisebb mértékben a légi forgalom által okozott zajterhelés. Az európai és magyarországi felmérési adatok alapján elmondható, hogy a nagyvárosokban a lakosság 60-65%-a érzékeli zavarónak a közlekedési eredetű zajt. Mint ahogy Budapest más területein, úgy a kerület forgalmasabb útjain is rendszeresen határérték feletti a közúti közlekedéstől származó zajterhelés mértéke.

A technikai fejlődéstől csak kismértékben várható a közúti zajprobléma megoldása, a kisebb kibocsátású (csendesebb, katalizátorral felszerelt, vagy elektromos meghajtású) járművek alkalmazása ellenére. Ugyanis a gépkocsik számának gyarapodása és a lakott részeket elkerülő utak hiánya miatt folyamatosan nő az embereket érő terhelés. A zaj- és rezgésforrások száma, valamint az általuk kibocsátott zaj és rezgés zavaró hatása nőtt, amit a lakossági panaszok számának emelkedése és zajérzékenységének fokozódása is tükröz. A környezeti zajforrások közül a közlekedés - és ezen belül a közúti közlekedés - a legjelentősebb. A lakosságot zavaró hatásának aránya országosan általánosan eléri az 50-55%-ot, míg a nagyvárosokban ez az arány 60-65%. Különösen a főforgalmi utak városokon átvezető szakaszai mellett élőket éri nagy zajterhelés. A zajterhelés azon túl, hogy negatívan befolyásolja az emberek közérzetét, életminőségét, az egészséget is károsítja.

A zaj- és rezgésállapot javítását célzó javaslatok

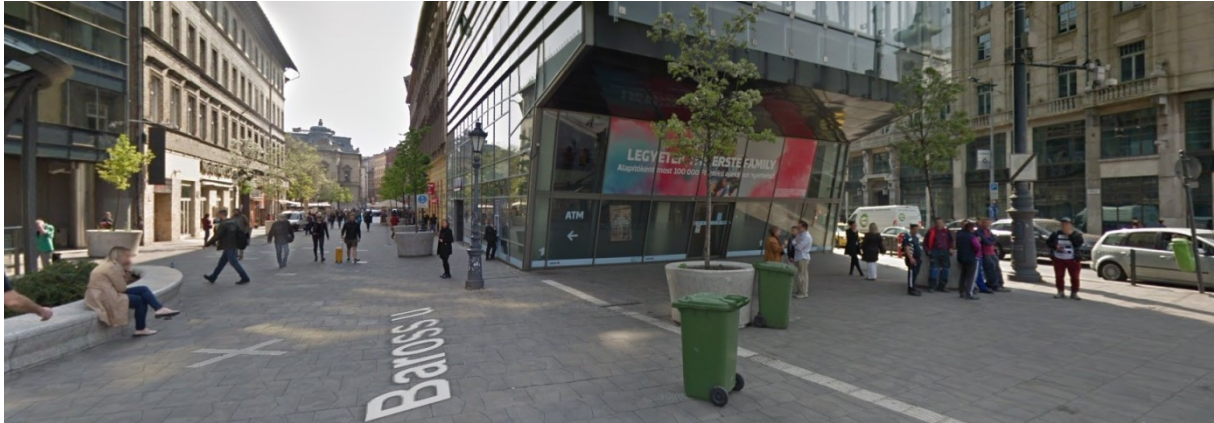
(Forrás: Budapest Főváros VIII. kerület, Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata (JÓKÉSZ) - Alátámasztó munkarész - URBANITÁS Tervező és Tanácsadó Kft. www.urbanitas.hu)

A kerületben határérték felett a közlekedési (vasúti és közúti) zaj van jelen, a kerület főbb útvonalait, a körutakat és a sugárirányú utakat érinti. A vasúti nyomvonal mentén szerencsére lakóterület alig helyezkedik el, konfliktust a Százados negyedben található MÁV lakótelepen okoz a vasúti zajterhelés: ezt zajvédő fal kiépítésével lehet orvosolni a kritikus szakaszon.

Megjegyzés: 2022. évben a zajvédő fal elkészült

A főbb útvonalak esetében csak a lakófunkciót felváltó, zajra kevésbé érzékeny kereskedelmi és irodai funkciók előtérbe kerülésével (azaz a zajérzékeny területek funkcióváltásával) lehet csak megoldást találni a határérték feletti zajra. Ez a spontán átalakulás másfél évtizede zajlik is. A belső városrészekben (Kiskörút, Üllő út, Baross utca, Rákóczi út belső szakasza) csak a dugódíj, a forgalmi sávok csökkentése, a tömegközlekedés és gyalogospreferenciájú fejlesztések, illetve az utcakeresztmetszet újrafelosztása hozhat eredményeket. Ezekben a szakaszokon a lakó, albérleti és a szállodai funkció (Airbnb) továbbra is jelentős mértékben jelen van, a belváros közúti túlterheltsége azonban gátolja az utak humanizálását. A Baross utca torkolati szakaszának és a Kálvin térnek az átalakítása már egy ebbe az irányba tett pozitív lépés.

A lakótömbök belsejének forgalmi zaja forgalomtechnikai eszközökkel (Woonerf-övezetek, egyirányúsítás, vegyesforgalmú utcák és sétáló utcák számának növelése) csillapítható tovább. A Woonerf-övezetben biztosított a gyalogosok és kerékpárosok elsőbbsége a gépjárművekkel szemben, és olyan technikai megoldásokkal csillapítják a forgalmat, mint a járműsáv kanyargóssá tétele jól lehatárolt más használatú területegységekkel ötvözve (mint például zöldfelület, kerékpártároló, kávézóterasz).

A forgalomcsökkentés eredményezi, hogy a városnegyedek nem az autók, hanem az emberek számára vonzóak, az ott lakók nyugalma érdekében csökken az áthaladó gépjármű forgalom, lassul, csillapodik a megmaradó forgalom.

2023 évben az alábbi feladatok valósulnak meg: a járdán való parkolás megszüntetése, a forgalmi sáv szűkítése, a gépjármű forgalmi szűrő bevezetése, a gépjármű forgalmi irányok megváltozása következtében az észak - déli és a kelet - nyugati átmenő forgalom is csökken. Továbbá a kereszteződések között a váltakozó parkolás és forgalmi sáv elhúzása, a fordulóiévek szűkítése segíti a gépjárművek megfelelő, csökkentett sebességének választását. A kerékpárosok számára új, kétirányú útszakaszok létesülnek. A gyalogosbarát kereszteződések számának növelésével, a széles kereszteződésekben gyalogosbarát járdafülek és járdaszigetek megvalósulásával a gyaloglás és a kerékpár használata vonzóbbá válik.

Kerékpársávok kialakítása

A 2019-ben elfogadott stratégiai közlekedési terv (Budapesti Mobilitási Terv) szerint a város úthálózatát fokozatosan alkalmassá kell tenni a gyorsabb, kiszámíthatóbb közösségi közlekedésre, illetve, hogy biztonságos, valós alternatívát kínáljon a kerékpáros közlekedés. A BKK a Fővárosi Önkormányzat által megalkotott és elfogadott Hosszú távú városfejlesztési stratégia (Budapest 2030) és közlekedésfejlesztési stratégia (Budapesti Mobilitási Terv) alapján végzi az integrált kerékpárosbarát fejlesztéseket.

A Budapesti Mobilitási Terv egyik célja, hogy kerékpáros közlekedés aránya 2030-ra elérje a 10%-ot, a gyalogos közlekedésé a 20%-ot az utazások számát tekintve, de nem a közösségi közlekedés igénybevétele helyett, hanem azzal kombinálva. Az aktív mobilitás mind nagyobb arányú térnyerésével csökken a közlekedési eszközök által kibocsátott üvegházhatású gázok mennyisége, a légszennyezés és a zajterhelés javul a budapesti lakosok fizikai aktivitási szintje és testi-lelki egészségi állapota.

Emelkedik a közösségi funkciókat is betöltő utak, közterületek mentén a szolgáltatások, üzletek száma és minősége. Csökken az utakon kialakuló dugók, forgalmi torlódások mértéke, vagyis Budapest vonzóbb és versenyképesebb világváros lesz.

A korábban kitűzött célokkal összhangban a Fővárosi Önkormányzat még 2020. március végén döntött arról, hogy új kerékpársávokat alakít ki Budapesten. A koronavírus-járvány idején a csökkent forgalom miatt – más nagyvárosok példáját követve – ideiglenes

biciklisávokat alakítottak ki a biztonságosabb kerékpáros közlekedés és a közösségi közlekedés zsúfoltsága és egyúttal a fertőzésveszély csökkentése érdekében.

A forgalmi tapasztalatok, a reprezentatív felmérés és a BKK területén elérhető kérdőívre érkezett véleményeknek eleget téve kompromisszumos megoldás született a járványügyi helyzetben kialakított nagykörúti kerékpársávokról:

- a Blaha Lujza tér és a Boráros tér között a gépjármű-kapacitás legkritikusabb szakaszain az irányonkénti 2 gépjárműforgalmi sáv mellett a parkolósáv helyén és néhol a járdán vezet a kerékpársáv;
- a legszűkebb szakaszokon a kerékpársáv a járdán halad.

A világ progresszív nagyvárosaihoz hasonlóan Budapest több más eszköz mellett az aktív és mikromobilitás fejlesztésétől is reméli a város élhetőségének javítását.

A gyaloglásra, kerékpározásra nyitott szemlélet nagy lehetőség, amit még nem használunk ki eléggé. A közlekedési egyenlőség megteremtése elengedhetetlen ahhoz, hogy Budapest élhető és sikeres város legyen. Fontos a gyalogos-kerékpáros útvonalak minőségének, közvetlen elérésének, a közterületek vonzerőjének és a biztonságának javítása.

A rekreációs aktív „utazások” felértékelődésével szükséges a megfelelő helyszínek biztosítása: „egészséges” utcák, zöldfelületekkel övezett utak kiépítése, hogy legalább a közeli kirándulásokra ne autóval induljanak a budapestiek. Nélkülözhetetlen az együttműködés a közösségi közlekedéssel, illetve a közösségi közlekedés mellett a kerékpározás, a gyaloglás, a mikromobilitás nagyobb aránya növelheti egy adott út kapacitását, áteresztőképességét, amely a gépjárműforgalom számára is megoldás, hogy a torlódások csökkenjenek.

(forrás: <https://bkk.hu/utazasi-informaciok/kerekpar-roller-gyaloglas/kerekpar/fejlesztsek/kerekparos-kozlekedes-fejlesztese-budapesten/>)

A kerületben már számos helyen (több negyedben is) az ellenirányú kerékpár közlekedést jelző kerékpárnyomok felfestésre kerültek. A Magdolna negyed forgalomcsillapítását célzó forgalomtechnikai terv alapján is felfestésre fognak kerülni a negyed minden érintett utcájában az ellenirányú kerékpár közlekedést jelző kerékpárnyomok.

Stratégiai zajtérképek

Az alábbiakban a stratégiai zajtérképeket mutatjuk be.
(forrás: <http://zajterkepek.hu/index.html>)

Józsefváros zajtérképei részhez módszertani útmutató:

A stratégiai zajtérkép nem csak egyszerűen egy térkép, hanem egy olyan információs adatbázis, amelyet nem mérések alapján, hanem a közúti, a vasúti, és a légi közlekedés, valamint az IPPC üzemek zajkibocsátását meghatározó paraméterek figyelembevételével, modellszámítással állítanak elő. Részleteiben nem tartalmaznak minden utcát, területet, ezért nem lokális, rövid idejű problémákra, hanem a nagy területet érintő, hosszabb időtávra jellemző zajterhelésekre koncentrálnak. A zajmutatók éves átlagértéket reprezentálnak.

A stratégiai zajtérképek a kötelezettséget előíró uniós irányelv, az - Európai Parlament és a Tanács 2002/49/EK irányelve a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről - szerint csak a fent említett zajforrás-típusokra készülnek el, így az egyéb, speciális helyi zajproblémák – szórakozóhelyek, szabadidős- és sportlétesítmények, fesztiválok, koncerthelyszínek – zajszenyezésének bemutatása és problémájának kezelése a stratégiai zajtérképezésnek nem célja és feladata.

A stratégiai zajtérképezés során a zajterheltség meghatározását a terepszint feletti 4 méteres magasságban, és nem a tényleges védettségi igényhez igazodva végzik el. Mivel ezek a térképen jelenített értékek meghatározott eljárással előállított számított értékek, nemcsak a tényleges helyzet, hanem tervezett jövőbeli szituációk leképezésére is szolgál.

A nappali zajterhelés térképén az Lden egy olyan „átlagos” zajsztint, ami egy nap teljes 24 órájának jellemzésére szolgál.

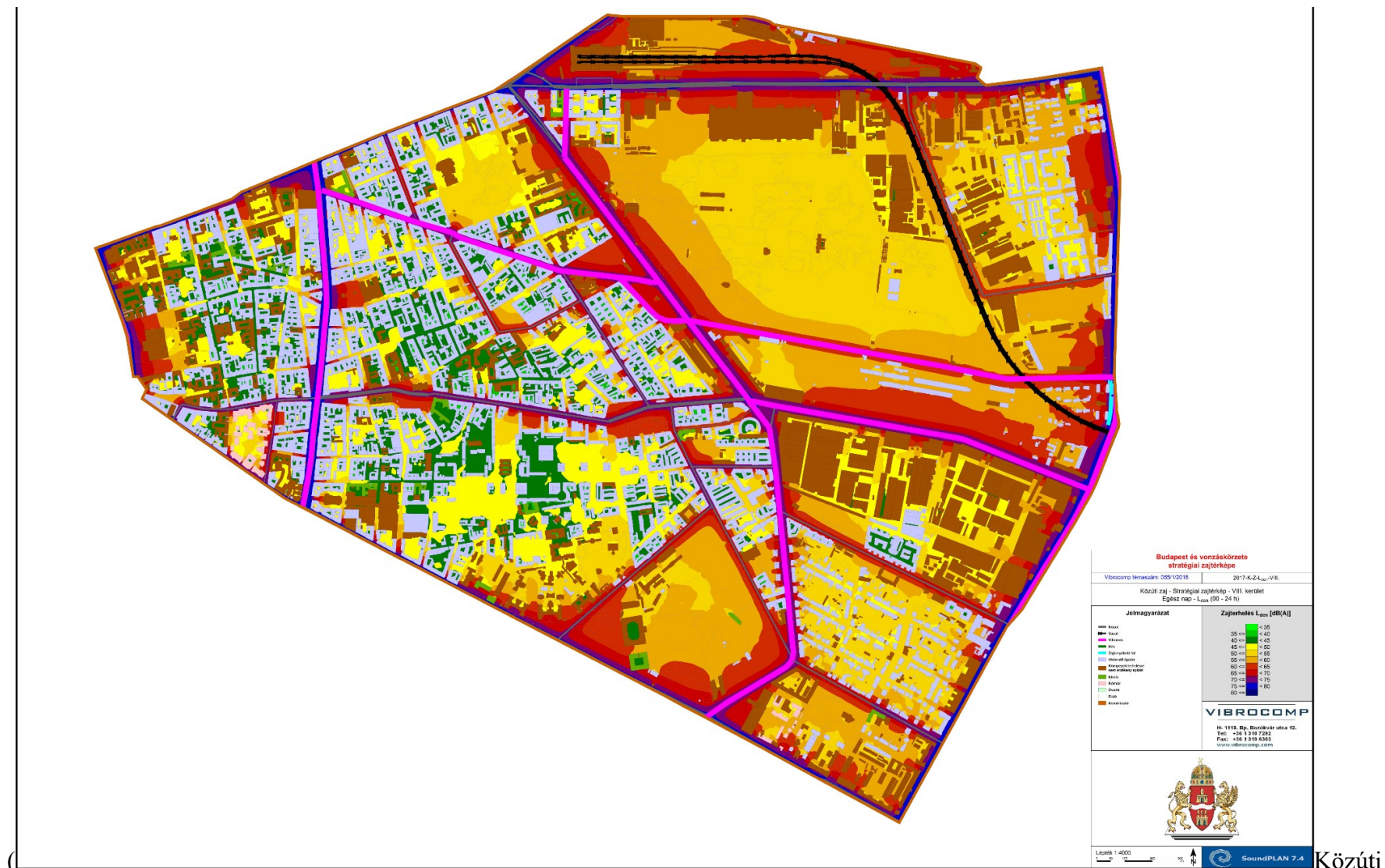
A zajterhelési térképek a következők.

Közúti és vasúti közlekedési zajforrásokra vonatkozó zajterhelési- és konfliktustérképek*, meghatározott és alkalmazott zajjellemzők Lden és Léjjel.

*A „konfliktus” értelmezése: küszöbérték feletti, nem kívánatos terheléssel érintett terület (0-5 dB, 5-10 dB és 10 dB feletti túllépést megjelenítve).

A konfliktustérkép a zajterhelési térkép és a stratégiai küszöbértékek összehasonlításával készül, és a zaj megítélési szintje, valamint a zajforrásra vonatkozó küszöbértékek különbségét, a túllépést ábrázolja Lden-re és Léjjel-re.

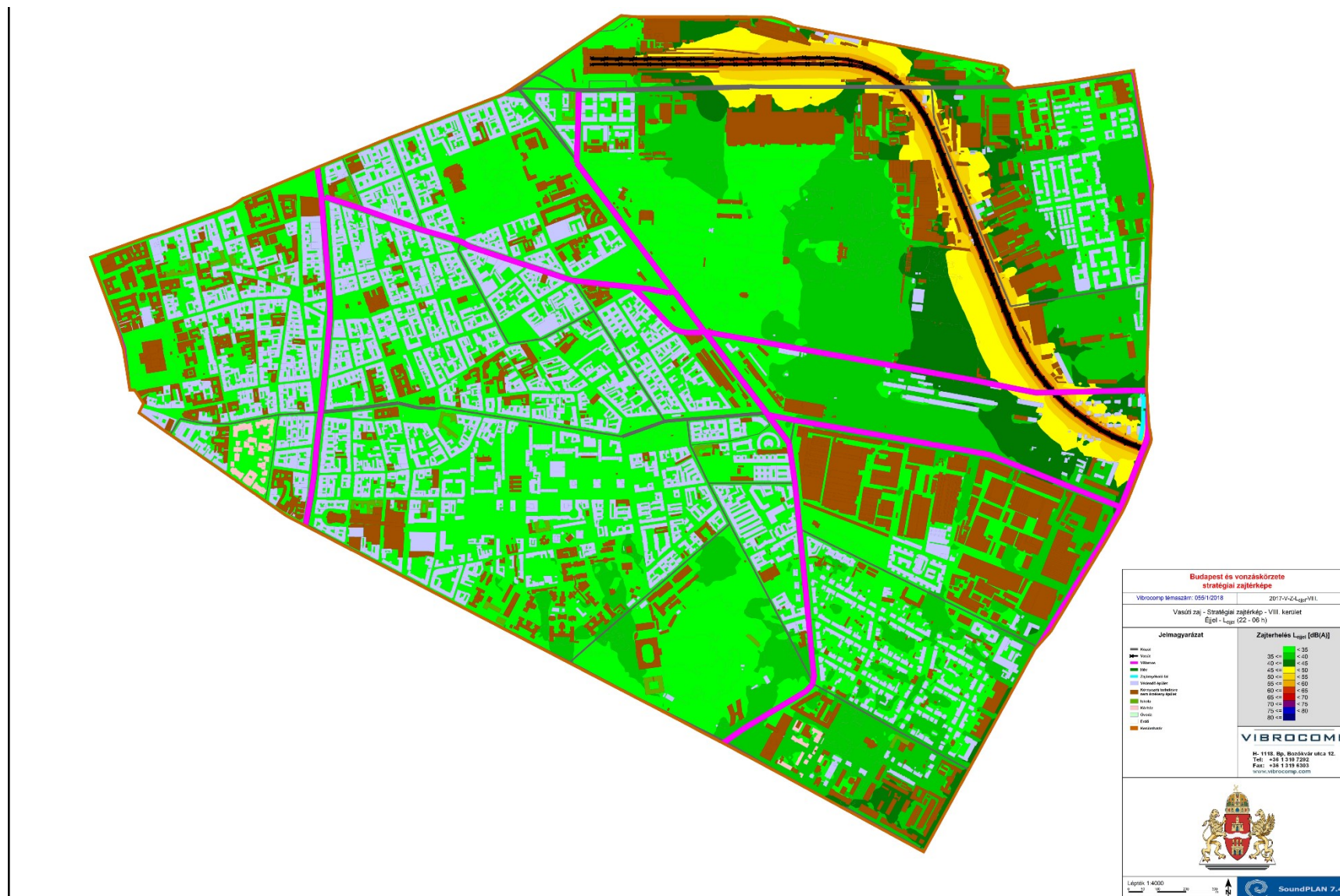
A stratégiai küszöbértékek, a területi besorolástól függetlenül, közlekedési zajforrások esetén Lden= 63 dB, Léjjel = 55 dB, ipari zajforrások esetén Lden= 46 dB, Léjjel = 40 dB.

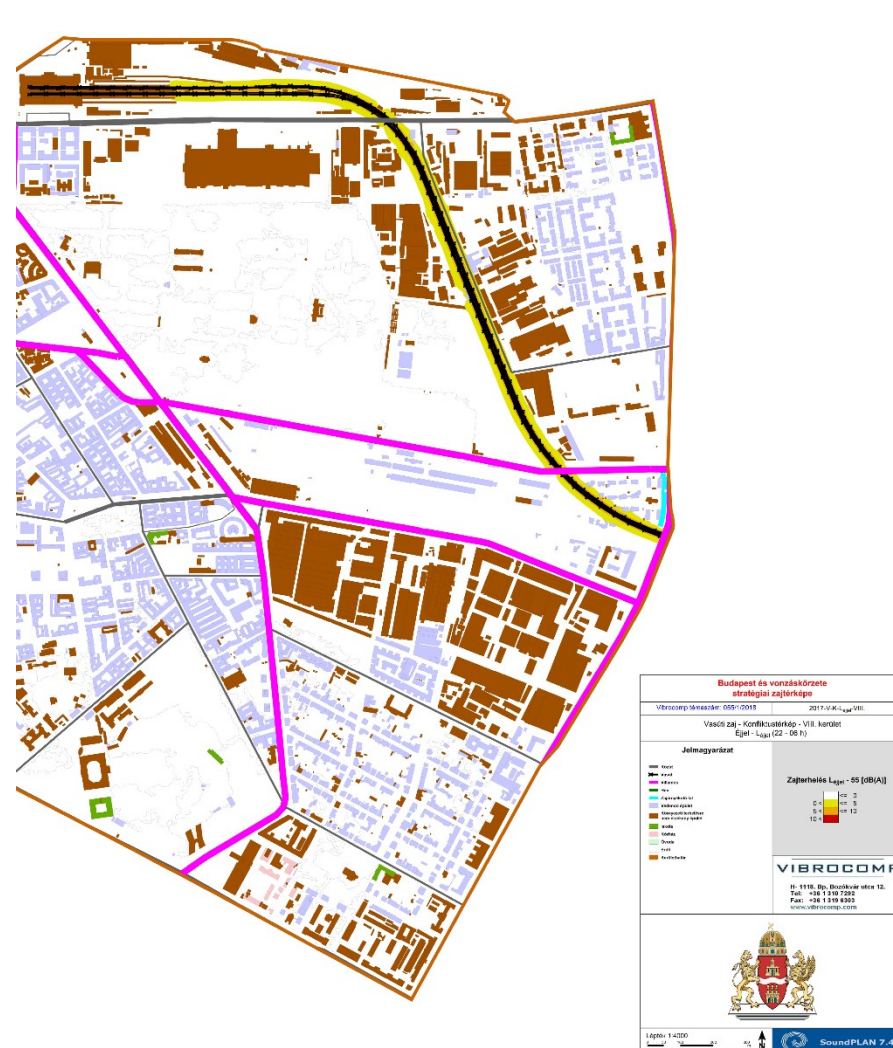
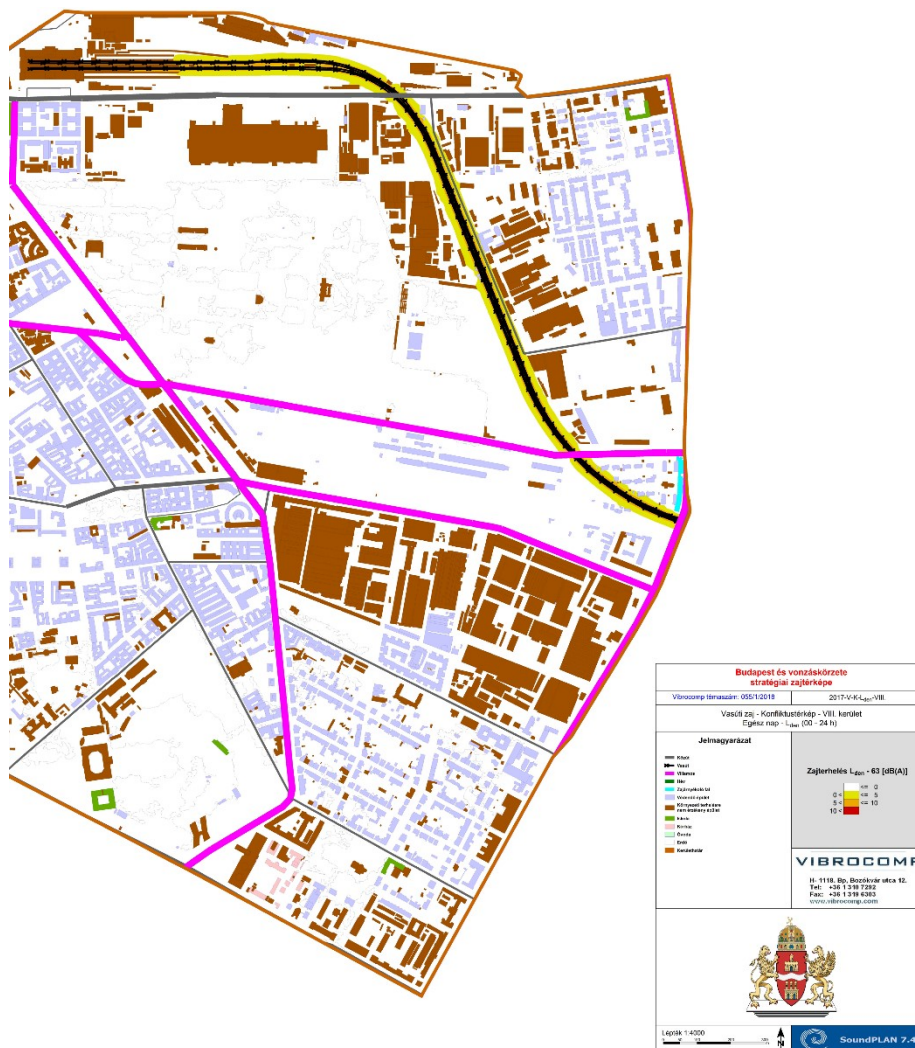
Közlekedés nappal (2017)

Vasúti közlekedés nappal

Vasúti közlekedés éjjel

Vasúti konfliktus térkép egész nap és éjjel

Zajvédelmi jogszabályi környezet

A zajvédelemmel kapcsolatban a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a legfontosabb jogszabály. Például a 9. § a zaj- és rezgésterhelési követelmények teljesülésével, a 10. § a környezeti zajkibocsátási határérték megállapításával kapcsolatos előírásokat tartalmazza. A 17. § tartalmazza, hogy a zajkibocsátási határérték túllépése esetén a zajforrás üzemeltetőjét intézkedési terv benyújtására kell kötelezni. A 26. § a környezetvédelmi zajbírsággal kapcsolatban tartalmaz előírásokat.

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a zaj és rezgésvédelem helyi szabályozásáról szóló 28/2003. (V. 14.) sz. rendelete (továbbiakban: Józsefvárosi zajrendelet) érvényes a kerületben.

Magasabb szintű jogszabályként a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet van hatályban.

Zajhatárértékekkel kapcsolatos jogszabály részlete

Az üzemi és szabadidős tevékenységekből eredő környezeti zajterhelés határértékei a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelet 1. számú melléklete szerint:

	A	B	C
1	zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az LAM megítélési szintre (dB) nappal 06–22 óra	Határérték (L_{TH}) az LAM megítélési szintre (dB) éjjel 22–06 óra
2	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
3	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
4	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	55	45
5	Gazdasági terület	60	50

Az LAM megítélési szintet a zajkibocsátási határérték megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló miniszteri rendeletben a zajforrás mérésére meghatározott módszerben megadottak szerint kell értelmezni.

A legfontosabb probléma a közlekedési eredetű zajpanaszok növekedése. Ennek kivizsgálása nem jegyzői hatáskör, a Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi, és Hulladékgazdálkodási Főosztály (1016 Budapest, Mészáros u. 58/b) a hatósági jogkör gyakorlója. Amennyiben zajvédelmi intézkedések kivitelezésére (passzív zajvédelem, zajvédő fal építés stb.) kerül sor, úgy az az útkezelő feladata. Mivel a főútvonalak mellől érkezik a panaszok zöme, ezért az intézkedésre kötelezett szinte mindig a Fővárosi Önkormányzat, illetve a Fővárosi Közterület Fenntartó Zrt.

A lakóterület közlekedésből eredő zajterhelésének határértéke a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EÜM együttes rendelet 3. számú melléklete szerint:

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM}^{kő}$ megítélési szintre* (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti pályaudvartól, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől*** származó zajra	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Megjegyzés:

* Értelmezése a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet 6. számú melléklet 1.1 pontja és 9. számú melléklet 1.1. pontja szerint.

** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb, légcsavaros repülőgépek, illetve 2,73 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb helikopterek közlekednek.

*** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb, légcsavaros repülőgépek, 2,73 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb helikopterek, valamint sugárhajtású légi járművek közlekednek.

3.8.2. A kerület jelenlegi zajhelyzetének értékelése

Közúti közlekedés

A kerületben meghatározó zajforrás a közúti közlekedés, elsősorban a Rákóczi út, Üllői út, Múzeum körút, József körút, Hungária körút, Könyves Kálmán körút átmenő forgalma.

A közutak tekintetében megfigyelhető, hogy az M0 autópályát felújításakor Budapest belső úthálózatán forgalmi növekedés jelentkezik. Józsefvárost részben érinti, mivel a Könyves Kálmán körút, Hungária körút, Üllői út alternatív útvonalat kínál ebben az esetben.

Az M3 metróvonal felújítása idején a metrópótló autóbusszjáratok az Üllői út, Múzeum körút útvonalát érintették, buszsávok kialakításával biztosították a zavartalan közösségi közlekedést. Új BKK járatok is létesültek, a 72M trolibusz a Baross utca, Múzeum körút útvonalon, a 2M villamos a Fiumei úton kedvező hatást váltott ki, mivel a járatsűrűség megnőtt, az utazásban résztvevők kényelmesebben tudták utazási céljukat elérni.

A kerületben lévő kötött pályás eszközök zaja a következő sorrendben jelent zajterhelést:

1. M2 metrószerelvények esetében a régi orosz típusú szerelvények megszokott elhaladási zaj- és rezgés hatása megváltozott az új, Alstom típusú szerelvények rendszerbe állításakor. Lakossági panaszok jelentkeztek a Rákóczi úti lakóépületekből. Az elvégzett zaj- és rezgésvizsgálatok határértéken belüli eredményt mutattak.
2. József körúton 4-es 6-os villamos. A vágányfelújításokat követően a lakossági panaszok mennyisége lecsökkent.
3. Fiumei úton 2-es villamos. A villamospálya a lakóépületektől távol húzódik, panasz alig van.
4. MÁV vasútvonal esetében a Százados negyedben található MÁV lakótelepen a vágányok mentén a zajvédő fal 2022 évben elkészült.

A VIII. kerület területén a jelentős zajproblémát okozó üzemek száma alacsony, ennek megfelelően az érintett lakosok száma is viszonylag csekély. Üzemi zajforrások a teljesség igénye nélkül: MÁV Zrt. Keleti Pályaudvar, Metal Art Zrt. Üllői út 102., Ganz Gépgyár Holding Zrt. Kőbányai út 21. Ezen kívül autójavító, gumiszerelő műhelyek, pékségek, hulladékgyűjtő telephelyek működnek a kerületben. Az üzemi létesítmények működésétől származó zajterhelés határérték túllépése nem jellemző a kerületre, az esetleges zajpanasz bejelentéseket a hatáskörrel rendelkező hatóság határérték megállapítással, zajcsökkentő intézkedések előírásával oldják meg.

A lakóépületek építkezéseivel együtt járó zajjal kapcsolatban gyakori a lakossági panasz, a Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Polgármesteri Hivatal (a továbbiakban: Polgármesteri Hivatal) eljárása során a panaszok megszűnnek, a problémát orvosolják.

A nyári időszakban speciális zajforrásként jelentkezik a szórakoztató létesítményekből származó zajterhelés. A szórakozás, vendéglátás, mint szabadidős zajforrás nyitvatartási idejét a helyi kereskedelmi és zajvédelmi rendelet szabályozza. Józsefvárosban jelenleg éjfélig lehetnek nyitva a bejelentés köteles vendéglátó létesítmények. Éjfél után a nyitva-tartás szigorú feltételekhez kötött, többek között a hatásterületen lévő társasházak közgyűlésen hozott bejegyző határozata szükséges. Ezen túlmenően kötelező a beszabályozott hangerő-korlátozó berendezés használata.

3.9. Települési hulladék-gazdálkodás

Az életszínvonal emelkedésével, a fogyasztói típusú társadalom térnyerésével fokozatosan nő a szilárd és folyékony hulladékok mennyisége. Általánosságban a hulladékok, közöttük a települési szilárd és folyékony hulladékok jelentik a környezet számára az egyik legjelentősebb terhelést.

Ezért mind országos, mind regionális, mind pedig önkormányzati szinten is meg kell oldani a hulladékgyűjtést és kezelést, valamint komoly lépéseket kell tenni a hulladékok csökkentése irányában.

A települési hulladékkezelés közszolgáltatásban történő végzése során a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény V. fejezet, illetve a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet előírásait kell figyelembe venni. A települési hulladékok szállítását érvényes hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedéllyel rendelkező szervezettel kell végeztetni a közszolgáltatás keretében.

Nagy problémát jelent az illegális hulladék lerakók léte és felszámolása. A kerület minden évben - önkormányzati, lakossági segítséggel - nagy erőfeszítéseket tesz ezek megszüntetése érdekében.

A természetkárosítás és az ezzel járó jelentős anyagi ráfordítások elkerülése nagyon fontos feladat a kerületben. Ezért a megelőzésre is nagy súlyt kell fektetni. A környezettudatosság, a környezeti nevelés erősítése és a társadalmi részvétel növelése, valamint a hulladékbegyűjtés, kezelés javítása, bővítése jelentősen csökkentheti az illegális hulladék lerakások számát, mennyiségét.

Józsefváros területén az Önkormányzat hatáskörébe tartozó köztéri hulladék mennyisége havi 500-600 m³.

Ebből az elhagyott, illegálisan lerakott hulladék mennyisége, amelyet 2022-ben az Önkormányzat saját költségén szállíttatott el, havonta kb. 130-150 m³.

Az FKF Zrt. szerevezésében megvalósult, lomtalanításkor összegyűjtött hulladék mennyisége:

2021-ben – 1.359,54 tonna

2022-ben – 1.342,68 tonna

Forrás: <https://www.fkf.hu/>

A hulladékkezelés a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos hatósági feladatokat az Önkormányzat jegyzője és az illetékes környezetvédelmi hatóság, amely jelenleg a Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya, látja el az érintett szakhatóságok bevonásával.

A veszélyes hulladékok gyűjtése, szállítása és kezelése a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. előírásainak megfelelően történik. A települési szilárd és a települési folyékony hulladékok gyűjtése, szállítása, kezelése és ártalmatlanítása vagy hasznosítása a 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet szerint történik.

A kerületben a települési hulladék szállítás teljes körűnek tekinthető. A keletkező települési szilárd hulladékok többnyire lerakásra vagy égetésre kerülnek (Fővárosi Hulladékhasznosító Mű). A hasznosítható hulladék frakciók (papír, műanyag, fém) szelektíven kerülnek gyűjtésre.

A szelektív hulladékgyűjtési közszolgáltatás miatt egyre kevesebb az igény a korábbi hulladék gyűjtő szigetre. Ezekon általában megjelenik az oda nem való hulladék, amelynek nagy része

nem a gyűjtőszigeten gyűjtött hulladékfajta, illetve a nagy mennyiség okán ez rendezetlenül kerül elhelyezésre.

Az üveg-hulladék gyűjtésére szolgáló gyűjtőpontok továbbra is megmaradnak (jelenleg 8 db működik), tekintettel arra, hogy a házhoz menő szelektív gyűjtés erre a hulladék fajtára nem terjed ki, de a lakosság részéről van igény a hulladék leadására.

A kerület oktatási, egészségügyi intézményeiben, valamint a kerületi önkormányzat épületében az FKF Zrt. elhelyezett szárazelemgyűjtésre alkalmas tartályokat. Ezek ürítését heti gyakorisággal végzik.

A hulladékgyűjtéssel kapcsolatos lakossági tájékoztatás, szemléletformálás és a korszerű hulladékgazdálkodási ismeretek továbbítása, illetve a hulladékhasznosítás arányának növelése, a szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése az FKF Zrt.-vel és a Fővárosi Önkormányzattal közösen történik. Az üzletek, kereskedelmi egységek hulladékszállítási közszolgáltatás igénybevételére kötelezettek.

Az FKF Zrt. 2013 márciusában kezdte meg Budapesten a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtő rendszer kiépítését. A rendszer 100%-ban kiépült, jelenleg minden józsefvárosi háztartás rendelkezik papír-, műanyag- és fémgyűjtő kukákkal. A cél az, hogy a kommunális hulladék hasznosítható részei kerüljenek a szelektív hulladék gyűjtőkbe, majd onnan a hasznosító cégekhez. Ezzel csökkentve a lerakókba szállított hulladék mennyiségét. Az újra nem hasznosítható kommunális hulladék a Fővárosi Hulladékhasznosító Műbe (HUHA) termikus hasznosításra és/vagy a Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központba kezelésre, lerakásra kerül.

2023. július 1-étől a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. felelős az egész országban a lakossági és ipari hulladékkezelésért. A Hivatal munkatársai a kerületet érintő változások és teendők egyeztetése miatt felvette a kapcsolatot a MOHU-val, a további sikeres együttműködés érdekében.

3.9.1. Lomtalanítás

Az FKF Zrt. évente egyszer ingyenes lomtalanítást szervez. Külön megrendelés esetén az FKF Zrt. soron kívüli lomtalanítást végez díj ellenében.

A közszolgáltatáson belül szervezeten történik a háztartásokban keletkező lomok elszállítása. A FKF Zrt. a legfontosabb információkról levélben, hírlevélben és társasházak esetében plakátokon is tájékoztatja a lakosságot.

A lomtalanítás idején a háztartásokban keletkező nagydarabos hulladékok helyezhetők ki, melyek méretüknél fogva a hulladékgyűjtő edényben nem férnek el. Például bútorok, egyéb papír, műanyag, fa, fém berendezési tárgyak, szőnyegek, linóleum stb.

A háztartásokban keletkező, szakszerű ártalmatlanítást igénylő hulladékok átvételére az FKF Zrt. minden körzetben az elszállítás napján ideiglenes gyűjtőpontot üzemeltet.

3.9.2. Szelektív hulladékgyűjtés

A hulladékok minél nagyobb arányú újra hasznosítására a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai teremtenek lehetőséget a kerületben:

- a házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtő rendszer (papír, műanyag és fémhulladékok rendszeres gyűjtése);

- 2022-ben 6 db szelektív hulladékgyűjtő sziget és 8 db üveggyűjtő pont működött a kerületben.
- hulladékgyűjtő udvar a VIII. kerület Sárkány utca 5. szám alatt érhető el;
- a közszolgáltatás körébe tartozik évente egy alkalommal az ingyenes lomtalanítás;
- a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok leadása a közszolgáltató részére a hulladékudvarokon,
- a közterületen elhullott állatok tetemeinek gyűjtése és ártalmatlanítása az ATEV Fehérjefeldolgozó Zrt.-vel együttműködve történik.
- a folyékony hulladékok (szennyvizek) ártalmatlanítása, hasznosítása a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. feladata.

Házhoz menő gyűjtés

Az Önkormányzat területének egészén megvalósult a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés. A lakótelepi-, belvárosi, illetve egyéb társasházak övezetekben 240 literes „kukák” elhelyezése valósult meg. A gyűjtőket az FKF Zrt. hetente üríti.

A házhoz menő gyűjtés jelentősen megkönnyíti a lakosok életét. A kerület egészében csak az ingatlanon belüli szemétdobóig vagy kukáig kell elmenni a szelektív hulladékkal.

A helyben történő szelektív hulladékgyűjtés rendszere jelenleg is folyamatosan bővül. Nagy igény mutatkozik rá, mivel a közterületen működő szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma a negatív kísérőjelenségek miatt csökkent, illetve a kommunális hulladéktól elkülönítve, szelektíven gyűjtött hasznosítható hulladék mennyisége csökkentheti a települési hulladék szállítás díját.

3.9.3. Komposztálás

A kerület elhelyezkedése, belvárosi jellege miatt az Önkormányzat által szervezett önálló komposztáló telep létrehozására nincs lehetőség (törvényi feltételek hiánya miatt sem). A kerületben keletkezett zöldhulladékot a közterületekről és az önkormányzati tulajdonú ingatlanokról komposztüzembe szállítatja a kerület. A magánterületeken keletkező zöld hulladék kezelésére a tulajdonosoknak lehetősége van komposztládát igényelni. Józsefvárosban az FKF hetente egyszer két negyedből (Százados-negyed, Tisztviselőtelep) elszállítja azt a kerti zöldhulladékot, amelyet az FKF logójával ellátott KERTI ZÖLDHULLADÉKGYŪJTŐ-ZSÁK feliratú, biológiailag lebomló hulladékgyűjtő zsákokban készítenek ki (megadott helyszíneken ez a zsák díj ellenében beszerezhető). (forrás: <https://www.fkf.hu/kerti-zoldhulladek-gyujtes>; Józsefvárosi Gazdálkodási Központ Zrt., Városüzemeltetési Igazgatóság)

Lakossági komposztláda pályázat:

A Képviselő-testület 311/2020. (VII. 16.) számú határozata alapján pályázatot írt ki Budapest Főváros VIII. kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező természetes személyek, valamint Józsefváros közigazgatási területén lévő társasházak és lakásfenntartó szövetkezeti házak hulladékkezelésének támogatására, mely pályázat keretében komposztládát igényelhetnek saját tevékenységből származó biohulladék (konyhai nyers növényi hulladék) komposztálása. A pályázat határideje a Képviselő-testület 671/2021. (XII. 16.) számú határozatával meghosszabbításra került.

A programban 2021 óta összesen 63 db komposztláda került kiosztásra a nyertes pályázók között 2023. decemberéig.

Közösségi komposztálás:

Józsefvárosi közterületen a Teleki László téren és a Losonci téren van mód közösségi komposztálásra nagyobb méretű zöldhulladékgyűjtő ládákban, ezeket bárki használhatja a zöldhulladéka elhelyezésére az előírt szabályok betartásával (melyek jelezve vannak a gyűjtőhelyeken).

A kerületben több közösségi kertekben is foglalkoznak komposztálással (lásd a 3.7.8. Közösségi kertek című fejezetben).

Intézményi komposztláda pályázat:

Az Önkormányzat 2021. november 18-án pályázatot írt ki a Józsefvárosban működő közoktatási, köznevelési intézmények és bölcsődék számára komposztládák igénylésére. A pályázati felhívásra 6 bölcsödéből, 5 tagóvodából és 1 iskolából összesen 23 komposztládára érkezett érvényes pályázat, mely ládákat azóta az intézmények megkapták és használják.

3.9.4. Hulladékudvarok

A hulladék környezetkímélő és hatékony gyűjtésére a közszolgáltató által üzemeltetett hulladékgyűjtő udvar működik. Az udvar azokban az esetekben nyújt megoldást, amikor olyan hulladék keletkezik, melyet sem a települési hulladék közé, sem a gyűjtőszigetekre nem lehet elhelyezni. Józsefváros területén jelenleg egy hulladék udvar üzemel.

A hulladékudvarok zárt és őrzött területek, ahol a háztartásokban alkalmasszerűen keletkező, hulladékfajtákat lehet leadni. A hulladékot zárható konténerekben tárolják, egészen annak elszállításáig. Ezek az udvarok tehát kiváltanak a szigeteket és helyet adnának a kulturáltabb, ellenőrzöttebb formában történő szelektív hulladékgyűjtésnek.

Cím: VIII. kerület Sárkány utca 5.

Leadható hulladékok

- Műanyag csomagolási hulladék
PET palackok, műanyag flakonok, nejlón fóliák
- Fém csomagolási hulladék
konzerves, sörös, üdítő
fémdobozok
- Papír (vegyes)
minden háztartásban előforduló
tisztá papír
- Italos karton (tetrapak)
tejes, gyümölcsleves italcsomagoló
karton dobozok
- Színes csomagolási üveg
(palackok)
boros- pezsgős, egyéb italos
öblösüvegek
- Fehér csomagolási üveg (palackok)
italos, befőttés, savanyúságos
öblösüvegek
- Hungarocell (kizárólag teljesen
tisztá, fehér csomagolási
hungarocell)
műszaki cikkek védőcsomagolása
- Elemek, hordozható
kisakkumulátorok
szárzelemek és mindenféle
kisakkumulátor cellák
- Gépjárműindító akkumulátor
savas indítóakkumulátorok
- Elektronikai hulladék
számítógép, televízió, monitor,
mobiltelefon stb.
- Elektromos hulladék
hűtőszekrény, mosógép, porszívó,
barkácsológép, kerti gép stb.
- Fénycső, világítótest, izzó
minden világítótest
- Fáradt olaj és göngyölege
gépkocsi fáradt olaja és annak
használt flakonja
- Étolaj és göngyölege
konyhai használt olaj és annak
flakonja
- Napelemek:
kizárólag lakossági mennyiségben
(2-3 tábla)

3.9.5. Hulladékgyűjtő szigetek

A XXI. század környezetvédelmi kihívásainak egyike a hulladékok kezelése, lehetőség szerint szelektíven. Ez azt jelenti, hogy anyagfajta szerint elkülönítve gyűjtik a hulladékot a háztartások, a vállalkozások és az intézmények egyaránt.

A szelektív gyűjtés csak akkor lehet sikeres, ha már a lakásokban megkezdődik, s a háztartások maguk is ügyelnek a megfelelő csoportosításra. Ennek érdekében tanácsos a már megvásárolt élelmiszerek és fogyasztási cikkek csomagolóanyagát – legyen az papír, műanyag, üveg, fém – a termékek elfogyasztását követően már otthonunkban anyaguk szerint különválasztva tárolni. Ezt követően pedig hasonló kategorizáláshoz igazodva a szelektív hulladékgyűjtő szigetek megfelelő edényeiben, illetve a társasházaknál található szelektív gyűjtésre kijelölt megfelelő gyűjtőedényben kell elhelyezni a hulladékot. Zsákos gyűjtés esetén a tiszta csomagolóanyagok megkülönböztetett zsákba kerülnek. Az alapvető kategóriák: műanyag, papír, fehér üveg, színes üveg, fém (a műanyag és fém már együtt gyűjthető).

A lakosság számára szigetenként kettő, illetve négy hulladékgyűjtő edény (papír műanyag, fehér üveg, színes üveg) áll rendelkezésre. A szigetek elhelyezkedésénél a Fővárosi Közterület-fenntartó az Önkormányzattal együtt figyelembe veszi a lakosság észrevételeit, javaslatait.

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés egyre nagyobb arányú lakossági használatával csökkenthető a kerületi szigetek száma, illetve a szigetekon gyűjthető hulladék nemek. Középtávú feladatként javasolt a megmaradó szigeteknél mindössze kétféle hulladékgyűjtő konténer (színes- és „fehér” üveg) kihelyezése, illetve, ahol a lakossági igény továbbra is magas, ott célszerű megtartani a négyféle hulladékgyűjtő konténert.

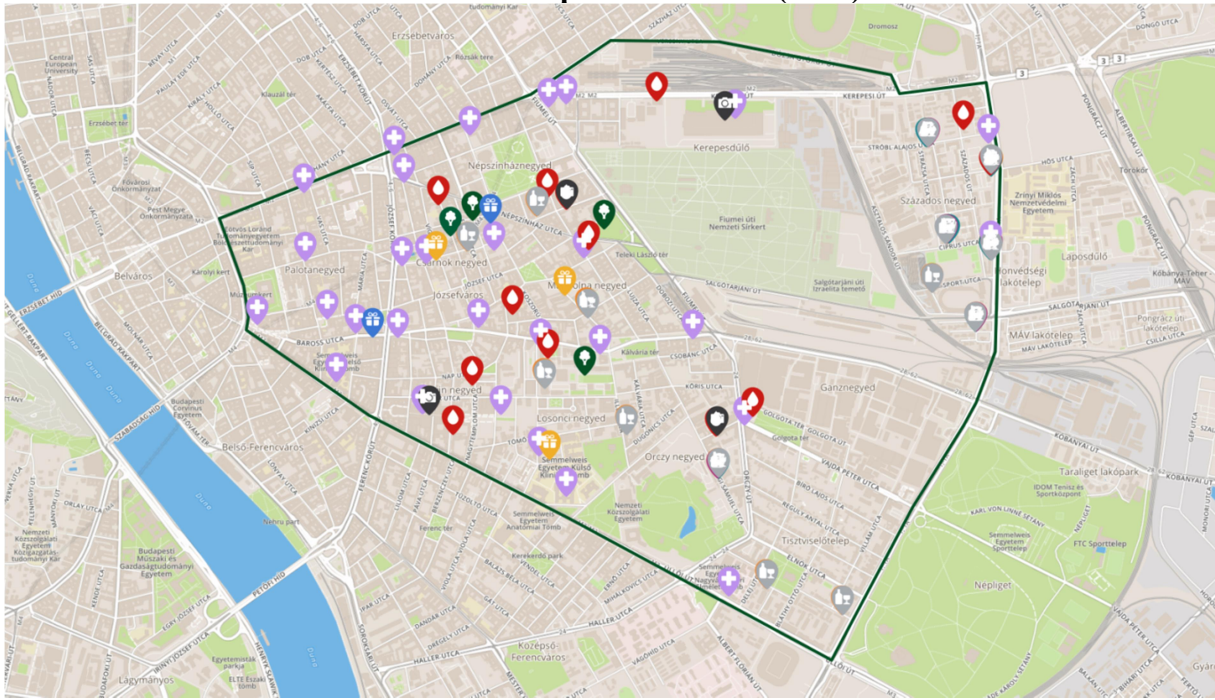
2023-ban 6 szelektív hulladékgyűjtő sziget és 8 db üvegyűjtő pont működött a kerületben.

Gyűjtősziget	
1	Ciprus u. 8.
2	Diószegi Sámuel utca (iskolával szemben)
3	Hungária krt. 12-14. előtt
4	Hős utca 9-11. (Penny Market parkolóval szemben)
5	Lokomotív utca - Tbiliszi (volt Vagon) tér (a templom mögött)
6	Stróbl Alajos utca 7. - Strázsa utca, sarok (üvegyűjtő edények nincsenek)
Gyűjtősziget – üveg	
7	Vay Ádám utca - Alföldi utca
8	Práter utca -Szigony utca sarok SPAR előtt
9	Dankó utca 23. - Magdolna utca sarok
10	Illés utca 32-vel szemben
11	Törökbecse utcában, sport utcában
12	Győrffy István utca 24-gyel szemben
13	Déry Miksa utca 19 előtt
14	Rezső tér 16-tal szemben

(forrás: <https://www.fkf.hu/fovarosban-uzemelo-szelektiv-gyujtoszigetek-listaja>)

A kerület tudatos hulladékgazdálkodásának működése érdekében a kerület „hulladékgyűjtő” térképe elkészült, mely a különböző típusú hulladékok (szelektív, komposzt, elektronikus, veszélyes) leadási helyszíneit jelöli.

Szelektív térkép – Józsefváros (2023)

Elérhető: <https://jozsefváros.hu/otthon/hirdetotabla/terkep/2023/07/szelektiv-terkep-2/>

3.9.6. Illegális hulladéklerakás

Az illegális hulladéklerakás szempontjából problémát a kerületben lévő beépítetlen ingatlanok jelenthetnek. Az elmúlt időszakban számos esetben ezek a problémák megszűntek, felszámolásra kerültek elsősorban a nagymértékű beépítések következtében, vagy az ingatlanok egyéb hasznosíthatóságának biztosítása okán. Az adott területek tisztántartása a vonatkozó hulladékgazdálkodási jogszabályok értelmében az ingatlan tulajdonosának feladata.

Józsefváros közterületein is meg-megjelenik az illegálisan lerakott hulladék. Általában egy-egy helyi lakásátépítés, felújítás környékén vagy a hulladékgyűjtő szigetek közelében jelenik meg elsősorban bontási-építési hulladék, lom. A lerakások felderítésében a kerületben működő közterület-felügyelet játszik fontos szerepet, de a civil szervezetek, a lakosság és a helyi képviselők bejelentéseire is célszerű támaszkodni.

3.10. Köztisztaság

A köztisztaság helyzete – ami általában egy települési önkormányzat feladatellátásának eredménye – a közterületek tisztasági, rendezettségi állapotát jelenti. Az Önkormányzat egyik legfontosabb feladata a köztisztaság helyzetének javítása.

A köztisztasági feladatokat a Fővárosi Önkormányzat és az Önkormányzat területi illetékesség szerint megosztva látja el.

A fővárosi köztisztasági feladatellátás

A fővárosi tulajdonú és kezelésű útvonalakon a köztisztasági feladatokat BKM Nonprofit Zrt. FKF Köztisztasági Divíziója végzi. A feladataik közé tartozik szilárd burkolatú úthálózatának, közjárdáinak, közlépcsőinek rendszeres takarítása, téli-nyári, kézi-gépi takarítása. A főbb feladataik:

- Gépi úttisztítás: a szilárd burkolatú utak, terek és egyéb, megrendelői igény szerinti felületek gépi seprését, locsolását, mosását foglalja magában.
- Kézi úttisztítás: a közutak, kijelölt közjárdák és közlépcsők, meghatározott aluljárók kézi erővel történő tisztítása, a hulladékgyűjtő kosarak ürítése, az összesepert hulladék elszállítása vagy elhelyezése az utcákon erre a célra szolgáló gyűjtőtartályokba
- Aluljáró takarítás: kézi és gépi erővel végzik az FKF kezelésében lévő gyalogos aluljárók járófelületeinek (padozat, lépcső) valamint a burkolt oldalfalak vizes technológiájú és környezetkímélő vegyszeres takarítását.
- Kezelésünkbe tartozó utcai hulladékgyűjtők rendszeres ürítése, az új hulladékgyűjtő edények kihelyezése, a meghibásodottak javítása, illetve szükség szerinti cseréje, továbbá rendszeres, jogszabályban előírt gyakoriságú fertőtlenítő mosása.
- Az elhagyott hulladékok hatáskörfüggő kezelése, megrendelés esetén elszállítása.
- A fővárosi tulajdonú és kezelésű útvonalakon, építményeken és műtárgyakon az engedély nélkül elhelyezett plakátok és falfirkák eltávolítása.
(forrás: <https://www.fkf.hu/koztisztasag-kozuttisztitas>)

A kerületi köztisztasági feladatellátás

A rendszeresen tisztított közterületek nagysága:

- 345.685 m², összesen 145 út és a hozzá tartozó járda,
- 134.897 m² tér, park, köz.

Az Önkormányzat által végeztetett főbb településtisztasági tevékenységek a következők: a kerületi tulajdonú és kezelésű közterületek (terek, parkok, utak és járdák stb.) karbantartása, köztisztasági szempontú fenntartása, a közterületeken illegálisan elhelyezett hulladék összegyűjtése, elszállítása az erre a célra kijelölt telephelyre, valamint a közterületeken kihelyezett hulladékgyűjtő és kutyapiszok gyűjtő edények rendszeres ürítése.

Az Önkormányzat a kerület köztisztasági feladatainak fenntartását végzők hétköznapi rendszerességgel 06.00-tól 14.00-ig, illetve 12.00-tól 20.00-ig tartó napszakokban dolgoznak.

A takarítási tevékenységeink vonatkozásában, a közterületekről beszállított hulladék mennyisége havonta 500 – 600 m³ között ingadozik, aminek a közel ¼ részét a közterületekre illegálisan kirakott szemét és hulladék (bútorok, sít, papír stb.) mennyisége teszi ki. A közterületekről begyűjtött kommunális és egyéb hulladék elszállítását a BKM Nonprofit Zrt. szerződött partnerük útján hajtják végre.

A kézi munkaerő kapacitáson túl, a hatékonyságunk növelésére szintén két műszakban 5 darab önjáró multifunkcionális takarítógépet üzemeltetnek. A gépeket nyári időszakban nagynyomású berendezésekkel használják, amihez egy olyan speciális környezetbarát bio-folyadékot is alkalmaznak, ami a burkolt felületre fújva lebontja az állati és emberi eredetű szennyeződések maradványait, illetve semlegesíti az azt kísérő kellemetlen szaghatásokat.
(forrás: Józsefváros Önkormányzat adatszolgáltatása 2023)

Az Önkormányzat 2021. óta köztisztasági együttműködésben áll az FKF Zrt. Köztisztasági Divíziójával, ennek keretében a Rákóczi téren májustól novemberig havi egy alkalommal koncentrált nagytakarítást, a kerület több nagyforgalmú utcán pedig ütemezve, úgynevezett faltól-falig takarítást végeznek gépi eszközökkel, továbbá a megállapodás része még, hogy hőségriadó esetén hőséglocsolás végeznek, az illegális hulladékot elszállítják, illetve a VIII. kerületet érintő aluljárók koncentrált nagytakarítása is megtörténik.

Kutyapiszok

Az ebek által okozott szennyeződés azonnali eltávolításáról az állattartó köteles gondoskodni. Amennyiben a kutya gazdája mégis elfelejtette felszedni a kutyája után a hátrahagyott végterméket, akkor az ingatlan tulajdonosa, kezelője, illetőleg hasznélvezője, használója vagy a bérlője köteles gondoskodni a terület tisztán tartásáról. A közterület beszennyezése a hatályos jogszabályok alapján szabálysértésnek minősül, amelynek elbírálása a fővárosi/megyei kormányhivatalok hatáskörébe tartozik. A rendelkezések szerint ilyen esetekben a közterület-felügyelő szabhat ki bírságot, ami sajnos alapvetően csak tettenéréskor alkalmazható.

Mivel a törvényi szabályozás alapján a kutyaürülék szennyvíznek minősül, így az akár a csatornába is dobható, de alapvetően a zacskóba szedett székletet elsősorban a kutyaürülék gyűjtése céljából telepített hulladékgyűjtőbe kell elhelyezni, amennyiben a közelben nincs ilyen, akkor a kommunális hulladékgyűjtőbe is beletehető.

Az önkormányzat többféle intézkedéssel támogatja az ürülék gyűjtését, a szemléletformálást. Minden kerületi kutyatulajdonos részére ingyenesen biztosít havonta 100 darab kutyapiszok gyűjtő zacskót, amelyekhez a kijelölt közterületeken hozzá lehet jutni.

„Szedd össze magad” táblákat igényelhet bárki az Önkormányzattól, és kihelyezheti saját ajtajára, ablakára, vendéglátóhelyére.

(<https://jozsefvaros.hu/otthon/szolgaltatasok-es-intezmenyek/kutyaval-a-keruletben/>).

A kutyatulajdonosok szemléletformálásáért aktívan tenni akarók jelentkezhetnek az Önkormányzatnál önkéntes munkára.

[Jelentkezz önkéntesnek a Közösségi Részvételi Irodába! – Részvétel \(jozsefvaros.hu\)](#)

Saját szedd össze magad akció szervezésére is van lehetőség nemcsak a kutyapiszok gyűjtését érintően.

<https://jozsefvaros.hu/otthon/hirdetotabla/hirek/2022/08/zavar-a-kutyapiszok-tegyunk-ellene-egyutt/>

Nyilvános illemhelyek

Az Önkormányzat által üzemeltetett nyilvános illemhelyek száma összesen 8 db, az alábbiak szerint különböző felszereltségűek:

A Déri Miksa utcában két illemhely van egy épületben. A nem akadálymentes WC pelenkázóval ellátott, az automata WC akadálymentesített, és nincs pelenkázó benne. A Horváth Mihály téri, Losonci téri illemhelyek akadálymentesített és pelenkázóval ellátottak. Kálvária téri épületben két illemhely van, egy akadálymentesített és pelenkázóval ellátott. A

II. János Pál pápa téri wc is akadálymentes és pelenkázóval ellátott. A Mátyás téri illemhely és a Teleki téri automata illemhely is akadálymentes.

A Nagyvárad téri aluljáróban, Corvin negyed aluljáróban, az Uránia előtt, Rákóczi téri vásárcsarnokban, Baross Trade Centerben, Arena Plazában, Corvin Atriumban, Keleti pályaudvaron, Teleki László téri piacon, és a Nemzeti Múzeum kertjében Fővárosi üzemeltetésű illemhelyek működnek (összesen 10 helyszín).

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a köztisztaság területét érintően:

- A köztisztasági helyzet lakossági megítélése bizonyos területeken viszonylag kedvezőtlen.
- A jogszabályban meghatározott takarítási kötelezettségüket társasházak, kereskedelmi egységek gyakran elmulasztják.
- Jelentős az illegális közterületi lomhulladék kipakolás.
- A közterületeken nem valósul meg kellő számban a hulladékok szelektív gyűjtése.
- A közterületeken higiéniai feltételek nem biztosítottak megfelelő szinten.
- A nyilvános illemhelyek és ivókutak száma nem elegendő.

3.11. Közlekedés

Józsefváros területén belül a közúti és vasúti hálózati elemek összvárosi szintű kapcsolatot biztosítanak a kerületnek, ugyanakkor súlyos környezeti problémákat is okoznak a forgalmi terhelés miatt. Sűrű a közösségi közlekedési hálózat, és sok helyen konfliktusokkal terhelt a parkolási rendszer.

Józsefvárost az elhelyezkedéséből adódóan több országos és fővárosi jelentőségű főútvonal, illetve vasúti fővonal érinti, területén mindhárom metróvonalnak üzemelnek állomásai. A közúti átmenő forgalma jelentős. A parkolás bizonyos részeken nem kielégítően megoldott. A Palotanegyed egy része, illetve a Tisztviselőtelep forgalomcsillapított területek. A kerület közösségi közlekedési ellátottsága fejlett, azonban a rágyaloglási távolságok számos lakóterületen meghaladják a 300 métert. A kerület kerékpáros infrastruktúrával több helyen ellátott, úthálózatának zöme alkalmas a kerékpáros közlekedésre. Gyalogos preferenciájú közterületek találhatóak a Kálvin tér, a Corvin Plaza és a Mátyás tér környezetében, valamint a Palotanegyed több részén.

(forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Felülvizsgálat – 2020)

A kerületben - ahogy más kerületekben is - problémát jelentett a mikromobilitási eszközök (kerékpárok, rollerek, megosztott közösségi e-rollerek) tárolásának rendezetlensége, és az elégtelen tárolókapacitás. Ennek megoldásaként a kerületi Mikromobilitási Pont Program keretében a fővárosban elsőként Józsefvárosban jelentek meg mikromobilitási pontok, majd itt épült ki először a hálózat a kerület majd egészén. A Program kiemelt célja teret adni a fenntartható városi közlekedésének, aktív mobilitásnak, valamint rendezett közterületeket biztosítani.

(forrás: <https://jozsefvaros.hu/otthon/varosfejlesztes/mikromobilitasi-fejlesztések/>)

3.11.1. Józsefvárosi Mobilitási Charta

A Józsefvárosi Mobilitási Charta a következő alapelvek mentén kíván több teret adni a lakosság számára, a kerület élhetőbbé tétele érdekében:

- A felújítások, beavatkozások elsőszámú alapelvei a fenntarthatóság, a „gyengébb közlekedők biztonsága” és kényelme, a forgalom és a sebesség csillapításával, a járdák szélesítésével, akadálymentesítésével, a gyaloglás és kerékpározás könnyítésével.
- A kerület élhető közlekedésének egyik legfőbb kritériuma a kerékpározhatóság, a hálózat fejlesztésének kiemelt vizsgálata szükséges minden beavatkozás esetén.
- Ha nem áll rendelkezésre elegendő költségvetési forrás, akár ideiglenes jelleggel, átmeneti megoldásokkal, különböző forgalomtechnikai eszközökkel erősítik a gyalogos, kerékpáros és rolleres közlekedés kényelmét.
- A közterületi parkolás lépésenkénti észszerűsítése nélkülözhetetlen a mikromobilitás erősítésével összhangban. Több járda, kerékpártároló és parkolósziget szükséges. (forrás: Józsefvárosi Mobilitási Charta, 2021.)

3.11.2. Parkolási helyzet

Budapest VIII. kerület területén lévő összes parkolóhely (MÁV telep kivételével) díjfizető zónába tartozik. Az összes parkolóhelyek száma 11.957 db. Ebből jelenleg 1.547 db a Fővárosi Önkormányzathoz és 10.410 db az Önkormányzathoz tartozik. 2022. szeptember 5-től a Fővárosi Közgyűlés új parkolási rendszert vezetett be, Józsefváros tekintetében a díjfizető területet zónákra osztotta. Ez a rendszer átláthatóbbá tette Budapest viszonylatában a díjfizető parkolási rendszert, illetve a megnövelt üzemidővel, tarifákkal bevételnövekedést ér el az Önkormányzat. 2023. január 1-től életbe lépett Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének 27/2022. (IX. 22.) önkormányzati rendelete, amely az előző évektől eltérően jelentős változást vezetett be a lakossági várakozási hozzájárulások kiváltásával kapcsolatban. A Józsefvárosi Parkolási Stratégiára épülő új parkolási szabályozásnak köszönhetően 25%-kal csökkent a lakossági várakozási hozzájárulások kiadásának száma 2022. évhez képest, azaz minden negyedik engedély eltűnt a rendszerből (2022.04.30-án 9165 db első és 1099 db második és többedik autó; 2023.04.30-án 7316 db első és 447 db második autó lakossági engedély volt kiadva). A lakossági várakozási hozzájárulások száma 2022. december 31. napján 12.603 db. volt, 2023. december 31-i adatok alapján pedig 9064 db volt. A közterületeken kora és késő este is láthatóak szabad parkolóhelyek, a kerületre nehezedő parkolónyomás megszűnt, ma a legtöbb utcában bármikor lehet szabad parkolóhelyet találni.

3.11.3. Józsefvárosi Parkolási Stratégia

Józsefvárosi Parkolási Stratégia meghatározza azokat az új szabályozási és műszaki lépéseket, amelyeknek köszönhetően felszabadulhatnak a városi környezetben jelentős konfliktusokat okozó zsúfoltan parkolt közterületek és igazságosabb mobilitás-támogatási rendszer alakulhat ki. A túltelített parkolórendszer által okozott környezeti problémák:

- A közterületeinken fák, zöldfelületek helyett parkoló autók állnak.
- A parkolóhelyet keresők keringenek, zajszennyezést, levegőszennyezést, hőmérséklet emelkedést okozva.
- A járdákra parkolósávok vannak festve, de a járdán a közlekedésre kevés a hely, gyakran egy kerekesszék sem fér el.
- A szabadterek, közterületek, pihenőhelyek alacsony száma a sűrű városban.

A stratégia hosszútávú célja, hogy elérje a ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaiban és a Zöld8 kerületi klímastratégiában 2030-ra kitűzött alábbi célokat:

- Közlekedés eredetű CO és CO₂ kibocsátás 40%-os csökkentését.
- A levegőminőség 30%-os javulását, PM10 és PM2.5 szállópor koncentráció alacsony szinten tartása WHO irányelvek alapján.

- A forgalmi zajszennyezés csökkentését.
- Levegőminőség és fenntartható város ENSZ indikátor célok elérései:
 - A kerületi autóállomány kibocsátási szabvány korszerűsítésének ösztönzése.
 - Mobilitási egyenlőség bővítése: elérhető közösségi közlekedés biztosítása mindenki számára (főként nők, gyermekek, fogyatékkal élők és idősek).
 - Helyi civil és lakossági bevonással létrejött döntéshozási mechanizmus kialakítása.

(forrás: Józsefvárosi Parkolási Stratégia, 2022.)

3.11.4. Forgalomcsillapítási Program

Az Önkormányzat a forgalomcsillapítási programmal olyan városnegyedeket kíván létrehozni, amelyek nem az autók, hanem az emberek számára vonzóak. Ennek érdekében három alap célt fogalmaztak meg az itt lakók nyugalma érdekében:

- Csökkenteni az áthaladó gépjármű forgalmat.
- Lassítani, csillapítani a megmaradó forgalmat. A gépjármű forgalom csillapítása azt jelenti, hogy ugyan minden helyszín elérhető lesz autóval Józsefvárosban, de csak akkor, ha jól megtervezi a sofőr az útját.
- Vonzóbbá tenni a gyaloglást és a kerékpár használatát.

Magdolna negyed forgalomcsillapítása

A kivitelezés 2023. év végére megtörtént. A Magdolna negyedben a Dankó utca a Mátyás tértől egyirányú lett a gépjárművek számára. További nagyobb beavatkozás, hogy a Magdolna utca Lujza utcai, Dankó utcai és Koszorú utcai kereszteződéseiben kötelező fordulási irányt jelöltek ki. A lassabb gépjárművezetés elősegítése érdekében szűkítették a forgalmi sávot, aminek köszönhetően több tér marad a parkolásra, és minden utcában a járdán való parkolást megszüntették. Járdafelszabadítás, azaz járdán való parkolás megszüntetése és kerékpárral használható új, kétirányú szakaszok kialakítása is megvalósult.

A Csarnoknegyed, Népszínháznegyed és a Tisztviselőtelep forgalomcsillapítására szintén folyamatban vannak a tervezések, engedélyezések.

További három városrész esetében is a forgalomcsillapítási tervek hasonló elvek mentén készülnek: Corvin negyed, Orczy negyed, Losonci negyed. (forrás: Önkormányzati tájékoztatás 2023.)

3.11.5. Tömegközlekedés

Józsefváros területének tömegközlekedési ellátását a budapesti közösségi közlekedés szinte teljes mértékben biztosítja. A kerület jelentős része a közösségi közlekedési hálózat állomásaitól és megállóitól mért gyaloglási távolságok alapján jól ellátott, ami közösségi közlekedés versenyképességét jelenti. Kivétel az Illés utca környéke, illetve a kisebb utasforgalmi igényű Asztalos Sándor utca környéke, ahol a közösségi közlekedéssel való lefedettség kedvezőtlen. A 4 fővárosi metróvonal közül Józsefvárost 3 vonal is érinti. A kerület északi határán az M2, déli határán az M3 metróvonal húzódik, az M4 metróvonal pedig a József körút alatt átszeli a kerületet. A metróvonalak az utasforgalom jelentős részét bonyolítják le. A villamosvasúti hálózat legnagyobb forgalmú vonalai a kiskörúti és nagykörúti vonal. A kerületen halad át, a főváros legnagyobb kapacitású autóbusz vonal iránya a Rákóczi út – Thököly úti irány. A kerületet érinti 3 trolibusz vonal is. (forrás: Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés - 2020)

Az autóbusz-közlekedéssel érintett útvonalak hossza 12,3 km, a trolibusz-közlekedés esetében pedig 5,1 km. Jelentősebb autóbusz- vagy trolibusz-végállomás a Baross térenél és a Blaha Lujza térenél helyezkedik el. Autóbusz- és trolibuszhálózatok üzemét biztosító garázs Józsefváros területét nem érinti. Villamosremíz található az Orczy térenél és a Sport utcánál.

Jelentős átszálló forgalommal rendelkező csomópontok Józsefvárosban:

- Baross tér (vasút, metró, villamos, autóbusz, trolibusz)
- Astoria (metró, villamos, autóbusz)
- Blaha Lujza tér (metró, villamos, autóbusz)
- Hungária körút – Kerepesi út csomópontja (metró, villamos, autóbusz, trolibusz)
- Kálvin tér (metró, villamos, autóbusz, trolibusz)
- József körút – Üllői út csomópontja (metró, villamos)
- Nagyvárad tér (metró, villamos, autóbusz)
- Könyves Kálmán körút – Üllői út csomópontja (Volán, metró, villamos, autóbusz)
- Rákóczi tér (metró, villamos)
- 32-esek tere (villamos, autóbusz, trolibusz)

(forrás: Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat – 2015)

3.11.6. Környezetbarát közlekedés támogatása

Közösségi közlekedés fejlesztése

A közösségi közlekedés fejlesztése a BKK feladatkörébe tartozik. 2023. évben lakossági kezdeményezésre a már régóta tervezett 83M (Fővám tér M - Népliget M) jelzésű trolis járat bevezetésével sokat javult a Tisztviselőtelep közösségi közlekedése. A járat környezetkímélő. Ezentúl a Népligettől indul és a Tisztviselőtelep belső területeit is érinti, majd a Diószegi Sámuel utcán át jut el a Kálvária térre, ahonnan a már megszokott útján halad tovább a Fővám térig. Az útvonal hosszabbításnak köszönhetően a Tisztviselőtelepen élők könnyebben, átszállás nélkül érhetik el a Baross utca térségét, így többek közt az Önkormányzat Hivatali épületét is, de a Diószegi Sámuel utca környékéről is egyszerűbben lehet eljutni az M3-as metróhoz.

(forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2023.)

Mikromobilitási pontok (MOBI)

A kerület közigazgatási területén elhelyezett mikromobilitási pontok száma összesen több, mint 100 db.

A kerületben régóta probléma a mikromobilitási eszközök (kerékpár, e-roller) tárolásának rendezetlensége. A kerületi Mikromobilitási Pont Program keretében a fővárosban elsőként Józsefvárosban jelentek meg hivatalos, a BKK Zrt. típuselvei alapján készült mikromobilitási pontok, majd itt épült ki először a hálózat a kerület majd egészén 2022-2023. évben. Az egységes arculatú mikromobilitási pontokon saját és megosztott kerékpárokat, rollereket és más eszközöket lehet leparkolni. A Program kiemelt célja teret adni a kortárs és a jövő fenntartható városi közlekedésének, aktív mobilitásnak, valamint rendezett közterületeket biztosítani. A Mikromobilitási Pontok Programja széles, összetett célrendszerben mozog az 'aktív mobilitás', mint gyalogos, kerékpáros, vagy éppen rolleres közlekedés élményének erősítése mellett. (forrás: <https://jozsefvaros.hu/otthon/varosfejlesztes/mikromobilitasi-fejlesztések>) és <https://jozsefvaros.hu/otthon/varosfejlesztes/mikromobilitasi-fejlesztések-ii/>)

2022 tavaszán 5 új BUBI ponttal is bővült a kerület, amik már integrált MOBI pontok is. A Program megháromszorozza a közterületi kerékpártámaszok számát. A megosztott elektromos rollerszolgáltatók az egyes pontokat ún. közterülethasználati hatósági szerződések keretében használják, és a felhasználók az eszközöket kizárólag ezeken a pontokon helyezhetik el.

További Önkormányzati kezdeményezések környezetbarát közlekedési formák támogatására:

„Tedd le a kocsit!” pályázat: Az Önkormányzat pályázatot írt ki 2021-ben az Önkormányzat költségvetési szerveinek köztisztviselői, közalkalmazotti, munkavállalói és a JKN Zrt. és Rév8 Zrt. által munkaviszonyban álló alkalmazottai részére a munkába járás környezetbarát és környezettudatos elősegítésére érdekében.

(forrás: <https://jozsefvaros.hu>, Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

- Kerékpárvásárlás támogatása: az Önkormányzat pályázatot ír ki a környezettudatos közlekedés népszerűsítése érdekében a diákok körében, kerékpár vásárlásának és kiegészítő vagy karbantartáshoz szükséges eszköz vásárlásának támogatása céljából.
- Közösségi közlekedési bérlet támogatás: az Önkormányzat 2023 májusától közösségi közlekedési bérlet támogatással ösztönzi a kerületben élő fiatalokat a közösségi közlekedés használatára.
- Kerékpáros programok: az Önkormányzat szervezőként vagy közreműködőként részt vesz több kerékpáros közlekedést népszerűsítő programban. (pl. kezdő kerékpáros felnőtt oktatás)
- Elektromos gépjármű beszerzés: JGK Zrt. haszongépjármű parkjának korszerűsítése során tisztán elektromosan működő gépjárműveket szerzett be, amelyek a kerület keskeny utcáiban használhatóak locsolás és tisztítási tevékenységekre (3.12.2 pont)
- Bubi rendszer bővítése: a Magdolna – és Orczy negyedben 2022-ben létesült 5 új ponttal immár összesen 22 db MOL Bubi pont működik a kerületben.

Az állapotértékelés során feltárt főbb problémák és megoldandó feladatok a közlekedés területét érintően:

- A közlekedési eredetű környezeti ártalmak, a zajszennyezés és a légszennyezés jelentős, és meghatározó a kerületi életminőség szempontjából.
- A közterületeket a közlekedési területek (utak, parkolók) dominanciája jellemzi.
- Nagyarányú gépkocsi használat.
- Az ingatlanokon belüli parkolás nem megoldott.
- A kerékpáros közlekedés nem elég biztonságos, kevés a kerékpárút.
- A közlekedési konfliktusok gyakoriak a gyalogosok, kerékpárosok, autósok között.
- A vasútvonal elválasztó hatása érvényesül.

3.12. Környezettudatos gondolkodás, környezeti nevelés, szemléletformálás

A környezeti nevelés, amely a fenntarthatóságra nevelést is jelenti, igen összetett feladat. Fel kell ölelnie a legkülönbözőbb közösségi és egyéni tevékenységek környezetre gyakorolt hatásait, az oktatással kapcsolatos kérdéskört, a városi életforma hatásait helyi, gazdasági és társadalmi szempontok bonyolult rendszerét figyelembe véve. Ezeknek az információknak a lakosság különböző köreihez való hatékony eljuttatása igen nagy kihívás.

Alapelv, hogy a környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat. A természetes és épített környezethez kapcsolt alapvető attitűdök már korai gyermekkorban kialakulnak, de az idők szemelelete is módosul. Eredmény akkor érhető el, ha minden korosztályra egy időben, folyamatosan, egységesen hat a nevelés. A környezettudatos szemlélet elsajátításának feltétele, hogy az egyén tevékenyen kapcsolódjon be környezetének életébe.

A környezeti tudat kialakításában életkortól függően más és más eszközök lehetnek a segítségünkre. Ilyen eszközök: családi nevelés; intézményes oktatás (gyermek- és fiataalkor); média; önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök; társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek.

2022-ben megjelent az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program, melyből a fentiekkel kapcsolatban idézünk néhány gondolatot.

„A környezeti szemléletformálás célja, hogy az állampolgárok tájékozottak legyenek a szűkebb és tágabb környezetük állapotáról, a táji- és a biológiai sokféleség értékéről és jelentőségéről, az ökoszisztéma szolgáltatások fontosságáról, a vizek értékéről és szerepéről, a környezetvédelem szükségességéről és ismerjék az életmódjuk, az általuk is használt termékek, eszközök környezeti kockázatait, azok következményeit, a megelőzés és mérséklés lehetőségeit, továbbá akarjanak tenni a környezet megóvása érdekében. Ismerjék meg és alkalmazzák a természeti erőforrásokkal való gondos bánásmód lehetőségeit (energia- és víztakarékosság, hulladékcsökkentés stb.). Mindez összefügg a klímatudatosság erősítésével is.

A környezettudatos viselkedés elterjedését, a környezettudatos életvitel kialakítását, a lakosság és a döntéshozók széles körét érintő szemléletváltást segíti a mindennapi életben előforduló pozitív minták, példaértékű cselekvések támogatása, bemutatása, elismerése, illetve a környezeti szempontból helytelen viselkedés, közösségnek okozott kár számonkérése és társadalmi elítélése.”

3.12.1. Önkormányzati tájékoztatás és információ-szolgáltatás

Az Önkormányzat feladata a környezetvédelem hatékonyságának növelése érdekében a szubszidiaritás elvének megfelelően a környezetvédelmi feladatok helyi szintű megfogalmazása és a megvalósításuk kezdeményezése.

Közösségi Részvételi Iroda (továbbiakban: KRI):

A Képviselő-testület 2020. márciusi ülésén határozott a Közösségi Részvételi Iroda létrehozásáról Józsefváros Polgármesteri Hivatalán belül. A Közösségi Részvételi Iroda célja olyan eszközök, folyamatok és programok kidolgozása és működtetése, amelyek lehetővé teszik a kerületi lakosok aktív részvételét a helyi ügyekről szóló párbeszédben és a közös döntéshozatalban.

A KRI célja a józsefvárosi közösségek megerősítése, a helyi lakosok bevonása a közös döntésekbe, mert hisznek abban, hogy a tudás megosztásával és az érdemi párbeszéd megteremtésével új, kreatív, hatékony és igazságos megoldásokat találhatnak a közös problémák. Az iroda alapelvei a következők: az információk egyértelműsége, az átláthatóság, a hozzáférhetőség, a méltányosság és a szolidaritás.

Az iroda egyrészt az önkormányzati döntéshozatali folyamatok felügyelőjeként működik, hogy biztosítsa az átláthatóság és a közösségi részvétel megfelelő szintű megvalósulását. Ebben az értelemben az Önkormányzat szinte valamennyi szervezeti egységét, intézményét és

vállalatát figyelemmel kísérik, tanácsokkal látják el és támogatják. Hosszú távon az a céljuk, hogy a részvételt az Önkormányzat alapvető működési módjaként intézményesítsék. Ebben a minőségünkben adatokat gyűjtenek és elemeznek az Önkormányzat működéséről, és javaslatokat tesznek a polgármester számára az önkormányzati ügyfelek tapasztalatainak javítására. Másrészt az iroda maga is projekteket és programokat valósít meg a részvétel különböző szintjein.

- **Ügyfélbarát Önkormányzat létrehozása:** Fennállásának első néhány évében az iroda feladata volt feltérképezni a helyi lakosok tapasztalatait, amikor ügyfélként kapcsolatba léptek az Önkormányzattal (pl. engedélyek kérése, papírmunkák intézése, panaszok benyújtása stb.) Az áttekintés alapján számos új eszközt fejlesztettek ki és számos új folyamatot kezdeményeztek, amelyek célja az Önkormányzat által nyújtott szolgáltatások és a kommunikáció minőségének javítása volt (pl. ügyfélszolgálat)
- **Átláthatóság és tájékoztatás:** A közösségi részvétel alapja a megfelelő és közérthető információkhoz való hozzáférés. Annak érdekében, hogy a józsefvárosi lakosok tisztességes és átlátható tájékoztatást kapjanak, az iroda ügyfélbarát felületeket és csatornákat működtet az információk megosztásához, mint például a zöld szám és a Józsefváros app. Az iroda sok magyar-magyar fordítást végez, ahol a hivatali nyelven megfogalmazott információkat közérthető magyar nyelvre alakítja át.
- **Közösségfejlesztés:** Az iroda olyan rendezvényeket és programokat szervez, amelyek segítenek összehozni a helyi lakókat, hogy közösen oldják meg a közösségi problémákat. Amellett, hogy önkéntes programot működtetnek, amelynek segítségével a helyi lakosok részt vehetnek önkormányzati projektekből, pénzügyi támogatást nyújtanak helyi informális és formális szervezeteknek közösségi megvalósításához, valamint olyan közösségi projekteket kezdeményeznek és támogatnak, mint például a közösségi szemétszedés és a közterület örökbefogadás. Emellett képzéseket és ismeretterjesztő programokat szerveznek, hogy segítsék a közösségi szemléletű problémamegoldást (pl. képzések a helyi kutyatartók számára a békés együttélés érdekében).
- **Közösségszervezés és érdekérvényesítés támogatása:** Az iroda tanácsadással, infrastrukturális támogatással és közös projektek megvalósításával támogatja a helyi informális és formális közösségeket, hogy erősítse hatékonyságukat és fejlessze tagjaik érdekérvényesítő képességét. Többek között támogatják az önkormányzati bérlők érdekérvényesítését (a kerület rendelkezik Budapest egyik legnagyobb önkormányzati lakásállományával, a helyi lakosok mintegy 20%-a él önkormányzati lakásban). Rendszeresen szerveznek lakossági fórumokat az önkormányzati bérlakások lakói számára, és támogatják egy helyi bérlői érdekvédelmi szervezet érdekérvényesítő tevékenységét is.
- **Párbeszéd kialakítása:** Az iroda olyan eseményeket és programokat szervez, amelyek párbeszédet teremtenek a választott tisztségviselők és önkormányzati alkalmazottak, valamint a helyi közösségek között, beleértve a közösségi fogadóórákat és a közmeghallgatásokat. Évente akár 20 közösségi fórumot is szerveznek a kerület különböző negyedeiben és különböző városfejlesztési témákban. E fórumok célja, hogy lehetőséget teremtsenek a helyi lakosok számára, hogy a választott és kinevezett tisztviselőket felelősségre vonják.
- **Társadalmi egyeztetések:** Az iroda feladata annak biztosítása, hogy Józsefváros vezetése érdemi egyeztetőfolyamatokat hajtson végre, mielőtt olyan fontos döntéseket hoz, amelyek jelentősen befolyásolják a helyi lakosok életét, beleértve a fontosabb

helyi jogszabályok elfogadását vagy a közterületeken történő kisebb-nagyobb beavatkozásokat (pl. nyílt utcák, egy utca vagy tér átalakítása stb.). Ezek a konzultációk online és személyesen is zajlanak, és gyakran kérdőívek és közösségi fórumok segítségével szervezik. Kopogtatással és a köztereken történő közvetlen megszólítással gondoskodnak arról, hogy a felmérések azokhoz is eljussanak, akik nem feltétlenül bíznak az Önkormányzatban, vagy nem feltétlenül rendelkeznek internet-hozzáféréssel.

(forrás: jozsefvaros.hu/otthon/polgarmesteri-hivatal/szervezeti-egysegek/kozossegi-reszveteli-iroda/)

A KRI folyamatosan és rendszeresen szervezi a közösségi részvételt igénylő eseményeket, programokat, és szorosan együttműködik a Polgármesteri Hivatal minden érintett szakmai Irodájával is, és segítik egymás munkáját.

A Józsefvárosi Részvételi Konceptiót 2023. június 1-jén fogadta el a Képviselő-testület, amelynek célja, hogy megteremtse a részvételi önkormányzás alapjait és intézményes kereteit Józsefvárosban és konkrét intézkedési tervet fogalmazzon meg az Önkormányzat és szervei számára a következő 1-5 év távlatában. A koncepció segítségével olyan Önkormányzatot kívánnak kialakítani, amely nyitottan és rugalmasan reagál a lakosság és az egyéb helyi szereplők igényeire és szükségleteire, bevonja a lakosságot és az érintett szereplőket a legfontosabb, őket érintő döntésekbe, tiszteletben tartja és megerősíti a leginkább sérülékeny csoportok lehetőségeit. A koncepciót a Józsefvárosi Polgármesteri Hivatal Közösségi Részvételi Iroda munkatársai írták, beépítve az elmúlt három év során összegyűjtött tapasztalatokat és visszajelzéseket a kerületi lakosok, civil szervezetek és közösségek részéről. A koncepció munkaanyagát a társadalmi véleményezés során megjelenítették az Önkormányzat honlapján és egyéb online felületein és írásban várták a véleményeket, visszajelzéseket. A koncepciót célzottan elküldték a kerületben működő civil szervezeteknek, valamint az Önkormányzat intézményeinek és gazdasági társaságainak is. Ezen kívül egy online műhelybeszélgetést is tartottak, ahol a koncepciót szervezetek és magánszemélyek is véleményezhették egy műhelymunka keretében.

Józsefvárosi Polgármesteri Hivatalban Városüzemeltetési és Zöldprogram Iroda működik, amelynek főbb feladatai a Klímavédelmi Intézkedési Tervhez kötődő, környezetvédelmet szolgáló és közösségerősítő, szemléletformáló feladatok koordinációja, megvalósítása, illetve a parkolással és közútkezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása. Az iroda több témában kezel klíma- és környezetvédelmi pályázatokat, készíti az előterjesztéseket, szerződéseket, elszámolásokat (pl. Telkes Mária klímavédelmi pályázat, „Fogadj örökbe egy közterületet” pályázat, kerékpáros pályázatok),

A kerületben élők és dolgozók környezettudatosságának fejlesztése érdekében 2022-ben a Polgármesteri Hivatal Kerületgazdálkodási Ügyosztály Városüzemeltetési és Zöldprogram Iroda munkatársai kidolgoztak egy Szemléletformálási Konceptiót, mely a lakosságra és a kerületi óvodai csoportokra vonatkozóan fogalmazott meg szemléletformálási javaslatokat.

Lakosság környezettudatos szemléletének erősítése

A lakosság részvétele fontos feltétel a kerület környezetvédelmi problémáinak, feladatainak megoldásában. Állampolgárként az egyénnek joga van az egészséges környezethez, felelős annak a jövő generációk számára való megőrzéséért. Másrészt fogyasztóként (közvetlen szennyezőként) hozzájárul a környezeti problémák okainak kialakulásához. A környezetvédelem jogokat és kötelezettségeket egyaránt ró a társadalomra. A helyi

lakosoknak lehetőségük van a döntések befolyásolására és fogyasztói döntéseiken keresztül pedig hozzájárulhatnak a környezetszennyezés csökkentéséhez.

A helyi polgárok a Józsefvárosi Újság (<https://jozsefvarosujsg.hu>) megfelelő rovataiból rendszeresen tájékozódhat a környezetvédelem kérdéseiről, és ahogy a lakossági felmérésből kiderült, ennél nagyobb mértékű tájékoztatásra tartanak igényt.

Több közösségi média felületein is tájékoztatást kapnak a lakosok. Pl. a facebookon régóta működik a Közösségi Részvételi Iroda és az Önkormányzat saját oldala.

2023. júliusában létrejött a „Nyolckert” elnevezésű facebook oldal azzal a céllal, hogy kifejezetten környezetvédelmi témákról és programokról, klímavédelmet érintő, elsősorban józsefvárosi eseményekről, fejlesztésekről és zöldhírekről, stb. tájékoztassa az érdeklődőket.

A környezettudatos szemléletet erősítő, klímavédelmi célú, illetve a környezeti elemek védelmét szolgáló önkormányzati pályázatok a múltban és jelenleg

Az egyes tematikus pályázatok, versenyek a 3.6.6. 3.7.9. *Helyi zöld pályázatok* című és 3.7.10. *Helyi környezetszépítő versenyek* című, illetve 3.11.6. *Környezetbarát közlekedés támogatása* című fejezetekben kerülnek részletesen bemutatásra. Az energetikai célú pályázatok leírását a 3.6.6. A terület teljes energiafogyasztása című fejezet tartalmazza.

Növényvásár

2023-ban a Józsefvárosi növényvásáron a Közösségi Részvételi Iroda szervezésében 30 civil szervezet és közösség képviseltette magát, illetve részt vettek a környezettudatosság iránt elkötelezett magánszemélyek. Növényárusok, kézművesek árulták portékáikat, és adtak tájékoztatást tevékenységükről, növény és ruhacsere, gyermekprogramok és önkormányzati irodák bemutatkozása mellett.

Kerékpáros programok

A Kerékpárosklubbal való együttműködés keretében az Önkormányzat szervezőként vagy közreműködőként részt vett több kerékpáros közlekedést népszerűsítő programban. 2022 -ben és 2023-ban az Önkormányzat 5 alkalmas (összesen 10 óra) ingyenes kezdő biciklis oktatást biztosított Józsefvárosban. Az oktatás kifejezetten olyan lakosoknak szólt, akik nem tudnak biciklizni.

Olyan lakosok számára, akik már tudnak biciklizni, de nem rutinosak a városi, kerületi kerékpáros közlekedésben, a szinté többször megrendezésre kerülő (2020-tól minden évben) az ún. „Bebiciklizés” nevű eseményen vehettek részt.

A kerékpárral közlekedők számára a Közösségi Részvételi Iroda, illetve a Városüzemeltetési és Zöldprogram Iroda a Kerékpárosklubbal közösen bringás reggelit szervezett 2021. szeptember 22-én és 2022. május 17-én és 2023. szeptember 19-én a József körút és Baross utca sarkán.

Az Önkormányzat továbbá együttműködött a Menedék Egyesülettel „Tanuljunk meg kerékpározni migráns nőkkel” című három alkalmas kerékpártanfolyam szervezésében. A program 2021-ben került megrendezésre, ennek keretében nők osztották meg a kerékpározás élményét migráns nőkkel, és közösen gyakorolták a kétkerekű közlekedést.

A legkisebbek számára a Critical Csepp Józsefvárosban című eseményt szerveztek több alkalommal, melynek keretében a Rákóczi térre érkeztek a közeli óvodákból a gyerekek rollerrel, futóbiciklivel vagy kismotorral.

A Józsefvárosi Önkormányzat a Magyar Kerékpárosklubbal együttműködésben született Kerékpáros kisokos kiadvány célja, hogy segítse a kerékpárral közlekedőket Józsefvárosban. Az ingyenes kiadvány és megtalálható az önkormányzat intézményeiben, valamint kerületi közösségi terekben. 2021-ben és 2022-ben egy helyi pályázat keretében Józsefváros legszebb biciklijére is lehetett szavazni.

Elektromos gépjárművek beszerzése

A JGK Zrt. haszongépjármű parkjának korszerűsítése során már tisztán elektromosan működő gépjárműveket szerzett be, amelyek a kerület keskeny utcáiban használhatóak locsolási és tisztítási tevékenységekre. Az előregedett dízel gépjárművek cseréje időszerű, a megfelelő munkaeszközök beszerzése során fontos bírálati szempont, hogy környezetkímélő, korszerű gépjárművek álljanak majd munkába. (forrás: Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

Hulladékkezelési szemléletformálás

Az önkormányzati kiemelt lakossági szemléletformálás témája volt a 2023. évben a hulladékkezelés és hulladékcsökkentés. A facebook „szakmai közösségi média felületén (Nyolckert)eken rövid informatív bejegyzések formájában tájékoztató kampányt indult, amelynek célja a háztartási hulladék mennyiségének csökkentése.

A kerület tudatos hulladékgazdálkodásának működése érdekében „hulladékgyűjtő” térkép készült 2023-ban, mely a különböző típusú hulladékok (szelektív, komposzt, elektronikus, veszélyes, stb.) leadási helyszíneit jelöli. A térkép elérhető az Önkormányzat honlapján: <https://maphub.net/JVsajto/szelektivterkep-jozsefvaros>

2023 tavaszán csikkmentes kampány indult a közterületen eldobott csikkek mennyiségének csökkentése érdekében. Egy pilot program keretében a Magdolna negyedben a cigarettacsikk-tartók felmérését követően a csikktartók számát növelik, frekventált helyeken önálló oszlopos csikkgyűjtőket helyeznek ki, köztéri tájékoztató táblákat helyeznek ki parkokba, játszóterekre. A program 2023 tavaszán elindult, folyamatban van, és a tervek szerint a kerület többi negyedében is folytatja az Önkormányzat.

A komposztláda-program (lakossági és intézményi) folytatása szintén tervezett a következő években is. A lakossági komposztláda pályázati felhívásra 2023 augusztusáig összesen 58 komposztláda igénylésére érkezett érvényes és győztes pályázat, illetve az intézményi komposztláda pályázat esetében további 23 láda került kiosztása a kerület intézményei részére.

Józsefvárosban egyre több helyen van lehetőség leadni a használt sütőolajat. Az Önkormányzat honlapján térkép mutatja, hogy hol és mikor, mely helyeken, milyen időpontokban adható le ingyenesen a használt olaj a kerületben. A Biofilter Zrt. a társasházak számára ingyenes használt sütőolaj elszállítási szolgáltatást biztosít. Erről illetve a használt olaj gyűjtésének lehetőségéről folyamatosan tájékoztatja az Önkormányzat a lakosságot és további gyűjtőpontok kialakítása érdekében igényfelmérést végez, hogy a kerületben növelje a használt olaj gyűjtési lefedettséget.

RenoPont Energetikai Otthonfelújítási Központ és PowerPoor iroda nyitása

Az Energiaklub Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ (Energiaklub), valamint a Magyar Energiahatékonysági Intézet (MEHI) 2021 őszén egy együttműködés keretében Józsefvárosban nyitották meg új irodájukat a Gutenberg téren. A lakossági energetikai tanácsadó iroda (RenoPont Energetikai Otthonfelújítási Központ) „egyablakos” szolgáltatással várta az energetikai felújításra készülő lakosokat. Az irodában az érdeklődők a lakások energetikai korszerűsítéséhez szükséges műszaki, jogi és pénzügyi tudnivalókat kaphatnak a tanácsadóktól. (468/2021. (VII. 22.) számú Képviselő-testületi határozat.) 2021 decemberében a PowerPoor projekten belül megvalósuló energiaszegénység mérséklését célzó iroda megnyitására is sor került a RenoPont Irodában. Az energiamegtakarítást célzó ingyenes tanácsadás segítséget nyújtott az érdeklődő lakosok számára energiakiadásaik megismerésében, feltérképezi a helytelen, esetleg pazarló energiafelhasználási szokásokat, valamint tanácsokkal és ötletekkel látja el a családokat, hogy hogyan csökkenthetők a magas rezsizsámlák. A tanácsadást az energiaszegénységi képzésen részt vevő önkormányzati munkatársak tartották.

Energiaválság

Az Önkormányzat a honlapján létrehozta kiemelt témaként a Rezsiválság menüpontot (www.jozsefvaros.hu/rezsivalsag), mely oldalon folyamatosan és közérthetően tájékoztatják a lakosságot a témát érintő hírekről, illetve közzéteszik az állami, fővárosi és önkormányzati támogatásokat, valamint tanácsokat kaphatnak az érdeklődők, hogy hogyan csökkenthetők a rezsizsámlához kötődő költségek. A Hivatal Városüzemeltetési és Zöldprogram Irodájának munkatársai heti 4 órában energiamegtakarítási tanácsadást tartottak 2023 tavaszáig az ügyfeleknek 2022 októberétől a RenoPontban és a Polgármesteri Hivatalban. A lakosság számára Rezsicsökkentési tippek szakértőtől – „Hogyan spórolhatunk hatékonyan?” címmel energetikai előadást szerveztek, ahol tanácsokat kaptak az érdeklődők arról, hogy nagyobb beruházás nélkül hogyan lehet pénzt és energiát spórolni a villany- és a gázfogyasztáson.

Otthonfelújítási program

Az Önkormányzat a következő években tovább kívánja folytatni az Otthonfelújítási programot, melynek részeként kifejezetten energetikai felújítások támogatását is tervezi. A 2018-ban kezdődött programban 2023-ig összesen 496 pályázat nyert támogatást. A pályázatok többsége nyílászáró cserére, klíma berendezés kiépítésére, burkolatok cseréjére, fürdőszoba felújításra, gázkonvektor cserére, tisztasági festésre vonatkozott. A pályázatok évente egy alkalommal kerülnek kiírásra.

Hivatali dolgozók szemléletformálása

A Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv céljait követve a Polgármesteri Hivatal munkatársai részére tervezett előadássorozat keretében 2022-ben az energetika témakörében került megrendezésre egy előadás. A Hivatal 2023-ban a hulladékkezeléssel, hulladékmentes törekvésekkel, újrahasznosítással, szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos előadást szervezett, amelyen a Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. munkatársa tartott előadást. Továbbá a Hivatal munkatársai havonta - a belső levelezési rendszerben - a „zöldsarok” rovatban kapnak tájékoztatást különböző környezetvédelmi vonatkozású témákban. A Polgármesteri Hivatal egyes szervezeti egységei részére a munkavégzés érdekében szükség esetén kerékpárokat biztosít.

3.12.2. Oktatási intézmények bevonása a tudatos környezetvédelmi nevelésbe

Az óvodai és iskolai csoportok szemléletformálására is kiemelt figyelmet fordít az Önkormányzat. A Fűvészkerttel együttműködve, a Fűvészkertben tematikus sétákra és gyakorlati kertészkedésre nyílik lehetősége iskolás és óvodás csoportoknak, amely az alábbi részekből áll:

- Tematikus vezetett séta a Fűvészkertben (ismerkedés növényekkel, a Fűvészkert történetével),
- Kertészkedés a FúFa tankertben. 2021-ben 9 óvodai és 3 iskolai csoport vett részt foglalkozásokon. 2022. május 16-án az együttműködés kibővült a kerületi bölcsődés csoport fogadásával, így 2023-ban 6 bölcsődei csoport, 20 óvodai csoport, 8 iskolai csoportnak volt lehetősége meglátogatni a Fűvészkertet.

Az óvodai csoportok szemléletformálása érdekében az Önkormányzat által 2022. év végén megkötött szerződés alapján a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület energiatudatosságról szóló foglalkozást és képzést tartott a kerület tizenegy óvodájában 2023. első félévében. A Józsefvárosi Óvodák tagóvodái közül több Zöld Óvoda és Madárbarát Óvoda is van, ahol jelenleg is magas színvonalú környezeti nevelés zajlik.

(forrás: Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról – 2023)

Környezettudatos gondolkodás, környezeti nevelés, szemléletformálás területét érintő, megoldandó főbb problémák és javaslatok

Józsefváros lakossága a környezetvédelem kérdéseiről – amint az a lakossági felmérésből kiderült - nagyobb mértékű tájékoztatásra tartana igényt.

Az Önkormányzat legfőbb kihívása a józsefvárosi lakosok állampolgári közösségi aktivitásának megerősítése, és helyi lakosság segítése abban, hogy képesek legyenek megfogalmazni környezetvédelmi igényeiket és érdekeiket, illetve kritikus és konstruktív párbeszédet folytatni az Önkormányzattal a lakókörnyezetük élhetőbbé tétele érdekében.

A korábbiakban felsorolt eljárások, lehetőségek alapján Józsefvárosban az alábbi rendszer egyes részeinek, vagy egészének alkalmazását javasoljuk.

Kiadványok

Kedvező lehet az önkormányzati lapban tematikusan csoportosítani a különböző rendelkezéseket, információkat. Az eseti önkormányzati kiadványokban (népszerűsítő kiadványok, plakátok, szórólapok) a környezetvédelem szemléletét üzenő, indirekt jelzéseket lehet akkor is elhelyezni, ha a kiadvány tárgya nem szorosan kapcsolódik a környezetvédelemhez. Jelzésértékű, ráadásul kifizetődő, ha a kiadványok környezetbarát, újrafelhasznált papírból készülnek. Ugyanígy jelzésértékű például egy-egy természetfotó is. Egy környezetvédelmi célú kiadvány támogatását maga az Önkormányzat is kezdeményezheti (pl. pályázat kiírásával): kisebb ráfordítást igénylő, hosszú távon ható eredményt érhet el vele.

A jozsefvaros.hu honlap 2022-ben teljesen megújult. A honlapfejlesztés célja, hogy online felületünk ügyfélbarát, modernebb és átlátható legyen, azaz jobban szolgálja a helyieket.

A honlap mellet működik a Zöldszám (06/80-277-256), mely folyamatosan fogadja a lakossági bejelentéseket. Az így beérkezett „zöld” témájú észrevételeket, panaszokat a Városüzemeltetési és Zöldprogram Iroda vizsgálja és kezeli.

Közvetlen kommunikáció, rendezvények

A lakossággal való közvetlen találkozások során (lakossági fórumokon, illetve a különböző előadásokon, megnyitókön, konferenciákon stb.) javasoljuk, hogy az Önkormányzat képviselője ne csak a környezetvédelem általános fontosságát hangsúlyozza, hanem annak praktikus, mindennapi hasznát, hosszabb távon a komfortérzet növekedését, a gazdasági szempontokat is.

Javasolt, hogy az Önkormányzat továbbra is aktívan vegyen részt a fontosabb környezetvédelmi rendezvények szervezésében, illetve egyeztessen az iskolákkal, művelődési központokkal, nagyobb szórakoztató központokkal. Ilyen többé-kevésbé lefedett rendezvények az úgynevezett jeles napok (Föld napja, Madarak és fák napja stb.). Javasoljuk, hogy az Önkormányzat segítse az iskolákat és más kezdeményezőket, hogy rendezvényük minél szélesebb körhöz jusson el, illetve, hogy helyszínül a kerület parkjait, zöldterületeit használják. Egy – egy rendezvényen lebonyolítható többek között jelentősebb faültetés vagy virágosítás is.

Nem lefedett, kifejezetten önkormányzati profilba illő rendezvény lehet például:

- Mintaprogramok indítása növényzet telepítésére;
- Ismeretterjesztő programok (pl. komposztálás, gyakorlati tanácsadással);
- Környezetvédelmi technikákat bemutató tanfolyamok, bemutatók;
- Alternatív mini-konferenciák, találkozók tanárok, nyugdíjasok stb. számára.

Adott környezetvédelmi célok, civil aktivitás támogatása

Lehetőségek a civil aktivitás serkentésére:

- versenyek szervezése
- díjak alapítása - a díj legyen jelképes és a cél egyértelmű
- védnökség vállalása - lényegesen kevesebb ráfordítást igényel, mint a díj alapítása
- rendszeres támogatások nyújtása – amennyiben a lehetőségek engedik.

3.13. Kérdőívek kiértékelése

A Környezetvédelmi Program a lakosság részvételén is alapszik.

A kerület környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi helyzetének felméréséhez és a helyzetértékelés elkészítéséhez kérdőíveket készítettünk, melyet a lakosság számára tettünk közzé az Önkormányzat segítségével. A kérdőívek kiértékelésének eredményei rávilágítanak a lakosság által megfogalmazott megoldandó feladatok körére és a lakosság VIII. kerületről kialakult véleményére.

A lakossági kérdőíveknél a kitöltők száma 73 fő volt, melyből egy kérdőívet sem tekintettünk kiértékelhetőnek.

A kerületben található helyi értékek (épületek, utcák, terek) állapotát a válaszadók 34%-a értékelte jónak, 50%-a értékelte úgy, hogy átlagos, egy fő úgy, hogy nagyon jó. 36%-a tartja rossznak, 4%-a tartja nagyon rossznak az állapotot. 4%-uk nem válaszolt a kérdésre.

A közvetlen lakókörnyezetben található helyi értékek (épületek, utcák, terek) állapotát a válaszadók 18%-a értékelte jónak, 34%-a értékelte úgy, hogy átlagos. Senki sem tartja úgy, hogy nagyon jó. 32%-a tartja rossznak, 11%-a tartja nagyon rossznak az állapotot. 5%-uk nem válaszoltak a kérdésre.

A válaszadók által megjelölt városrészek, ahol élnek, a kerület nagy részét lefedik. Többet élnek közülük pl. Magdolna-negyedben, Orczy-negyedben, Népszínház-negyedben. 84%-uk szívesen él a megjelölt negyedben. Ennek ellenére 67%-uk úgy gondolja, az itteni gyerekek, ha felnőnek, el fognak majd költözni a kerületből.

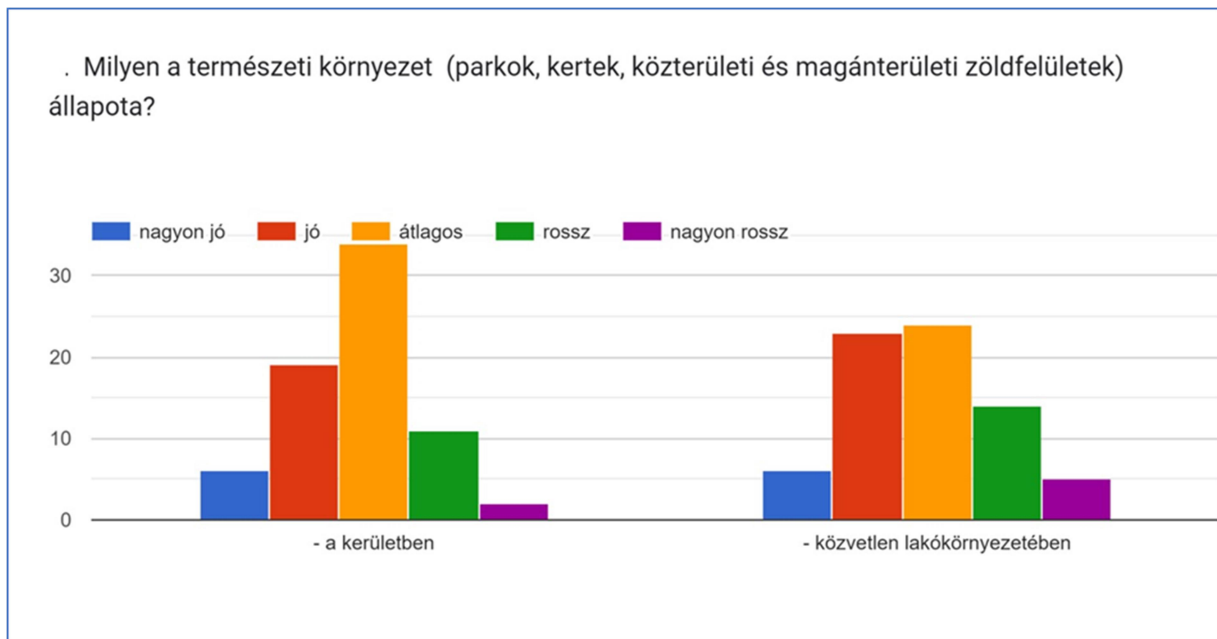
A megkérdezettek 27%-a jóleső érzéssel, 11%-a szeretettel, 48%-a közömbösen, hol így, hol úgy, 4%-a kellemetlen érzéssel, 4%-a rossz érzéssel, szintén 4%-a nehezteléssel gondol a kerületre.

A kerület hangulatáról feltett kérdésünk, amelyet a legtöbben az osztályozás folyamán jónak ítélték. A kerület hangulatára az izgalmas és hangulatos a legjellemzőbb tulajdonság, melyet a legtöbben választottak.

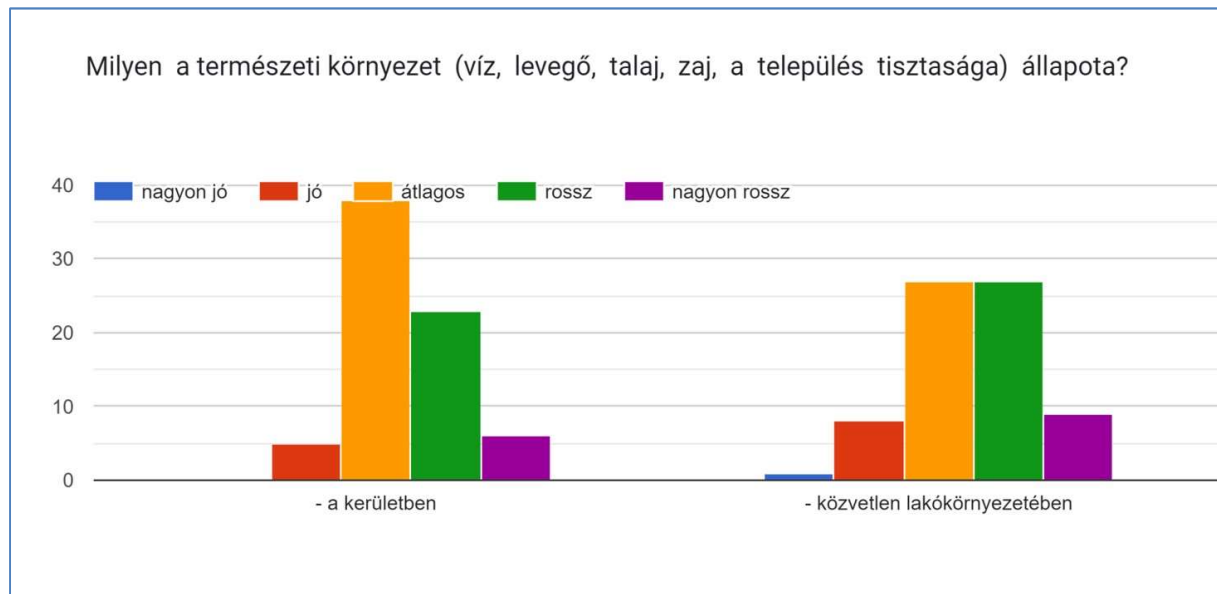
A következő kérdés azt firtatta, hogy melyek azok a tényezők, melyek leginkább problémát jelentenek, valamint amivel a legkevésbé elégedetlenek a kerületben.

A válaszadók 1-től (nagyon elégedetlen) 5-ig (teljesen elégedett) pontozták a lehetőségeket, aszerint, hogy mennyire elégedettek az állapottal. Helyi szinten a legtöbb helyzetet, a környezetvédelmi, a társadalmi és a gazdasági helyzetet megfelelőnek tartják, nem elégedetlenek, de nem is teljesen elégedettek a lakók. A legjobban a helyi közlekedési lehetőségekkel elégedettek, ezt követi a szórakozási lehetőségek, közellátás, hivatalos ügyek intézése, családok támogatása, iskolai oktatás. A legkevésbé elégedettek a levegőtisztasággal, az egészségügyi helyzettel, a lakáshelyzettel és az utcák, terek, parkok állapotával, közbiztonsággal. Közepes megítélés van a vállalkozások sikerességének, a fiatalok helyzetének, idősekkel való törődésnek.

A kerület természeti és környezeti állapotával kapcsolatos kérdésekben általánosságként elmondható, hogy a környezet (víz, levegő, talaj, a település tisztasága, zaj) állapotát átlagosnak, a természeti állapotát (parkok, kertek, közterek stb.) szintén átlagosnak tartják a kerületben. (1-2. ábra)

1. ábra

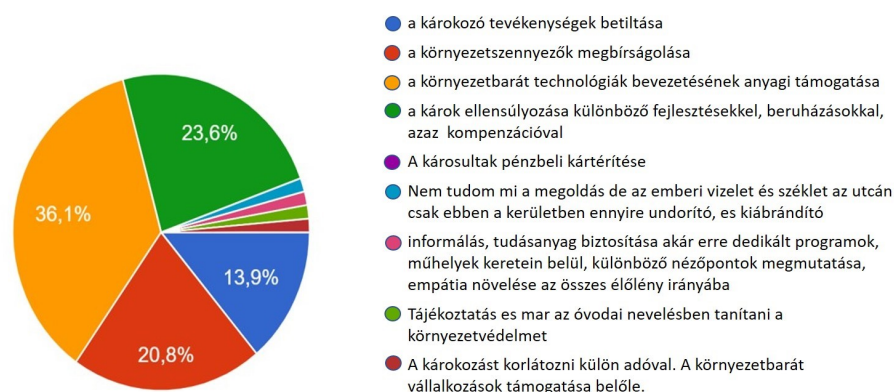

2. ábra

A lakossági felmérés alapján a kerület környezeti helyzete átlagosnak mondható, fejlesztésre közvetlenül nem szorul, de a fenntartására igen nagy figyelmet kell fordítani, hogy sem a kerület természeti környezete, sem a közvetlen környezet ne károsodjon.

Arra a kérdésre, hogy mi lenne a legfontosabb és legmegfelelőbb megoldás a környezetszennyezés megállítására, a válaszadók 20%-a megbírságná a környezetszennyezőket, 36%-a szerint a környezetbarát technológiák bevezetése és annak anyagi támogatása lenne a legjobb módszer. 14%-a jelölte meg a károsító tevékenység betiltását, 23%-a a károk ellensúlyozását különböző fejlesztéssel, beruházásokkal, azaz kompenzációval. Kis részük tartja legjobbnak a lakosság szemléletformálását információk átadásával, tájékoztatással, illetve óvodai nevelésbe ennek beépítését. A károsultak pénzületi kártérítését nem tartják megoldásnak (3. ábra)

Környezetszennyezés problémájára javasolt megoldások

3. ábra

A válaszadók háromnegyede tudja azt, hogy mennyi kilowatt-óra villanyt, hány m³ gázt és vizet fogyaszt a háztartása 1 hónap alatt. 90%-a hajlandó jobban takarékoskodni az energiával (villany, gáz) és a vízzel a jövőben. A megkérdezettek nagy részénél cirkó fűtés, illetve gázkonvektor van (34, illetve 33%). 10%-uk távfűtéssel fűt, 15%-uk bejelölte a villanykályhás fűtési módot is, 3%-uk vegyes fűtést használ. Előfordul még 10%-uknál alternatív megoldás.

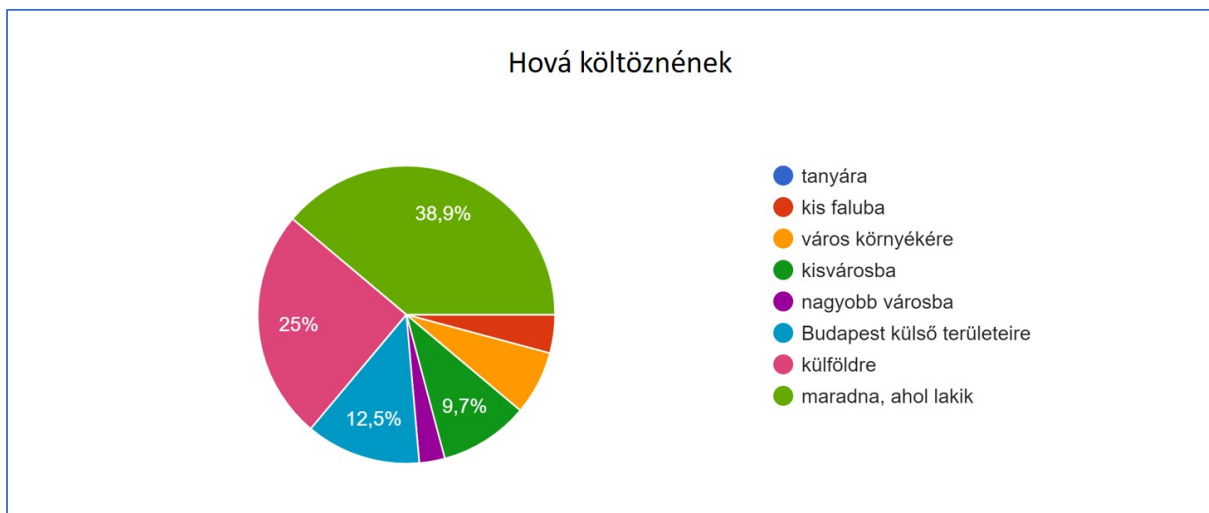
A kerületben működő vállalkozások, üzletek, boltok és egyéb szolgáltató egységek a válaszadók 84%-ának általában kielégítik a szükségleteit.

A válaszadók 87%-a az olyan vállalkozások, üzletek, boltok, irodák számának növekedésére számít, ahol a lakók dolgozhatnak. 13%-a szerint már elég iroda, üzlet vállalkozás van.

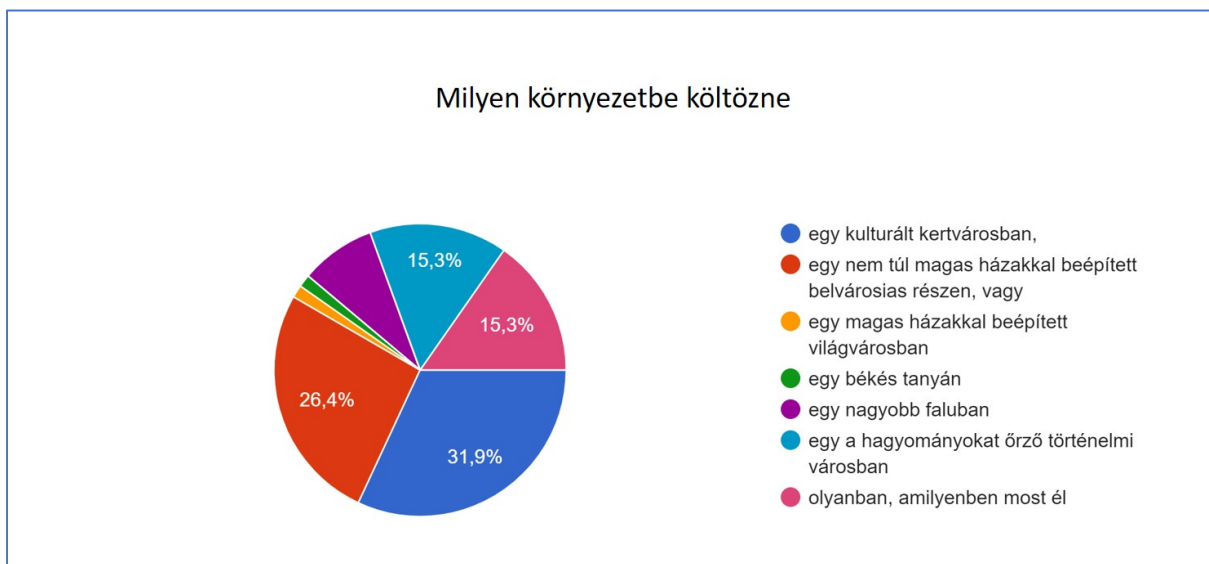
A következő 20-30 évben esedékes fejlesztések közül a válaszadók közül 32% a gyalogos közlekedés fejlesztését (járdák, gyalogátkelők) emelték ki. A kerékpáros közlekedés fejlesztését negyedük említette. A közösségi közlekedés (tömegközlekedés) fejlesztését 22%-a, parkolók kialakítását 21%-a szeretné.

Megkértük a lakossági kérdőívet kitöltőket, hogy rangsorolják a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági feladatokat fontosságuk szerint úgy, hogy 1: egyáltalán nem fontos; ... 5: nagyon fontos. Mindegyik feladatot fontosnak gondolták a résztvevők, a legtöbbször 4 feletti értéket kaptak. Nagyjából egyformán a legfontosabbnak ítélték az alábbi feladatokat: ivóvíztartalék védelme, levegőszennyezés csökkentése, zajterhelés csökkentése, szelektív hulladékgyűjtés, környezettudatos életvitel elterjesztése a lakosság körében, megújuló energiaforrások (pl. nap- és szélenergia) alkalmazása, üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, illegális szeméttelrakók felszámolása, tudatos vásárlói magatartás megismertetése, közterületek tisztántartása, a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, a klímaváltozás hatásaira (pl. viharok, hőség) való felkészülés, oktatás, képzés fejlesztése, az egészség védelme, a társadalom nagyobb részvétele a környezetvédelmi ügyekben.

Amennyiben oda költözhetnének, ahová szeretnének, a válaszadók a 4. ábra szerinti felosztásban döntöttek. Több, mint harmaduk maradna, negyedük külföldre menne, a többiek között van, aki Budapest külső területeire menne, van, aki Magyarországon maradna, de Budapesten kívül. 5. ábrán látható, milyen környezetben élnének legszívesebben.

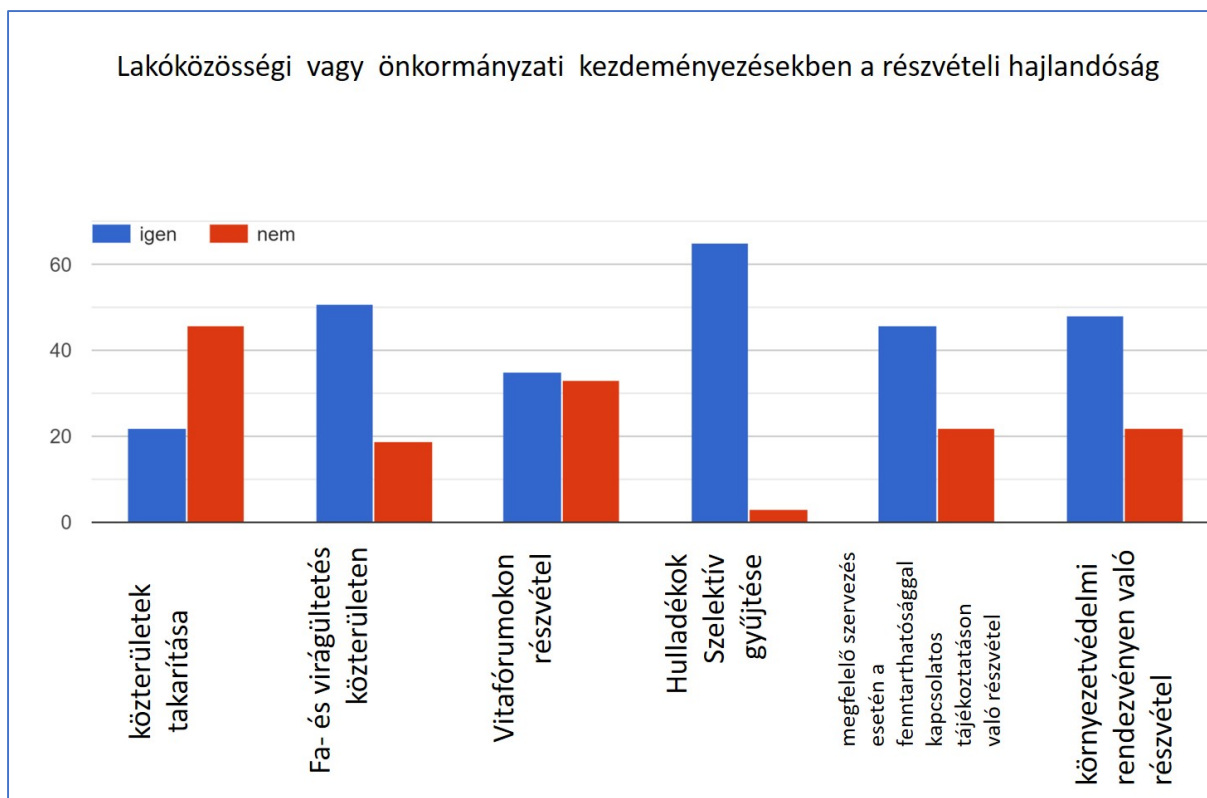
4. ábra

5. ábra

A környezetvédelmi tevékenységek közül a rendszeres kerékpározást 33%-uk üzi, 89%-uk energiatakarékos égőket használ. 49%-uk hazai élelmiszert vásárol, a szelektív hulladékgyűjtésben 92%-uk vesz részt. A válaszadók közül senki sincs, aki egyik tevékenységet sem folytatja. Ez az eloszlás arra enged következtetni, hogy az itt élők nagyon tudatosak a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatban.

Felmérték, hogy a válaszadók közül ki milyen önkormányzati, esetleg lakossági kezdeményezésben venne részt. Az eredményeket a 6. ábra szemlélteti.

6. ábra

A válaszadók 57%-ának kielégítő lakásának állapota, 36%-ának részben kielégítő, 10%-ának nem kielégítő.

A lakosság többféle úton informálódik a környezetéről. A legnagyobb arányban, 88%-ban az internetről, 7%-ban az országos tévéadókból szerzik az információkat, 1%-uk országos terjesztésű újságot olvas.

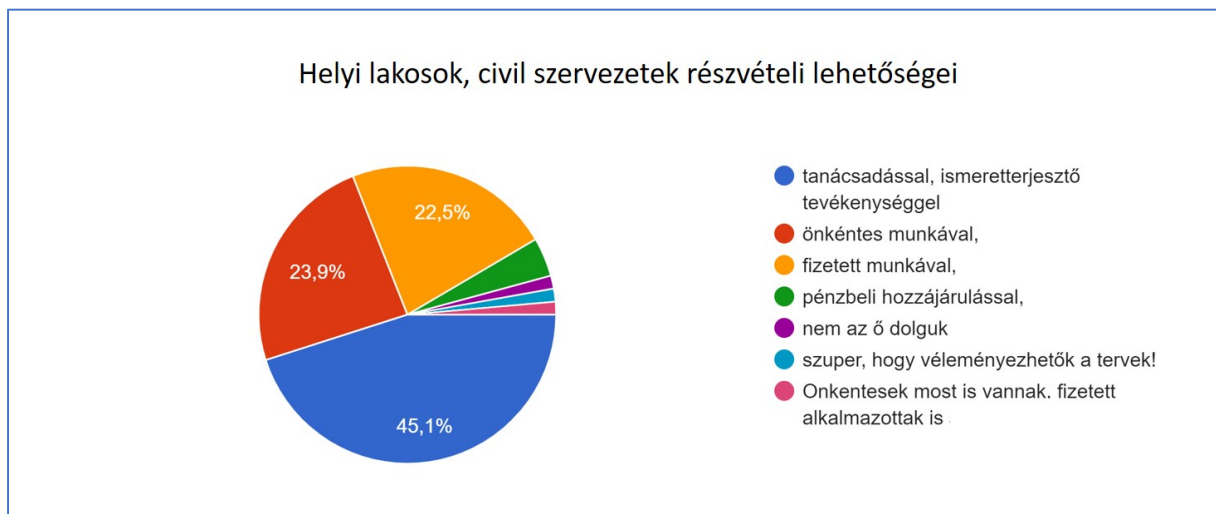
A válaszadók szerint az oktatás, a közlekedés és a szolgáltatások területét kellene leginkább fejleszteni. A legkevésbé a lakásépítés, ipartelepítés, hagyományőrző kézműipar területét ítélték meg fejlesztendőként. Közepesen ítélték meg a sportlétesítmények és a turizmus fejlesztését. Egyéb fejlesztendő területek között említették: zaj-, rezgés-, és fényszennyezés csökkentése, nyári drasztikus hőmérsékletemelkedés megakadályozása, több zöld terület, pl. fák telepítése a Rákóczi útra, parkolóházak, szociális ellátás, hajléktalanok az utcán, helyi kultúra, képzőművészet felkarolása, mozi, színház, utcaszínház, utcazenész, szabadtéri koncertek, fesztiválok, régi épületek renoválása, társasházfelújítások támogatása, bérlakás fejlesztés, tisztaság, közbiztonság.

A megőrzendő, védendő területek közül a kerületi zöldfelületeket legtöbbször nagyon fontosnak ítélték meg, ezután jönnek a műemlék épületek. Közepes megítélést kapott az egységes városkép, legkevésbé a műemlékeket tartották fontosnak. Egyéb védendőkhöz említették: hagyományos üzletek, műhelyek, szolgáltatók, helyi tudás megőrzése, helytörténet, helyi alkotók, művészek megtartása, civil szervezetek támogatása, szubkultúra jelenlét.

Arra a kérdésre, hogy a válaszadók szerint milyen módon, milyen szervezetek, intézmények segítségével lehetne legjobban a kerületet fejleszteni (a „fenntartható fejlődést” előkészíteni),

több választ is bejelölhettek. A helyi lakossági fórumokról tartják úgy, hogy az a fejlesztések megvalósítását leginkább segíteni tudja. A lakossági fórumok szervezésével a kerületben élők az információgyűjtés és a tájékoztatás mellett lehetőséget kapnának a saját véleményük, javaslataik kifejtésére is. Mindezek mellett nagyon fontosnak tartják a polgármesteri hivatal, vármegyei szintű szervezetek, a képviselő testület, nemzetközi segítség, sajtó, tv, rádió szerepét. A pályázati kiírásokat, civil (nem politikai) szervezeteket kevésbé tartják alkalmasnak.

A válaszadók ezekben a feladatokban önkéntes munkával, fizetett munkával, tanácsadással, ismeretterjesztő tevékenységgel kívánnak részt venni, ami pozitív hozzáállást jelent a lakosság részéről a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében. A részletes eloszlást a 7. ábra mutatja.

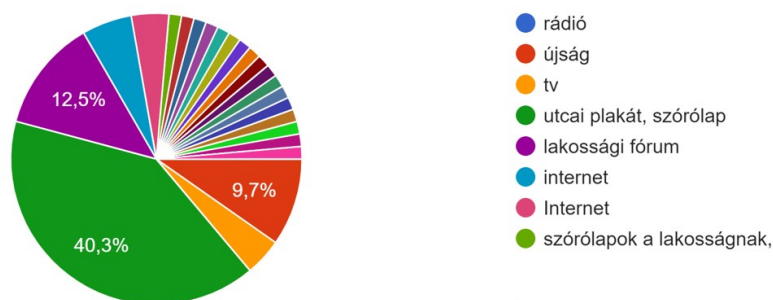
7. ábra

A megkérdezettek közül 28 fő találkozott korábban a Települési Környezetvédelmi Program fogalmával.

A megkérdezettek szerint a kerületben élő emberek legsürgetőbb problémája a hulladék elhelyezése, a természetes környezet, a zöld területek csökkenése, a biológiai sokszínűség csökkenése, a levegőszennyezés, a betegségek és egészségügy, a városi stressz, a megélhetés és az oktatás színvonala. További sürgős problémának tartják a növekvő forgalmat, a közterületek tisztaságát, a zajszennyezést, hajléktalanok jelenlétét, viselkedését az utcán, a közbiztonságot, régi, leomló homlokzatú házak felújítását.

A válaszadók 77%-a szeretne a Települési Környezetvédelmi Programról több információt. A Települési Környezetvédelmi Programról való tájékozódás forrásáról megoszlanak a vélemények a lakossági fórumokat és a tévét tartják a legalkalmasabbnak (8. ábra).

A Települési Környezetvédelmi Programmal kapcsolatos ismeretek megszerzésének forrásai

8. ábra

A válaszadók 21%-a tagja valamilyen civil szervezetnek, 46%-a szívesen lenne tagja környezetvédelmi, természetvédelmi szervezetnek (civil szervezet, egyesület, klub).

A lakossági kérdőívet kitöltők kétharmada (69%-a) férfi és egyharmada (31%-a) nő volt. Koreloszlás szerint a válaszadók 15%-a volt 30 év alatt, 42%-a volt 31-40 év között, 26%-a volt 41-54 év között és 17%-a volt 55 év felett. Iskolai végzettségként 20%-a érettségivel rendelkezik, 78%-a főiskolát, egyetemet végzett, 2 fő szakmunkás iskolai végzettségű lakos. A kérdőívet kitöltők 14%-a 6-10 éve, 18%-a 11-20 éve, és 31%-a több évtizede is a kerületben él, A válaszadók 32%-a legfeljebb 5 éve költözött ide.

A megkérdezettek között voltak értelmiségiek (pl. mérnökök, tanárok, informatikusok, jogászok, közgazdászok, biológusok, orvosok), vállalkozók, hallgatók, felszolgálók és nyugdíjasok.

Összességében elmondható, hogy a lakosság tudatában van a jelen és jövő generációit veszélyeztető folyamatokkal Budapest VIII. kerület, Józsefvárost tekintve. Elsősorban olyan problémákat jelöltek meg, melyek megfigyelhetők globális és lokális szinten egyaránt. A kérdőív lehetőséget nyújtott arra, hogy elsősorban a helyi szinten felmerülő, lokális problémák kapjanak hangsúlyos szerepet, és egyértelművé váljon a lakosság hozzáállása a települést érintő fejlesztési tevékenységekhez, programokhoz.

Jelen Program és terv azért készült, hogy a fenntartható fejlődés szemléletét kialakítsa a kerület lakosságának és intézményeinek körében, valamint a benne megfogalmazott programokat, célkitűzéseket, stratégiát, jövőképet ne csak tervezés szintjén álmodják meg, hanem azok megvalósítását is elérjék.

4. Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Környezetvédelmi Programja

Az alábbiakban Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros cselekvési programja kerül részletezésre.

A célok prioritási sorrendjében az első a globális felmelegedés hatásainak mitigálása (a területben tapasztalható hőszigetelés mérséklése), a 2. cél a levegőminőség javítására vonatkozó intézkedések, a 3. pedig az energiahatékonysági beruházások megvalósítása. Az első két prioritás kifejezetten a környezetvédelem egészségügyi mutatókra gyakorolt pozitív hatásának erősítését szolgálja, míg a harmadik a környezet védelme mellett az energiaszegénység enyhítését is segíti.

4.1. Éghajlatváltozás, levegőtisztaság-védelem

A környezeti elemek közül a levegő nagyfokú diffúziós képességgel rendelkezik, az esetleges szennyezések távolról is eljuthatnak a terület területére, ezért kell regionális szinten kezelni a problémákat. Budapest és környéke (agglomeráció) egyike az ország legszennyezettebb levegőjű térségeinek, általában a régió levegőminősége rosszabb az országos átlagnál.

Célkitűzés

Az ipari, lakossági, települési és a közlekedési eredetű légszennyező anyag kibocsátások csökkentésével kedvező levegőminőségi állapot megteremtése, fenntartása és javítása, az EU-s környezetvédelmi normákban előírt célállapotnak megfelelően.

Kiemelt cél a levegő minőségének javítása, a határérték túllépés nélküli imissziós levegőminőség tartós biztosítása.

Feladatok

Élni kell az Önkormányzat szabályozási, rendeletalkotási, ellenőrzési és szankcionálási lehetőségeivel, szükség esetén ezek bővítésére kell törekedni.

Csökkenteni kell a felhasznált fosszilis energiahordozók abszolút és relatív mennyiségét.

Egyéb megvalósítandó feladatok a klímaturatosság érdekében:

- Ismeretterjesztés és példamutatás;
- A helyi közösségek szerepét erősítő támogatási rendszerek, a lakossági zöldfelületek fejlesztésére és fenntartására irányuló, és egyéb környezetvédelmi pályázatok bővítése;
- Klímavédelmi szempontok érvényre juttatása az önkormányzati beruházások során;
- Napkollektorok alkalmazásának, lehetőségeinek felmérése, és alkalmazásuk megkezdése kisebb beruházások megvalósításával.

A kedvező levegő állapot megteremtésének folyamatában nagyobb szerepet kell kapnia a megelőzés elvének. A korszerű, kisebb energiaigényű és kisebb emissziós értékekkel rendelkező technológiák telepítését kell előnyben részesíteni és támogatni.

Mérsékelni szükséges a területben a kén-dioxid, nitrogén-oxidok, illékony szerves vegyületek kibocsátásának mértékét, az ózonkárosítás és az üvegházhatás csökkentése érdekében, a Nemzeti Környezetvédelmi Programból és a nemzetközi egyezményekből adódó feladatok végrehajtásának érvényesítése mellett.

Csökkenteni kell a levegő ülepedő- és szálló por terhelését:

- utak portalánítása,
- út menti és egyéb zöld felületek növelése (parkok, ligetek, út menti fasorok),

- átmenetileg hasznosítatlan területek parkosítása.
- a közösségi közlekedés használatára való ösztönzés
- a kerületrendezés során figyelembe kell venni és ki kell használni a természetes légcseréltisztítő hatását és az uralkodó szélirányt.

A fűtésből eredő levegőterhelés mértéke az utóbbi időben csökkent, a lakosság jelentős része gázzal fűt. Támogatni kell (tájékoztatás és pályázatok) a megújuló energiahordozók hasznosítását az ipari és lakossági fűtési rendszereknél.

Csökkenteni kell a közlekedési eredetű emissziókat:

- közlekedési-szállítási igények mérséklése a területfejlesztés eszközeivel (személygépjármű nélkül is könnyen elérhetőek legyenek a legfontosabb szolgáltatások: élelmiszerbolt, óvoda-iskola, orvos, gyógyszertár stb.);
- fejleszteni kell a helyi és a távolsági közösségi közlekedés feltételeit, a szolgáltatás színvonalát és versenyképességének javításában támogatni kell a fővárost;
- a nem motorizált közlekedés biztonságos feltételeinek fejlesztése gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedésszervezéssel;
- a kerületi kezelésben lévő úthálózat fejlesztése, karbantartása, együttműködés a fővárossal;
- A szennyezettség szempontjából kimutatható, hogy hot spot területként definiálható forgalmas kereszteződések jelenléte a budapesti kerékpárutakon. Az eredmények ismeretében azt javasoljuk a döntéshozóknak, hogy ilyen területeken támogassanak olyan vizsgálatokat, amelyek elemzik a környező utcákban mérhető kitétséget, és a forgalmi szempontokat is figyelembe véve párhuzamos, akár kissé hosszabb, de tisztább útvonalon futó, folyamatos, megszakítás nélküli kerékpárutakat alakítsanak ki. (A Múzeum körúton történő kerékpározás például fokozott kitétséggel jár.)

Részt kell venni a regionális levegőtisztaság-védelmi mérő- és monitoring hálózat fejlesztésében:

- mérőeszközök fejlesztése,
- mérési pontok számának és a mérésgyakoriság növelése,
- információs rendszer kiépítése és összekapcsolása a térinformatikai adatbázissal és elemzési lehetőségekkel,
- az információk elérhetőségének és nyilvánosságának biztosítása.

Jelenleg a kerületben egy automata mérőállomás működik.

1. Teleki László téri közlekedési mérőállomás

Kerületen kívüli legközelebbi mérőállomás:

2. V. kerület, Erzsébet téri mérőállomás

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Közlekedési emisszió csökkentése	A tranzitforgalom további csökkentése, kerülőutak biztosítása, közlekedés szervezés javítása, forgalomrendezési koncepciók kialakítása, megvalósítása	folyamatos	F;K	X	X	
	Közösségi közlekedés fejlesztése, elektromos közösségi autó, motor és kerékpárhasználat elterjedésének segítése	folyamatos	F;K	X	X	
	Kerékpárosbarát közlekedésszervezés, a kerékpár forgalom növelése a kerületben	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Allergén, invazív gyomnövények terjedésének csökkentése	Beépítetlen területek hasznosítása, kezelése, a biodiverzitás megőrzése	folyamatos	K, F	X	X	
Szálló por mennyiségének csökkentése	Közlekedési sebesség korlátozása, zöldfelületek karbantartása	folyamatos	K, F	X	X	
	Fásítás a közterületek, utak mentén, favermek tervezésének javaslata a felújítandó útszakaszokon lombos fák ültetése céljából. Ahol a közmű hálózat miatt ez nem lehetséges, ott cserjeültetéssel lehet ezt kiváltani és/vagy virágtartó oszlopok kialakítására van lehetőség	folyamatos	K, F,	X	X	
Monitoring rendszer	Levegőtisztasági mérőhálózat, információs rendszer fejlesztése. Új OLM mérőállomás létrehozása. (Kapcsolat: Országos Meteorológiai Szolgálat - Éghajlat- és Levegőkörnyezeti Főosztállyal vagy egyéb szervezetekkel egy együttműködve Levegő minőség mérések a főbb csomópontokban min. 3 évente megadott komponensek szerint.	tervidősza k végéig	K, Á			X

Levegő szennyezés csökkentése a védendő objektumoknál, fűtési eredetű légszennyezés csökkentése	Légszennyezés szempontjából védendő területek meghatározása, sebességkorlátozási övezetek felülvizsgálata, növelése		F, Á		X	X
	Fűtéskorszerűsítési programok támogatása, a fővárosi távhálózat fejlesztéséből adódó lehetőségek kihasználása, a gerincevezetékre történő rákötések ösztönzése.	folyamatos	F, Á		X	X
	Környezetkímélő energiahordozók, alternatív hőtermelési rendszerek támogatása. Napkollektorok használata, melyek hozzájárulnak a használati melegvíz előállításához, ezáltal csökkentve a gázfogyasztást és káros anyag kibocsátását – önkormányzati támogatás	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
	Együttműködés a Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályával Együttműködés a szélirányban lévő légszennyezéssel terheltebb belvárosi kerületekkel a csökkentés érdekében.	folyamatos	K, F	X	X	

K – Kerület
F – Főváros
Á - Állam

4.2. Felszíni és felszín alatti vizek védelme és fenntartható használata

A kerületben a felszín alatti vizeknek vízgazdálkodási szempontból nincs nagy jelentősége ammónium, nitrát és bizonyos területeken TPH (alifás szénhidrogén) szennyezettségük miatt. Meg kell vizsgálni a csapadékvizek gyűjtésének és öntözésre történő használatának lehetőségét elsősorban önkormányzati intézményeknél. Javasoljuk a mikro öntözési módok előnyben részesítését a vízpazarló esőztető öntözéssel szemben.

Célkitűzések:

Felszíni vízkészlet gazdálkodás, mely magában foglalja a vízhiányos időben a víz visszatartását és felhasználását öntözővízként valamint természetvédelmi célokra, illetve felesleges víztöbblet esetén a víz elvezetését az épített és természetes környezet megóvása érdekében.

- a takarékos vízhasználatot ösztönző pályázatok és/vagy szabályozási módok alkalmazása, a vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme, ebben a kerületi Önkormányzat kezdeményező szerepet vállalhat.
- a szennyvízcsatorna-hálózat folyamatos ellenőrzésének kezdeményezése az FCSM Zrt.-nél
- a szennyező források felderítése, a szennyező hatás megszüntetése, a szennyezés következményeinek fölszámolása, ebben az Önkormányzat kezdeményező szerepet vállalhat.
- a környezeti kultúra, a társadalmi részvétel és a környezettudatosság fejlesztése.
- a szabad vízfelületek bővítésének lehetősége érdekében javasolt vizsgálatokat folytatni a Terv időszakban.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Ivóvíz megfelelő minőségű biztosítása	Folyamatos ivóvíz monitoring	folyamatos	F, Á		X	X
Víz használat optimalizálása, takarékos vízhasználat bevezetése	Lakosság informálása, tájékoztatása az ivóvíz minőségéről	folyamatos	F, Á		X	X
	Lakosság informálása, takarékos vízhasználó berendezések használatára való ösztönzés	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Illegális hulladéklerakás ne szennyezze a vizeket	Lerakások megszüntetése, újratermelődésük megakadályozása	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Felszíni és felszín alatti vizek védelme	Felszíni vízszennyezések megszüntetése.	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
	Kerületi üzemeltetésben lévő felszíni folyókák tisztítása	folyamatos	K;F	X	X	
	Köztéri vízfelületek növelése (párkapuk, párasító ivókutak létesítése)	folyamatos	K;F	X	X	

Eltömődött kutak kitisztítása a monitoring pontok növelése érdekében	tervidőszak végéig	K;F	X	X	
---	-----------------------	-----	---	---	--

K – Kerület

F – Főváros

Á - Állam

4.3. Klímavédelem és energiagazdálkodás

Az éghajlatváltozásnak számos hatása lesz a városokra. Az éghajlatváltozás összetett hatást gyakorol az egészségünkre, az ökoszisztémákra és a gazdaságra is. A következő évtizedekben a hatások feltehetőleg súlyosbodni fognak. Európában a legvalószínűbb hatást a szélsőséges időjárási események, például az árvizek, viharok és hóhullámok gyakoribb bekövetkezése jelenti. A heves esőzések elsősorban a közlekedési és közmű infrastruktúrát veszélyeztetik, a jelentős csapadékmennyiséggel a vízelvezető és szennyvízrendszerek nem tudnak megbirkózni. A városokban hőszigetek jönnek létre, amelyek a vidéki területekhez képest sokkal melegebbek, ez rendkívül megterhelő emberi szervezet, illetve más élőlények, városi fák és növényzet számára.

A klímaváltozást ugyan globális folyamatok váltják ki, a folyamatok nemkívánatos hatásai (pl. hőség, viharok, árvizek és villámárvizek) ellen azonban helyben kell védekezni, az üvegházhatású gázkibocsátás drasztikus csökkentése mellett. Ez fogalmazódik meg a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Tervben (JKIT), amely dokumentum a környezet- és klímavédelmi intézkedések részletes leírását tartalmazza.

Ezt követte Józsefváros Klímastratégiája, amely a kerület klímavédelemmel kapcsolatos jövőképét, célrendszerét és a részletesen kidolgozott intézkedéseket mutatja be négy stratégiai célt kiemelve, melyek a következők: klímabarát város, nincs utca zöld nélkül, egészséges utcák és klímabarát társadalom.

A kerület területén két megújuló energia típus alkalmazására van lehetőség: napenergia és a geotermikus energia. A jövőben törekedni kell az alternatív energiaforrások alkalmazásának felkutatására. Ezekkel kapcsolatos gazdaságossági vizsgálatok elvégzése javasolt, az esetleges pályázati források, lehetőségek körét meg kell találni, ezzel javítható a kerület energia mérlege. Az energiatermelés és - felhasználás racionalizálását, a legjobb elérhető technológiák (BAT) használati arányának növelését és a megfelelő termelési, szállítási, logisztikai eljárások használatát kell célként kijelölni a kerület számára.

El kell készíteni a kerület energiagazdálkodásának komplex értékelését, amely az alábbi területekre terjed ki:

- a terület potenciális és kihasznált energiatermelési kapacitásainak felmérése az összes lehetséges energiahordozó és energiaforrás alapján,
- az energiatermelés és szolgáltatás hatékonyságának valamint környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak elemzése,
- az energiafelhasználás hatékonyságának elemzése szolgáltatási és lakossági szférákban,
- az energiahatékonyság növelésének biztosítása korszerű energiatermelési technológiák elterjesztésének támogatásával
- a környezetbarát energiatermelés lehetséges területeinek, eszközeinek felkutatása,
- az alábbi alapelvekkel, egyben feladatokkal összhangban kell kidolgozni és megvalósítani a kerület energiagazdálkodási programját.

Feladatok:

- meg kell teremteni az energiatermelők és szolgáltatók érdekeltségét az energiahatékonyság növelésében,
- energia megtakarítást eredményező beruházások támogatásával, utólagos hőszigetelésekkel (az eddigi jó példák alapján), csőhálózati szigetelések, alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzésével elő kell segíteni, hogy a lakások, lakóházak, közintézmények felújításakor illetve új beruházások alkalmával az építetők és az építők jól felfogott érdekében álljon az energiatakarékosság és az energiahatékonyság növelése,
- a területben hasznosítható alternatív és megújuló energiaforrások, energiahatékonyságot növelő eljárások feltárásának, kutatásának támogatása,
- az energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése, demonstrálása.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Közintézmények, közterületek energiamérlegének javítása	Épületek és berendezések korszerűsítése. pl.:energetikai adatbázis elemzése és intézkedési terv kidolgozása, okosóra	folyamatos	K	X		
Energia mérleg javítása	Társadalom informáltságának javítása, rezsi-csökkentési tanácsadások folytatása. kerékpáros közlekedés folyamatos fejlesztése	folyamatos	Á, F, K	X	X	X
Alternatív energiaforrások felhasználásának elősegítése	Alternatív, megújuló energiaforrások preferálása Háztartási méretű naperőművek (HMKE) telepítésének segítése (50 kW)	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Hőhullámok mérséklése	Preventív intézkedések megtétele. Zöldfelületek növelése, beépített, burkolt felületek csökkentése. A lakossági védekezés eszközei: árnyékolás technika alkalmazása, energiatakarékos klímaberendezések, fokozott ivóvízfogyasztás, árnyas fás közparkok és a klimatizált épületek igénybevétele.	folyamatos	Á, F, K	X	X	X
Táv hő használat	A távfűtés használatának ösztönzése	folyamatos	K, F	X	X	

K – Kerület
 F – Főváros
 Á – Állam

4.4. A környezetminőség

Cél a kerületi zöldfelületek lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban és a kerület területén található természeti értékek, élőhelyek védelme és sokszínűségének megőrzése.

A parkok, terek a lehető legjobb minőségben, a lehető legnagyobb használati értéket szem előtt tartva újuljanak meg, képesek legyenek a különböző lakossági célcsoportok igényeit kielégíteni.

El kell érni a károsodott, tönkrement területrészek rendbehozatalát a rendelkezésre álló hatósági és egyéb eszközökkel. A leromlott állapotú infrastruktúrák felújításának tervezése és kivitelezése, az utak állapotának fenntartása, javítása kiemelt szerepet kell, kapjon.

A lakók életkörülményeit a biológiailag aktív felületek mikroklimatikus hatásukkal pozitívan befolyásolják.

Feladatok:

- A kerületi rendezési tervek kidolgozása, felülvizsgálata során érvényesíteni kell a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontokat.
- Helyi közlekedés fejlesztése a lakossági igények és a fenntarthatósági szempontok összehangolásával,
- A helyi mozaikos elrendezésű zöldfelületi rendszer védelme, fejlesztése, rendszeres felülvizsgálata a klímavédelmi szempontok érvényesítésével.
- A kerület „zöldpotenciáljának” folyamatos felmérése a teljes fakataszter figyelembe vétele mellett komplex fásítási program kidolgozása.
- Törekedni kell a városi klimatikus viszonyokhoz legjobban alkalmazkodó fafajták telepítésére. Enyhítik a nyári forróságot, emellett az esztétikus megjelenés is jelentős hatással van az életminőségre.
- A zöldfelületi rendszer védelme, fejlesztése, rendszeres felülvizsgálata a klímavédelmi szempontok érvényesítésével. Az aszályos időszakokat, a nagyvárosi környezetet (öntözés nélkül is) jól viselő növényfajok alkalmazása.
- A kerületben található védelemre érdemes területekkel, műemlékekkel kapcsolatban törekedni kell a helyi kezdeményezések felkarolására, a védett értékek számának növelésére és a minőség megővéséhez szükséges források biztosítására.
- A műemlékvédelmi és idegenforgalmi értékek, tevékenységek összehangolása a kerület műemléki értékeinek megőrzése, hasznosítása érdekében.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Épületek, műemlékek gondozása	Épületek helyi védettségének elrendelése, műemlékek állapotának nyomon követése, renoválás elvégzése	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Kulturált környezet kialakítása	A kerület központi területeinek esztétikai és funkcionális fejlesztése	ütemezés szerint, folyamatosan	K, F	X	X	

Belterületi vízrendezés javítása	Vízvezetéssel kapcsolatos feladatok meghatározása	folyamatos	F		X	
Klímatudatos zöldfelület fejlesztés	Önkormányzat kezelésében lévő zöldfelületek üzemeltetési feladatainak ellátása	folyamatos	K	X		
	Civil kezdeményezések - közösségi kertekkel kapcsolatos feladatok (Grundkert, Kőrís kert, Tolnai pihenőkert) A Klímavédelmi Intézkedési Tervben célként szerepel a kerületi közösségi kertek fenntartása és újabb közösségi kertek kialakítása erre alkalmas üres önkormányzati tulajdonú telkeken.	folyamatos, tervidőszak végéig	K	X		
	Társasházi környezetvédelmi pályázatok folytatása, kibővítése (belső udvarok, gangfolyosók, homlokzatok zöldítése és kerti esővízgyűjtő program), a „Fogadj örökbe egy közterületet” pályázat folytatása	folyamatos, tervidőszak végéig	K	X		
	Utcafásítási Program folytatása– ITS, Klímavédelmi Intézkedési Tervben szereplő fatelepítés, helyettesítő növénytelepítés, többszintű zöldsávok létesítése	tervidőszak végéig	K	X	X	
Csapadékvíz-gazdálkodás	Csapadékvíz visszatartási koncepció kidolgozása, megvalósítása, a lakosság bevonásával	folyamatos	K, F civil szervezetek	X	X	
Barnamezős fejlesztések	Rehabilitációra, fejlesztésre váró területek hasznosítására koncepció kidolgozása, partnerségi együttműködési lehetőségek feltárása	tervidőszak végéig	K, F, Á	X	X	X
Zöldfelület-nyilvántartás	Közterületi fakataszter rendszeres felülvizsgálata, térinformatikai rendszerben történő feldolgozása a zöldfelület-gazdálkodás tervezéséhez szükséges részletes adattartalommal. A fővárosi Fatár rendszerébe illeszthető tartalmú kerületi fakataszter felvétele	tervidőszak végéig	K, F	X	X	

	Közterületi zöldkataszter felmérése, térinformatikai rendszerben történő feldolgozása a zöldfelület-gazdálkodás tervezéséhez szükséges részletes adattartalommal	tervidőszak végéig	K, F	X	X	
	Fa- és zöldkataszter adatbázisok folyamatos üzemeltetése, adatok rendszeres feltöltése, frissítése	kataszterezést követően folyamatosan	K, F	X	X	
Zöldfelület-fenntartás színvonalának fejlesztése	Parkok rendszeres gondozása, tervszerű közpark üzemeltetés	folyamatos	K, F	X	X	
	Rendszeres favizsgálatok elvégzése, tervszerű faállomány-gazdálkodás	folyamatos	K, F	X	X	
	Zöldfelület-üzemeltetési géppark bővítése, eszközök korszerűsítése	folyamatos	K, F	X	X	
Zöldfelület-gazdálkodás	Kerületi zöld infrastruktúra fejlesztésének és fenntartásának folyamatos tervezése	tervidőszak végéig	K, F	X	X	
	Faállomány-gazdálkodás programozása (rövid-, közép-, és hosszútávú faápolási, faállomány-rekonstrukciós tervek kidolgozása)	tervidőszak végéig	K, F	X	X	
	Közparki szolgáltatásokkal kapcsolatos lakossági igények felmérése, a fejlesztések ehhez való igazítása	folyamatosan	K, F	X	X	
	Öntözött területek növelése, talajvíz kutak kialakítása	folyamatosan	K, F	X	X	
	Sportparkok, futópályák, játszóterek fejlesztése	folyamatos	K, F	X	X	
	Kutyafuttatók hálózatának bővítése, kutyás helyek fejlesztése	folyamatos	K, F	X	X	
	Vízfelületek kialakítása közparkokban	tervidőszak végéig	K, F	X	X	
	Közterületi növényvédelemben bio növényvédő szerek alkalmazása	folyamatos	K, F	X		
	Közösségi vadvirágos gyeplétesítése, célterületek kijelölése, különböző magkeverékek alkalmazása	folyamatos	K, F	X	X	
	Közterületi előfásítás: az előregedő, balesetveszélyessé váló puhafák	folyamatos	K, F	X		

	(főleg nyárfák) fokozatos lecserélésére előzetes aláfásítással					
Közösségi szemléletformáló „zöld” programok	Lakossági komposztálási mintaprojektek indítása	folyamatos	K	X		
	Társasházi (főként fák) növényültetések támogatása	folyamatos	K	X		
	Önkormányzat és intézményeinek nevezése környezetszépítő versenyekre (pl. Virágos Magyarországért, Az év fája)	folyamatos	K	X		

K – Kerület -

F – Főváros

Á - Állam

4.5. Hulladékgazdálkodás

A fogyasztói társadalom működtetése, a fogyasztói szokások átalakulása következtében folyamatosan növekszik a keletkező hulladék mennyisége. A kerületben a környezetet veszélyeztető, károsító illegális lerakások még problémát jelentenek (jellemzően beépítetlen telkeken). A szelektív hulladékgyűjtés az Önkormányzat és az FKF Zrt. közreműködésével minden háztartás számára elérhető a kerületben, részben házhoz menő, részben gyűjtőszigetes szelektív hulladékgyűjtési rendszerben, kiegészülve a rendszeres hulladékgyűjtési akciókkal. Ösztönözni kell a minimális hulladéktermeléssel járó gazdálkodást és fogyasztást. A kommunális folyékony hulladékok megfelelő kezelése közel 100%-ban megoldott, de a veszélyes hulladékok keletkezésének minimalizálása, a megfelelő ártalmatlanítás, biztonságos elhelyezés javítása még megoldandó feladat. A hulladékbegyűjtés, szállítás, elhelyezés színvonalának fokozatos emelése mellett előtérbe kell helyezni a hulladékokkal való gazdálkodás megteremtését.

Feladatok:

- A budapesti hulladékgazdálkodási rendszerhez kapcsolódó települési hulladékgazdálkodási rendszer aktualizálása és működtetése,
- A keletkező hulladék mennyiségének csökkentése az önkormányzati intézményekben,
- A hulladékgazdálkodás továbbfejlesztése, a „házhoz menő” szelektív gyűjtés alkalmazása önkormányzati intézményekben is. Ahol arra lehetőség és fogadókészség van, komposztáló kialakítása.
- Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a tanulók részt vegyenek az iskolák zöldfelületeinek fenntartásában és a komposztálásban.
- A házhoz menő lakossági szelektív hulladékgyűjtés fővárosi közszolgáltatás keretében történő fenntartása.
- Veszélyes hulladék szelektív gyűjtését kiemelten kell kezelni.
- Fel kell számolni az illegális lerakási helyeket, nem kizárólag hatósági eszközökkel, hanem az ingatlantulajdonosokkal együttműködve.
- Társadalmi tudatformálással (tájékoztatás, felvilágosítás, oktatás) növelni kell a hulladékhasznosítás arányát.
- Hulladékudvarok létesítésének szorgalmazása.

- Komposztálási program kidolgozása, zöldhulladék megfelelő kezelésének elősegítése, támogatása.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	A
Lakossági szemléletformálás	Korszerű hulladékgazdálkodási ismeretek továbbítása	folyamatos	F, K	X	X	
Hulladék-gazdálkodás javítása	A megtartott hulladékszigetek jobb kihasználása, a használatukkal kapcsolatos problémák (zaj, a közterület szennyezése) hatékony kezelése	folyamatos	F, K	X	X	
	Hulladékhasznosítás arányának növelése, szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztése (pl: üveg hulladék)	folyamatos	F	X	X	
	Szerves hulladékok komposztálásának megszervezése önkormányzati intézményekben	folyamatos	K	X		
	A kerületnek nagy szüksége lenne további hulladékudvar létesítésére -	folyamatos	F, K	X	X	
Illegális hulladék-lerakási helyek megszüntetése	Veszélyes hulladékok külön gyűjtése	folyamatos	K, F	X		
	Illegális hulladék lerakási helyek felszámolása, szankcionálás	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
A szelektív hulladék nagyobb arányú begyűjtése	Rendszeres lakossági tájékoztatás (helyi médiumok) a kommunális hulladékok hasznosítható részeinek szakszerű elhelyezésével kapcsolatban	folyamatos	F		X	
Települési szilárd hulladék mennyiségének csökkentése	Hulladékcsökkentési intézkedések bevezetése önkormányzati intézményekben	folyamatos	K,	X		
	Fővárosi hulladékgazdálkodási tervben foglaltak végrehajtása	folyamatos	F	X	X	
Szelektív	Együttműködés a Fővárossal,	folyamatos	K, F	X	X	

hulladékgyűjtés fejlesztése	a helyi sajátosságok figyelembe vételével					
-----------------------------	---	--	--	--	--	--

K – Kerület
F – Főváros
Á - Állam

4.6. Zaj és rezgés

A magyar népesség egészségi állapotát és halálozási tendenciáit jellemző mutatók jelzik, hogy súlyos problémákkal kell szembe néznünk. Ezen tendenciák között, több más tényező mellett jelentős, esetenként döntő szerepük van a környezeti hatásoknak is. A humán egészséggel kapcsolatos felmérések, információk részletes, területi kiterjesztésű elemzése fontos feladat.

Cél a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészséget támogató környezet kialakításának elősegítése, a legfontosabb környezet-egészségügyi problémák áttekintése, rangsorolása, megoldási lehetőségek áttekintése.

A zaj- és rezgés védelem szerepe kiemelendő a környezet-egészségügyön belül. A kerületben a közlekedésből eredő zaj dominál (kerületi zajtérkép, zajvizsgálatok). A zajszintek csökkentése nevezhető az egyik legfontosabb kerületi célkitűzésnek. A zajterhelés csökkentése esetében konkrét számszerű célokat nem lehet megadni, hiszen ezek jelenleg megvalósíthatatlanok lennének. Középtávon a 75 dBA terhelés fölötti terhelések megszüntetése lehet az elérendő átlagos cél, míg távlatilag a legfeljebb 65 dBA terhelési szintet tekinthetjük elfogadhatónak. Ezen a téren a járműpark korszerűsödése, a forgalomszervezési intézkedések, a lakókörnyezeti nyílászáró szerkezetek zajcsökkentő változatainak alkalmazása, esetleg védősávok alkalmazása szükséges.

A közlekedési útvonalakon a kerülethatárt is jelentő Rákóczi úton, Múzeum körúton, Üllői úton, Hungária körúton, Könyves Kálmán körúton, valamint az összekötő utakon a József körúton, a Baross utcában, a Fiumei úton, Kőbányai úton jelentős közúti forgalom bonyolódik.

Személy- és tehergépjárművek, autóbuszjáratok, villamosok, trolibuszok, valamint az M2, M3, M4 metróvonalak, és kisebb mértékben a MÁV Keleti pályaudvara teszik változatossá a közösségi közlekedést.

A VIII. kerület egyik legnagyobb környezeti problémája a jelentős zajterheltség. Budapest stratégiai zajtérképe és a korábbi évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a kedvezőtlen környezeti zajállapot oka a közlekedés. Legnagyobb kibocsátó a közúti közlekedés, ezt követi a vasúti, és kisebb mértékben a repülőterek légifolyosója légi forgalom által okozott zajterhelés.

Az európai és magyarországi felmérési adatok alapján elmondható, hogy a nagyvárosokban a lakosság 60-65%-a érzékeli zavarónak a közlekedési eredetű zajt.

Célkitűzések:

A közlekedési eredetű zajok esetén a zajterhelés csökkentésére vonatkozó intézkedések meghozatala.

A lakosság tájékoztatása rendkívüli események idején (rendezvény, építkezés).

Az épületen belüli nagy csillapítású hangszigetelések alkalmazása az önkormányzati beruházások során, a környezeti zajterhelés csökkentése céljából.

Mivel a közlekedési zaj által okozott zajterhelés határértékeit csak új lakóterület és új közlekedési út létesítésekor kell betartani, így a meglévő állapoton nehéz változtatni.

Az Önkormányzatnak lehetősége van az átmenő forgalom megszüntetése érdekében a közutak irányát módosítani, korlátozott sebességű (30 km/h) övezeteket létrehozni és bizonyos területeken sebességkorlátozás bevezetésére.

Fokozottan védett terület vagy csendes övezet kialakítása előzetes szakértői vizsgálat, majd rendeletben történő kijelöléssel, szabályozással történhet.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Prevenció	A lakosság informálása	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Zaj és rezgés források ellenőrzése	Szórakozóhelyek (teraszok, zenés vendéglátóhelyek) rendszeres ellenőrzése	folyamatos	K	X		
	Önkormányzati tájékoztató mérések (saját műszer)	esetenként, folyamatos	K	X		
Zaj elleni védelem	A közlekedési zaj csökkentése: forgalomlassítás jelzőtáblákkal és útburkolati elemekkel		F		X	
	A közlekedési zaj csökkentése: zajvédő falak (felüljáró), kötöttpályás közlekedési eszközöknél zajcsillapító gumiagyazat és korszerű pályaeépítési eszközök, szerelvény-felújítások illetve új szerelvények beállítása, a MÁV lakótelepen zajvédő fallal lehet csökkenteni a vasúti zajterhelést	folyamatos	F, K, Á	X	X	X
Közlekedési eredetű zajterhelés csökkentése	Zajcsillapító-technológia alkalmazása	folyamatos	K, F	X	X	
	Forgalomcsillapítás, átmenő forgalom csökkentése	folyamatos	K, F	X	X	
	Közösségi elektromos közlekedési eszközök használatának népszerűsítése	folyamatos	K	X		
	Kerékpáros, gyalogos forgalom fejlesztése - Budapesti Mobilitási Terv	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
Üzemi eredetű zajterhelés csökkentése	Az időszakosan jelentkező építkezési zajterhelés csökkentése, ellenőrzése	folyamatos	K, F, Á	X	X	X
	Zajvédelmi előírások betartatása a zajjal járó gazdasági tevékenységek esetén	folyamatos	K, F, Á	X	X	X

K – Kerület
 F – Főváros
 Á – Állam

4.7. Közlekedés

Józsefváros területén belül a közúti és vasúti hálózati elemek összvárosi szintű kapcsolatot biztosítanak a kerületnek, ugyanakkor súlyos környezeti problémákat is okoznak a forgalmi terhelés miatt. Sűrű a közösségi közlekedési hálózat, és sok helyen konfliktusokkal terhelt a parkolási rendszer.

A kerület elhelyezkedéséből adódóan több országos és fővárosi jelentőségű főútvonal, illetve vasúti fővonal érinti, területén mindhárom metróvonalnak üzemelnek állomásai, közúti átmenő forgalma jelentős. A kerület közösségi közlekedési ellátottsága fejlett, azonban a rágyaloglási távolságok számos lakóterületen meghaladják a 300 métert. Kerékpáros infrastruktúrával több helyen rendelkezik, úthálózatának zöme alkalmas a kerékpáros közlekedésre. Gyalogos preferenciájú közterületek találhatóak a Kálvin tér, a Corvin Plaza és a Mátyás tér környezetében, valamint a Palotanegyed valamint a Csarnoknegyed több részén.

Célkitűzések:

A nem motorizált közlekedés fejlesztése érdekében a kerékpár –és a gyalogos úthálózat közterületi rendszerének továbbfejlesztése. Nagyobb figyelmet kell fordítani a kerékpáros-barát közlekedésszervezésre, ahol lehetőség van az egyirányú utcák megnyitására az ellentétes irányú kerékpáros közlekedés előtt.

Kerékpár-tárolók további kialakítása és a kerékpárutak hosszának növelése.

A városon belüli dunai hajójáratok fejlesztése, a kerület számára is nagy előnyökkel járhat, mivel a közúti forgalom egy része áttevődik a Dunára. A kikötőkhöz biztonságos kerékpártárolókat kell tervezni és közlekedési térképekkel, hasznos információkkal kell ellátni az utasokat.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Környezetkímélő közlekedés előtérbe helyezése	Kerékpáros infrastruktúra, elektromos rollerek használatának fejlesztése, elektromos üzemű buszok üzembe helyezése	folyamatos	K, F	X	X	
Gépjárművek használatának csökkentése	Közösségi közlekedés előtérbe helyezésének ösztönzése. Az Európai Mobilitási Héthez való csatlakozás, Autómentes Nap rendezvény megszervezése	folyamatos, illetve minden évben szeptember	K, Á, F	X	X	X

Nem motorizált közlekedés fejlesztése	„Bringázz a munkába!” kampány folytatása, bringás reggeli” szervezése	BaM ideje alatt	K	X		
	Kerékpártárolók további kialakítása	folyamatos	K, F	X	X	
	Kerékpár utak hosszának növelése	folyamatos	F		X	
	Lakossági kerékpáros programok szervezése, lakossági kerékpár pályázatok kiírása	folyamatos	K	X		
	Kerékpáros pihenők, kölcsonzók kialakítása	folyamatos	F, K	X	X	
	Közösségi közlekedés fejlesztése (pl. közvetett módon a dunai vízi közlekedés fejlesztése is hatással lehet) Alternatív közlekedési hálózati kapcsolat kiépítése a kikötőkhöz	folyamatos	F			X
Parkolási rendszer szabályozása, forgalomcsillapítás	Józsefvárosi Parkolási Stratégia megvalósítása	folyamatos	K, F	X	X	
	Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaiban és a kerületi klímastratégiában 2030-ra kitűzött célok elérése	folyamatos	F, K	X	X	
	Athaladó gépjárműforgalom csökkentése, forgalomcsillapítás	folyamatos	F, K	X	X	

K – Kerület
F – Főváros
Á - Állam

4.8. A környezettudatosság növelése, a környezeti nevelés és társadalmi részvétel, szemléletformálás

A környezeti nevelés, amely a fenntarthatóságra nevelést is jelenti, igen összetett feladat. Fel kell ölelnie a legkülönbözőbb közösségi és egyéni tevékenységek környezetre gyakorolt hatásait, az oktatással kapcsolatos kérdéskört, a városi életforma hatásait helyi, gazdasági és össztársadalmi szempontok bonyolult rendszerét figyelembe véve. Ezeknek az információknak a lakosság különböző köreihez való hatékony eljuttatása igen nagy kihívás. Társadalmi szinten a környezeti értékrendet javítani kell, ezáltal a társadalmi részvétel erősíthető a környezettel és a természettel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban. Alapvető feladat a környezet- és természetvédelmi ismeretek és a környezettudatosság közvetítése az oktatásban.

Az iskolák tanulói számára biztosítani kell a magas szintű környezet- és természetismereti oktatást úgy a tanórákon, mint szakköri keretek között.

Alapvető cél a környezetvédelmi kérdésekben való tájékozottság és a környezettudatosság terén tapasztalható lemaradás megszüntetése, a fiatal korosztálytól az aktív-idős korosztályig.

Célkitűzések:

- Az óvodában „ökológiai játékok” alkalmazása, lehetőség szerint minél több „Zöld óvoda” létrehozása.
- Az oktató-nevelő munkát minden téren át kell haszna a környezetért való felelősség kialakítása, ez már nem lehet csupán a természettudományokat oktató tanárok kizárólagos feladata.
- Hőmérsékleti és UV- sugárzási adatok publikálása az Önkormányzat honlapján. Tájékoztatás a karbonlábnyom (intézményé, kirándulásé stb.) jelentőségéről.
- Pedagógiai szempontból hasznos lenne tanulmányi kirándulások szervezése szennyvíztisztítóba, hulladéklerakókba, vízművekhez tartozó létesítményekbe, Nemzeti Népegészségügyi Központ mérőállomásokra.
- Az iskolások szélesebb körű bevonása a szelektív szemétyűjtés feladatkörébe.
- A helyi társadalmi rendezvények tudatformáló hatása.
- A szemléletformálásra számtalan lehetőséget kínálhat a munkahelyi környezetvédelmi oktatás. Ennek egyik gyakorlati eredménye lehet például az energia és papírtakarékosság lehetséges módjainak kidolgozása az adott munkahelyen.
- Önkormányzati rendezvények keretében klímabemutatók megtartása, amelyek felhívják a lakosság figyelmét a veszélyforrásokra.
- Az Európai Mobilitási Hét alkalmából megtartott rendezvényeken a nem motorizált közlekedés népszerűsítése.
- Az önkormányzati munkatársak szemléletformálása annak érdekében, hogy a munkába járás minél nagyobb arányban a közösségi közlekedés igénybevételével vagy nem motorizált közlekedéssel (kerékpárral, gyalog) történjen. Az olyan alulról jövő kezdeményezéseket, mint a BAM (Bringázz a munkába!) - akcióban való részvétel, vagy a munkavégzéshez történő kerékpár használat támogatása.
- A Nemzeti Népegészségügyi Központ, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságok (pl. tájvédelmi körzetek, nemzeti parkok), vízügyi hatóságok stb., mind szervezhetnek tudatformáló fórumokat, akciókat, megtarthatják a jeles környezetvédelmi napokat (pl. Madarak és Fák napja), közreadhatnak adatokat a környezet állapotára vonatkozóan,
- A környezeti nevelés, szemléletformálás terén kiemelkedő szerepük van a különböző civil szervezeteknek, akik a helyi környezeti értékeket lokálpatriótaként védik.

Konkrét feladatok

Cél	Feladat	Határidő	Felelős	Kompetencia		
				K	F	Á
Helyi problémák megismertetése a lakossággal	Helyi médiák üzemeltetése	folyamatos	K	X		
A környezetvédelem	Zöldiroda működtetése /Környezetvédelmi	folyamatos	K	X		

integrálása a döntéshozatalba, végrehajtásba	referens alkalmazása hosszú távon					
Környezetvédelmi feladatok finanszírozása	Környezetvédelmi alap létrehozása, folyamatos feltöltése	folyamatos, költségvetés elfogadásakor	K	X		
Környezeti állapot javítása	Óvodai Nevelési program kidolgozása, bevezetése	folyamatos	K, F	X	X	
	Iskolai nevelési program kidolgozása, bevezetése	folyamatos	Á			X
	Partner kapcsolatok kezdeményezése önkormányzatokkal	folyamatos	K, F	X	X	
	A kerület környezeti állapotának monitorozása, az információk közzététele	folyamatos	K, F	X	X	
	A lakosság szemléletformálása kerületi akciókon, programokon, pályázatokon keresztül	folyamatos	K, F	X	X	
	A kerületi nyelvi sokszínűségekre való tekintettel a környezetvédelmi tájékoztató anyagok több nyelven történő elérésének biztosítása	folyamatos	K	X		

K – Kerület

F – Főváros

Á – Állam

5. Összefoglalás

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefváros Önkormányzata Települési Környezetvédelmi Programjának megalkotásával célul tűzte ki, hogy egy megalapozott környezetállapot-értékelésből kiindulva megteremtse a feltételeket a kerület környezetminőségének megőrzéséhez, javításához.

Az Önkormányzat a felelősségi körébe tartozó területeken meghatározta a célokat és a feladatokat, valamint az azok megvalósításához szükséges eszközöket, erőforrásokat és az intézkedések ütemezését.

A tervezés figyelemmel volt a fokozatosság és a kiszámíthatóság elvére, amelyek egyaránt fontosak a környezethasználók és a környezetvédelem igazgatási feladatait ellátó szervek számára.

A Települési Környezetvédelmi Program lehetőséget ad a megfogalmazott célok elérésére és hosszú távú környezetpolitika kialakítására.

Felhasznált jogszabályok

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a józsefvárosi természeti környezet védelméről szóló 28/2014. (VII. 1.) rendelete

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 18/2016. (VI. 2.) rendelete

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a kedvezményes varakozásra jogosultak körének bővítéséről szóló 27/2022. (IX. 22.) önkormányzati rendelete

Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 2/2022. (I. 20.) rendelete

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a kiemelt közcélú zöldterületekről szóló 14/1993. (VI. 30) rendelete

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének Budapest Főváros szmogriadó-tervéről szóló 69/2008. (XII.10.) rendelete

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a településkép védelméről szóló 30/2017. (IX. 29.) rendelete

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet

A levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 6/2011. (I. 14.) VM rendelet

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet

Az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról 19/2023. (V. 25.) ÉKM rendelet

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet

Felhasznált források, irodalom

Józsefváros Zöldfelület Fenntartási és Környezetvédelmi Konceptiója - 2014

Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálat - 2015

Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia - 2015

Józsefváros Kerületi Építési Szabályzata „Jókész”, Alátámasztó Munkarész - 2018

Józsefváros Integrált Településfejlesztési Stratégia Felülvizsgálat - 2020

Józsefváros Klímastratégia Helyzetelemzés - 2020

Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv - 2020

Józsefvárosi Településképi Arculati Kézikönyv - 2022

SECAP, Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve - 2022

Beszámoló a Józsefvárosi Klímavédelmi Intézkedési Terv megvalósulásáról és a 2023-2024-es klímavédelmi célok meghatározása – 2023

Józsefvárosi Mobilitási Charta

Józsefvárosi Parkolási Stratégia 2.0

Józsefváros 2024. évi lakásgazdálkodási terve

Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Konceptiója - 2017

Budapest Klímastratégiája - 2018

Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv – 2021

Radó Dezső Terv, Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve - 2021

2021. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről a manuális mérőhálózat adatai alapján OMSZ

2021. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján OMSZ

Webes források:

<https://jozsefvaros.hu>

<https://terinformatika.jozsefvaros.hu>

<https://maphub.net/jozsefvarosionkormanyzat/map>

<https://jozsefvarosujsag.hu/>

<https://web.okir.hu>

<https://www.ksh.hu>

<https://termeszetvedelem.hu/>

<https://legszenneyezettseg.met.hu/>

<http://rev8.hu/>

<https://zold8.com/>

<https://www.eea.europa.eu/hu/jelzesek>

<https://intezet.nori.gov.hu/nemzeti-emlekhelyek/Budapest/fiumei-uti-sirkert/>

<https://www.fuveszkert.org/>

<https://www.elte.hu/content/a-budapesti-fuveszkert-tortenete.t.15695>

<https://auroraonline.hu/klimakert/>

<https://www.fokert.hu/>

<https://ludovika-campus.uni-nke.hu/ludovikas-emlekeink/park-tortenete>

<https://www.elte.hu/fuveszkert>

<https://muemlekem.hu/>

<https://www.fkf.hu/koztisztasag-kozuttisztitas>